

Matica

broj
no.

3

ožujak
march

2018.

MJESEČNA REVIIJA HRVATSKE MATICE ISELJENIKA MONTHLY MAGAZINE OF THE CROATIAN HERITAGE FOUNDATION

Sretan Uskrs!

Procesija "Za križen" u središnjem dijelu Hvara

ISSN 1330-2140

9 771330 214009

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA

Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
E-mail: matica@matiss.hr

Procesija "Za križen" u središnjem dijelu Hvara

Naslovnica:
Procesija u Jelsi
(Foto: OŠ Jelsa)

Posjetite stranice web portala
Hrvatske matice iseljenika!

www.matis.hr

Web stranice
HMI čitaju se diljem
svijeta, dostupne su na tri
jezika (hrvatski, engleski,
španjolski) i bilježe stalan
porast posjećenosti.

Budite korak ispred ostalih i predstavite se hrvatskim
iseljeničkim zajednicama, uglednim poslovnim Hrvatima
u svijetu i njihovim partnerima.

Oglašavajte na web portalu Hrvatske matice iseljenika!

Internet marketing HMI osmislio je nekoliko načina oglašavanja:

- BANERI
- SPONZORIRANI ČLANAK
- SPONZORIRANE RUBRIKE

Odjel za marketing i promociju HMI - Ivana Rora

tel. (+385 1) 61 15 116 ■ fax. (+385 1) 61 11 522

mob. 099 61 15 116 ■ E-mail: marketing@matiss.hr

Kolumne

- 11**
Globalna Hrvatska
(Vesna Kukavica)
- 38**
(S)kretanja
(Šimun Šito Ćorić)
- 40**
Klikni – Idem doma
(Dražen Klinčić)
- 46**
Naši gradovi
(Zvonko Ranogajec)
- 50**
Povijesne obljetnice
(Željko Holjevac)
- 54**
Govorimo hrvatski
(Sanja Vulić)
- 60**
Priče iz knjige "Pod starim hrastom"
(Ivan - Ivek Milčec)
- 62**
Ljepote Hrvatske okom fotografa
(HTZ)

- 4** Premijera filma o Maloj školi HMI-ja
- 7** Stipendije za učenje hrvatskoga jezika
- 8** Predstavljen Hrvatski iseljenički zbornik 2018.
- 12** München: Obljetnica Hrvatske katoličke župe
- 14** Kazališni festival u Hercegovcu
- 16** Stepinčevo u Melbourneu
- 19** Sijelo u Clevelandu
- 20** Hrvatska nastava u Trstu
- 22** Zbornik o književnim susretima u Koljnofu
- 24** Razgovor s dr. Trpimirom Golužom
- 26** Nagrada Ljerki Toth Naumovoj
- 27** Knjiga o moravskim Hrvatima
- 28** Knjiga o časnim sestrama u inozemstvu
- 30** Projekt HMI: Igračka u srcu
- 33** Uskrs: Procesija na Hvaru
- 36** Knjiga o Mati Meršiću Miloradiću
- 42** Rock glazba kod gradišćanskih Hrvata
- 45** Hrvat admiral u Venezueli
- 49** Matičin vremeplov
- 53** Knjiga o jeziku hrvatskih književnika
- 55** 'Jantarski put baštine'
- 57** Branding Hrvatske
- 58** SAD: Rudolf Crnković velikan tamburaške

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
E-mail: matica@matiz.hr Web: www.matis.hr

GODIŠNJA PRETPLATA / ANNUAL SUBSCRIPTION

Običnom poštom / regular mail:
Hrvatska / Croatia 100 kn
ostale europske države /
other European countries 25 EUR
Zračnom poštom / airmail:
SAD / USA 65 USD
Kanada / Canada 65 CAD
Australija / Australia 70 AUD
ostale prekomorske države /
other overseas countries 70 USD

DEVIZNI RAČUN BROJ /

FOREIGN CURRENCY ACCOUNT:

IBAN: HR06 2340 0091 5102 96717
SWIFT CODE: PBZGHR2X
Privredna banka Zagreb, Radnička cesta 50

ŽIRO RAČUN ZA UPLATU U KUNAMA / DOMESTIC CURRENCY ACCOUNT (IN KUNA):

IBAN: HR80 2390 0011 1000 21305
Hrvatska poštanska banka

Naručite i vi svoju Maticu jer Matica je most hrvatskoga zajedništva

Želite li primati MATICU kao dar koji će stizati na Vašu kućnu adresu? Jedino što trebate učiniti jest poslati nam popunjenu narudžbenicu i uplatiti na naš račun odgovarajući novčani iznos koji pokriva troškove slanja. MATICA će potom svaki mjesec stizati u Vaš dom. Naručite, čitajte i preporučite MATICU Vašoj rodbini i prijateljima, kako biste aktivno sudjelovali u ostvarivanju MATIČINE misije: biti čvrsti most između Hrvatske i Hrvata diljem svijeta.

Ime i prezime / Name and surname

Adresa / Address

Grad / City

Država / State

Pošt. broj / Zip Code

Tel.

Fax.

E-mail

Datum / Date

Pokretne slike Matičine Male škole

Prikazane "pokretne slike" publici su uspješno dočarale ne samo to kako se zabavom i igrom uči i poučava hrvatski jezik i upoznaje identitet, već i ljepotu druženja i sklapanja prijateljstava mladih Hrvata iz cijeloga svijeta

Premijera filma *Spomenak* autorice Marine Aničić Spremo

Lada Kanajet Šimić, rukovoditeljica Odjela za školstvo, znanost i šport i voditeljica Male škole

U programu Male škole do danas je sudjelovalo 1.352 polaznika iz 36 zemalja s 5 kontinenata te 82 stručna voditelja različitih profila.

Tekst: Diana Šimurina Šoufek

Foto: HINA; Arhiva HMI

Hrvatska matica iseljenika priredila je 20. veljače u Klubu *Matis* svečanu tribinu i premijeru filma *Spomenak* u povodu obilježavanja 25 godina djelovanja Male škole hrvatskoga jezika i kulture.

Uz nazočnost prijatelja Matice te uglednih gostiju, među kojima predsjednika UO Matice Milana Kovača, v.d. ravnateljice Instituta za migracije i narodnosti Marine Perić Kaselj, pomoćnice pročelnika Gradskoga ureda za obrazovanje Grada Zagreba Katarine Milković, predstavnice Zagrebačke županije Danice Balen, predstavnice Agencije za odgoj i obrazovanje Biljane Petljak-Zekić te predstavnika Crvenoga križa grada

Zagreba Slavena Kovačevića, započelo je svečano obilježavanje ove značajne obljetnice.

Program je započeo pozdravnom riječju Milana Bošnjaka, izaslanika državnoga tajnika Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan RH Zvonka Milasa, a nastavljen govorom Vesne Bedeković, izaslanice predsjednika Hrvatskoga sabora Gordana Jandrokovića. Zatim se nazočnoj publici i predstavljacima obratio Matičin ravnatelj Mijo Marić.

JEDINSTVENI PROGRAM U RH

Prije projekcije filma riječ su preuzeli predstavljači, i to: Lidija Cvikić, prodekanica za znanost, umjetnost i međunarodnu suradnju Učiteljskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i jedna od vodećih stručnjakinja za inojezični hrvatski, ravnatelj Osnovne škole Milana Langa

iz Bregane Igor Matijašić - prvo pero ovoga projekta, TV-novinarka i autorica kratkometražnoga dokumentarnog filma *Spomenak* Marina Aničić Spremo i rukovoditeljica Odjela za školstvo, znanost i šport te planetarno uspješna voditeljica Male škole Lada Kanajet Šimić. Priredbu u zagrebačkome Domu iseljenika znalački je i s puno emocija vodila rukovoditeljica Odjela za nakladništvo HMI-ja Vesna Kukavica.

Mala škola hrvatskoga jezika i kulture, istaknula je Kukavica, jedinstveni je program u Republici Hrvatskoj čiji je temeljni cilj da djeca - u dobi od 9 do 16 godina koja žive i školuju se izvan Republike Hrvatske - nauče ili unaprijede svoje znanje hrvatskoga jezika te upoznaju kulturnu i prirodnu baštinu Hrvatske i kraja u kojemu borave. U ovome programu do danas je sudjelovalo

valo 1.352 polaznika iz 36 zemalja s 5 kontinenata te 82 stručna voditelja različitih profila. A da je nakon monografije u povodu 20. godišnjice očekivani korak bio napraviti film koji će pokazati povijest, cilj i vrijednost Škole, moglo se čuti i u samome premijerno prikazano-me kratkometražnom dokumentarcu.

ČETVRT STOLJEĆA MALE ŠKOLE

Prikazane "pokretne slike" publici su uspješno dočarale ne samo to kako se zabavom i igrom na najbolji način uči i poučava hrvatski jezik i upoznaje identitet, već i ljepotu druženja i sklapanja prijateljstava mladih Hrvata iz cijeloga svijeta. Film Spomenak najvećim je dijelom sniman u autentičnom okruženju, u odmaralištu Crvenoga križa Zagreb u Novome Vinodolskom, tijekom održavanja Male škole 2017., uz korištenje Matičina foto i filmskog arhiva.

Podsjetimo, o četvrt stoljeća Male škole u ovogodišnjem Hrvatskom iseljeničkom zborniku suvereno piše autorski dvojac Pavao Jerolimov i Lada Kanajet Šimić. Naime, ideja o pokretanju Male škole hrvatskoga jezika i kulture nastala je 1992. godine, kada je Jerolimov kao višegodišnji Matičin vanjski suradnik u programu tadašnje Ljetne škole hrvatskoga jezika i kulture to predložio rukovoditeljici Matičina Odjela za kulturno-prosvjetne djelatnosti

Generacije voditelja Male škole 1993.-2017. na okupu

pok. Silviji Letici. Ona je osmislila program, provela odgovarajuće organizacijske predradnje te se već 1993. programu odazvalo 13-ero djece koja su u Puntizelu kraj Pule došla uz pomoć Hrvatske kulturne zajednice iz Wiesbadena u Njemačkoj i njezine tadašnje predsjednice Maje Runje.

Obrazovni dio programa Male škole provodi se u radioničkome obliku te obuhvaća jezične, dramske, likovne, novinarske, lutkarske, filmske i plesne radi-

Obrazovni dio programa Male škole provodi se u radioničkome obliku te obuhvaća jezične, dramske, likovne, novinarske, lutkarske, filmske i plesne radionice.

onice. Završna predstava kruna je rada svih kreativnih radionica koje se na taj način imaju priliku i javno predstaviti.

NOVI OBLICI RADA

Mala škola hrvatskoga jezika i kulture kreće i dalje, a u 21. stoljeću osmišljavaju se novi oblici rada i djelovanja - poput online programa za učenje jezika i kulture te udžbenika za učenje nasljednoga hrvatskog, namijenjenih ovoj dobi polaznika. I njezin budući uspjeh bit će - zahvaljujući vrijednoj i stručnoj voditeljici Školice, uspješnim predavačima i zainteresiranim polaznicima - očekivano velik, zaslužen i dugovječan. Jer, tek joj je 25 godina! ■

Svečanoj tribini su uz visoke uzvanike nazočili brojni suradnici i prijatelji Matice

ENG On the 20th of February the CHF staged a round table and the premiere screening of the film *Spomenak* at the Matis Club to mark the 25th anniversary of the Little School of Croatian Language and Culture.

Povjerenstva za pitanje statusa Hrvata u Sloveniji

ZAGREB - U ponedjeljak, 19. veljače, u Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan RH održana je prva sjednica Povjerenstva za pitanje statusa Hrvata u Republici Sloveniji. Unatoč tome što pripadnici hrvatskoga naroda stoljećima žive na području Bele krajine, slovenskoga dijela Istre i u Pomurju, Republika Slovenija tamošnjim Hrvatima zasad ne priznaje nikakav status.

Kako bi se pomoglo našim sunarodnjacima u razmatranju mnogobrojnih pitanja vezanih uz očuvanje i razvijanje njihova hrvatskoga identiteta, Središnji državni ured osnovao je Povjerenstvo koje se sastoji od predstavnika Hrvata u Sloveniji te predstavnika hrvatskih institucija: Ministarstva vanjskih i europskih poslova, Ministarstva znanosti i obrazovanja, Ministarstva kulture i Središnjega državnog ureda. Na svojoj prvoj sjednici, uz ostala pitanja, Povjerenstvo se bavilo pitanjem Prijedloga zakona o ostvarivanju kolektivnih kulturnih prava nacionalnih zajednica pripadnika naroda bivše SFRJ u Republici Sloveniji, koji je Savez hrvatskih društava u Sloveniji zaprimio od predsjednika Odbora za kulturu Državnoga zbora Republike Slovenije, a koji je žurno upućen na usvajanje u parlamentarnu proceduru. Predsjednik Povjerenstva, državni tajnik Zvonko Milas, uvjeren je da će osnivanje i rad Povjerenstva donijeti po-

zitivne pomake, da će koordinacija postojećih aktivnosti biti bolja te da će biti pokrenute nove aktivnosti i poboljšana komunikacija nadležnih hrvatskih institucija s Hrvatima u Sloveniji.

Predstavnici Hrvata iz Slovenije Đanino Kutnjak i Marko Mandir izrazili su svoje zadovoljstvo osnivanjem Povjerenstva, zahvalili su na potpori hrvatskih institucija te su istaknuli važnost dobivanja stručne pomoći u rješavanju pojedinih pitanja. Svi članovi Povjerenstva suglasni su da treba intenzivirati komunikaciju te učiniti dodatne napore kako bi u dogledno vrijeme bili vidljivi konkretni pomaci u položaju i statusu Hrvata u Republici Sloveniji. *(Moja Hrvatska)*

Hrvati u Srbiji zadovoljni početkom dijaloga s predsjednikom Vučićem

SRBIJA - Srbijanski predsjednik Aleksandar Vučić sa suradnicima primio je 21. veljače u Beogradu tročlano izaslanstvo hrvatske manjine što je, kako je ocijenjeno, rezultat njegova nedavnog posjeta Zagrebu. Predsjednik Demokratskoga saveza Hrvata u Vojvodini (DSHV) Tomislav Žigmanov izjavio je nakon sastanka da je iznimno zadovoljan ishodom jer je uspostavljena suradnja s državnim vrhom i počeli su se rješavati problemi hrvatske manjine.

"Od konkretnih otvorenih pitanja dogovorena je obnova

mosta na Kanalu Dunav-Tisa-Dunav u šumi Šmaguc u Monoštoru te Doma kulture u Donjem Tavankutu. Vlada Srbije osigurat će i dodatna sredstva kako bi se ušlo u posjed i stavila u funkciju Spomen-kuća 'Josipa Jelačića', a predsjednik RS naložio je svojim suradnicima da se pronađe model za rješavanje pitanja povrata Hrvatskoga doma HKC 'Srijem' iz Srijemske Mitrovice", navedeno je u priopćenju DSHV-a. Dogovoreno je također otvaranje lektorata na hrvatskome jeziku na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Novome Sadu u što kraćem roku te proširenje razreda na hrvatskome i u Medicinskoj srednjoj školi u Subotici. Na kraju, stoji u priopćenju DSHV-a, dogovoreno je da se započnu razgovori i o obilježavanju mjesta stradanja Hrvata u Srbiji tijekom 90-ih godina prošloga stoljeća, pri čemu će hrvatska zajednica predložiti način na koji će se obilježiti stradanje te u kojim mjestima.

"Na samom početku razgovora predsjednik Aleksandar Vučić rekao je kako se komunikacija između najviših državnih tijela i dužnosnika Republike Srbije s predstavnicima i tijelima hrvatske manjinske samouprave ubuduće mora održavati kontinuirano. Na taj način pozitivno je razriješen jedan od najvećih problema za hrvatsku manjinu, a to je odsutnost institucionalne komunikacije", navodi DSHV. *(Hina)*

232 stipendije za potomke hrvatskih iseljenika

Središnji državni ured za akademsku godinu 2017./2018. odobrio je ukupno 232 naknade/stipendije. To je dosad uvjerljivo najveći broj za jednu akademsku godinu od kada Program postoji

Mladi stipendisti s djelatnicima Središnjeg državnog ureda

Tekst/foto: Središnji državni ured za Hrvate izvan RH

Usrijedu, 28. veljače, u Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan Republike Hrvatske održana je svečanost potpisivanja Ugovora o dodjeli naknade/stipendije za učenje hrvatskoga jezika u Hrvatskoj za polaznike Tečaja hrvatskoga jezika na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Ugovore o dodjeli stipendija potpisali su potomci hrvatskih iseljenika iz Čilea, Argentine, Urugvaja, Brazila, Paragvaja, Bolivije, Perua, Venezuele, Mađarske, Austrije i Australije.

Zvonko Milas, državni tajnik Središnjega državnog ureda, izrazio je zadovoljstvo njihovim dolaskom u Hrvatsku kako bi učili hrvatski jezik i upoznali domovinu svojih predaka. "Zaista je dojmljivo ovdje u Hrvatskoj vidjeti vas, nove polaznike tečaja hrvatskoga jezika, iz udaljenih zemalja svijeta koje su tijekom povijesti naselili mnogobrojni Hrvati. Čestitam vam na dobivenoj stipendiji i želim istaknuti da Vlada RH pridaje osobitu pozornost očuvanju hrvatskoga identiteta u svijetu, uz brigu

i skrb za sve Hrvate i njihove potomke koji žive izvan granica suvremene hrvatske države. U tom je okviru učenje hrvatskoga jezika od neprocjenjive važnosti. Jezik odražava kulturno i povijesno naslijeđe, kao i stvarnost svakog naroda. Dragi polaznici tečaja hrvatskoga jezika, želim vam puno uspjeha u učenju hrvatskoga jezika i ugodan boravak u vašoj domovini." Također je istaknuo: "Vi ste najbolji promicatelji i ambasadori hrvatske kulture i identiteta hrvatskoga naroda u zemljama iz kojih dolazite."

U ime svih polaznika tečaja hrvatskoga jezika na dodijeljenim stipendijama zahvalila je stipendistica Ana Katarina Kinda iz Austrije koja je rekla kako su ovom stipendijom dobili ne samo priliku učiti jezik svojih predaka, već se i upoznati s bogatom hrvatskom kulturom i tradicijom. "Kažu da hrvatski jezik nije lagan za naučiti, ali čvrsto vjerujem da ćemo svojim trudom i upornošću, a prije svega zbog ljubavi prema Hrvatskoj, naučiti jezik te opravdati dodijeljenu stipendiju", rekla je Ana Katarina.

Središnji državni ured za akademsku godinu 2017./2018. odobrio je ukupno 232 naknade/stipendije (88 zimskih i 134 ljetnih) za 170 polaznika, koji

će tečaj hrvatskoga jezika pohađati na Filozofskome fakultetu u Zagrebu (99 polaznika), Splitu (56 polaznika) i Rijeci (7 polaznika). Od ukupnoga broja odobrenih naknada/stipendija u 2017./2018. godini, deset naknada/stipendija odobreno je za internetsko učenje hrvatskoga jezika (pet zimskih i pet ljetnih). To je dosad uvjerljivo najveći broj odobrenih naknada/stipendija za jednu akademsku godinu od kada Program postoji.

Programom učenja hrvatskoga jezika na Filozofskome fakultetu u Zagrebu, Splitu i Rijeci omogućuje se pripadnicima hrvatskoga naroda iz cijeloga svijeta učenje i upoznavanje hrvatskoga jezika, pisma i njegovanje hrvatske kulture nacionalnoga identiteta, kao i promicanje suradnje i povezanosti između Hrvatske s iseljenim Hrvatima i njihovim potomcima. Istodobno se potiče povratak hrvatskih iseljenika i njihovih potomaka u Hrvatsku, a onima koji su se već vratili u domovinu pomaže se u daljnjoj integraciji u gospodarski i društveni život. ■

ENG A ceremony was staged at the State Office for Croats Abroad at which an agreement was signed that will see grants awarded to participants of a Croatian language course staged in the homeland.

Matičin zbornik za digitalno doba

Godišnjak, sa sažecima na engleskome i španjolskome jeziku, sadrži osam tematskih cjelina naslovljenih *Znaci vremena*, *Kroatistički obzori*, *Baština*, *Mostovi*, *Povjesnica*, *Duhovnost*, *Znanost* te *Nove knjige*. Građa je raspoređena na 448 stranica te obuhvaća 31 autorski prilog

Predstavljajući HIZ-a Božo Skoko, Mijo Marić, Marijeta Rajković Iveta i urednica Vesna Kukavica

Tekst: Diana Šimurina-Šoufek

Foto: Snježana Radoš; HINA

Predstavljanje ovogodišnjega Hrvatskoga iseljeničkog zbornika (HIZ) održano je 7. veljače u sjedištu Hrvatske matice iseljenika u Zagrebu. Novo izdanje Matičina ljetopisa predstavili su ravnatelj Mijo Marić, dr. sc. Božo Skoko, dr. sc. Marijeta Rajković Iveta te urednica Vesna Kukavica, a promociju je vodila Lada Kanajet Šimić.

Godišnjak, sa sažecima na engleskome i španjolskome jeziku, sadrži osam

tematskih cjelina naslovljenih *Znaci vremena*, *Kroatistički obzori*, *Baština*, *Mostovi*, *Povjesnica*, *Duhovnost*, *Znanost* te *Nove knjige*. Građa je raspoređena na 448 stranica te obuhvaća 31 autorski prilog. Ova serijska publikacija posjeduje

Ova serijska publikacija posjeduje elektroničku inačicu na mreži, a u svome 63. godištu dosegla je u digitalnome repozitoriju 28.000 stranica.

elektroničku inačicu na mreži, a u svome 63. godištu dosegla je u digitalnome repozitoriju 28.000 stranica. U fokusu autorskih interesa ovoga sveska, složili su se predstavljači, interaktivni je učinak digitalnih medija u iseljeničtvu, ali i izazovi egzodusa mladih iz Slavonske i Bosanske Posavine.

Pozdravne govore na predstavljanju u Matici održali su izaslanici predsjednika Vlade i Sabora državni tajnik Zvonko Milas i predsjednik Saborskog odbora za Hrvate izvan RH Božo Ljubić, a promociji su, uz ostale, nazočili i izaslanici potpredsjednice Vlade Ivica Glasnović i državna tajnica Zdravka Bušić, pomoćnici i izaslanice ministricе знаности i obrazovanja i ministricе културе Ivana Franić i Lidija Zozoli, saborski zastupnici te predsjednik Društva hrvatskih književnika Đuro Vidmarović. Uz mnogobrojne Matičine suradnike i autore ovogodišnje edicije HIZ-a, svojom prisutnošću skup su uveličali i predstavnici Sveučilišta, HAZU-a, Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan RH, Grada Zagreba, Leksikografskog zavoda "Miroslav Krleža", Nacionalne i sveučilišne knjižnice, Hrvatskoga državnog arhiva, Instituta Ivo Pilar, kao i predsjednik i članovi UO HMI-ja.

DUŽE OD ŠEST DESETLJEĆA

Matičin trojezični ljetopis duže od šest desetljeća, od daleke 1955. godine, povezuje kulturnu i znanstvenu zajednicu iz domovine i dijasporе, rekao je u pozdravnome slovu, uza zahvalu svim autorima i suradnicima na izdanju, ravnatelj Mijo Marić. O ovoj dugovječnoj, ali uvijek aktualnoj Matičinoj publikaciji, koju već 19 godina znalački uređuje Vesna Kukavica, svoj sud zatim su dali predstavljači - Skoko i Rajković-Iveta. Riječju, tematske cjeline recentnoga Matičina ljetopisa koje su predstavili očekivano donose, kao i uvijek dosad, niz zanimljivih i poticajnih priloga.

Primjerice, u *Znacima vremena* Božo Skoko piše o srebrnome jubileju hrvatske diplomacije, a Irina Starčević Stančić i Cvijeta Kraus o *Hrvatskoj enciklopediji - od tiskanoga do mrežnoga izdanja*, dok Koraljka Kuzman Šlogar tumači *Izazove digitalne transformacije humanistike*

i umjetnosti, ističući svima korisnu virtualnu infrastrukturu RH.

DIGITALNI TRANSNACIONALNI PROSTOR

U *Kroatističkim obzorima* Pavao Jerolimov i Lada Kanajet Šimić rezimiraju četvrt stoljeća Male škole hrvatskoga jezika i kulture, a Vladan Čutura perspektive nastave na hrvatskome jeziku u Srbiji. Temi obrazovanja pridružuje se i Lucija Šarčević napisom o hrvatskoj nastavi u SR Njemačkoj te Milan Bošnjak svojim o statusu kroatistike na sveučilištima u Njemačkoj. U *Mostovima* se temom iseljavanja mladih bave Dejanović i Rajković-Iveta, a Walter F. Lalić odlascima i povratcima u digitalnome transnacionalnom prostoru Hrvatska – Australija. Paula Gadže propituje ulogu medija u očuvanju identiteta Hrvata u Argentini, dok Krunoslav Malenica čitatelje upoznaje s opusom čileanske spisateljice Pepite Turine. U istom poglavlju slijede i izvrsna *Skika za portret* pravnik Mirjana Damaške, *Rapsodija slikarice Nade Sesar Raffay* Dubravka Barača te *Narativi mladih švicarskih Hrvata o domovini* Tihomira Nuića. O Matičinoj tradicionalnoj manifestaciji – *Forumu hrvatskih manjina* piše Matičina novinarka Naida Šehović.

U *Povjesnici* Stan Granic piše o istaknutome aktivistu hrvatske zajednice

Waterlooa Zvonimiru Peraku, Rajka Bučin o *Iseljeničkom komesarijatu u Zagrebu*, a Ivan Čizmić o stoljeću Večeslava Holjevca. Joško Buljan donosi prilog o 25. obljetnici oslobođenja juga Hrvatske. U poglavlju *Duhovnost* Boris Vulić razmatra integracijski potencijal misija Y naraštaja, a u *Baštini* Vinko Grubišić pogleda na Deklaraciju u Sjevernoj i Južnoj Americi. U istome poglavlju Marijan Lipovac piše o *Zakladi HAZU-a i iseljeničkoj filantropiji*. Znanost donosi napise Tanje Rudež o inovativnom znanstveniku Draženu Prelcu i Hrvatima koja otkriva tajne uragana - Zagrepčanki s američkom adresom Željki Fuchs, a tu je i tekst V. Kukavice o mreži znanstvenika hrvatskih korijena. *Nove knjige* donose zanimljive književne osvrti Helene Sablić Tomić, Borisa Becka i Marijana Lipovca.

Autori, redom ugledni publicisti iz niza prestižnih sveučilišta i kulturnih središta zemlje i inozemstva, znalački propituju utjecaj tradicionalnih i modernih, starih i novih medija na iseljeničke zajednice.

Hrvatski iseljenički zbornik 2018
– ur. V. Kukavica, HMI, Zagreb, 448 str.

IMPRESIVNA EDICIJA

Na predstavljanju se tako moglo čuti kako raznorodna građa u novome sveku Zbornika donosi relevantna zapažanja o postignućima naših umjetnika i znanstvenika u dijaspori iz dvadesetak zemalja. Autori, redom renomirani publicisti iz niza uglednih sveučilišta i kulturnih središta zemlje i inozemstva znalački propituju utjecaj tradicionalnih i modernih, starih i novih medija na iseljeničke zajednice. I to im, složili su se promotori, urednici i prisutni gosti, a složit će se i budući čitatelji, sjajno uspijeva.

Urednica HIZ-a naglasila je u završnom obraćanju prisutnima, uza zahvalu autorima, promotorima i suradnicima, kako je u ovu impresivnu ediciju utkana i stvaralačka energija svih naraštaja Matičinih djelatnika, ali kako su sadržaj ispisali i inovativni publicisti raznih naraštaja, poput Lalića i Barača, Lucije Šarčević i Vladana Čuture... Tako je ovaj ljetopis, na ponos tvorcima, sigurnim koracima zakoračio u digitalno doba. ■

ENG This year's Croatian Emigrant Almanac was presented at the Zagreb headquarters of the CHF on the 7th of February. The latest edition of the CHF yearbook was presented by CHF director Mijo Marić, Božo Skoko PhD, Marijeta Rajković Iveta PhD and editor Vesna Kukavica.

Visoki uzvanici iz javnog života na promociji HIZ-a

Mladi žele ostati u Hrvatskoj

ZAGREB - Svjetski savez mladih Hrvatska (SSMH) upozorio je 23. veljače da je stanje u demografiji alarmantno te je ocijenio da su, nedavno predstavljene mjere, neodgovarajuće, pa su zatražili od Vlade da u roku od tri mjeseca donese cjelovitu i sveobuhvatnu demografsku strategiju.

Na konferenciji za novinare jedna od voditeljica SSMH-a Jelena Slavić Miljenović ocijenila je da svi negativni pokazatelji upućuju na manjak političke volje da se demografski problem konačno počne rješavati te da su do sada donesene mjere djelomične, kratkoročne i nedjelotvorne.

Na konferenciji za novinare predstavljena su istraživanja koje je SSMH proveo među mladima u Hrvatskoj tijekom prošle dvije godine. Ona otkrivaju

da mladi žele ostati u Hrvatskoj i osnovati obitelj, ali na ostvarenje te želje utječu nesigurna primanja, rješavanje stambenog pitanja, osiguranje financijske neovisnosti te strah od gubitka radnog mjesta nakon povratka s roditeljnog dopusta.

Demograf Stjepan Šterc nužnim je ocijenio da se problemu pristupi sustavno kako bi se izbjegao demografski slom zemlje. "Vrijeme je da konačno shvatimo da je pitanje demografije ključna problematika hrvatske budućnosti. Rješavanju tog problema trebamo pristupiti organizacijski, tehnički i operativno. Nije dovoljno donijeti mjeru, dvije ili tri, nego sustav mjera koje bi bile vezane uz radnu, financijsku i pravnu sigurnost žena, majki, djece, obitelji", rekao je Šterc.

Naglasio je da se demografska revitalizacija treba ostvariti donošenjem ključnih strateških mjera, povezivanjem iseljenika i decentralizacijom zemlje ako, upozorio je, za pet do deset godina ne želimo biti svjedoci pada svih sustava. Demograf ističe da su mladi budućnost Hrvatske, ali žele ostati u Hrvatskoj koja će imati širinu pristupa političkoga sustava koji neće biti postavljen jedino za zadržavanje vlastitih pozicija. (Hina)

Svečano otvoren novi Hrvatski dom u Pečuhu

MAĐARSKA - Četveročlana delegacija HMI-ja iz Zagreba, u sastavu Diana Mašala Perković, tajnica, Ljerka Galic, rukovoditeljica Odsjeka iseljeničke baštine, Lana Šaš, voditeljica Ureda ravnatelja i Darko Plahtan, voditelj tehničkih poslova, nazočila je u ponedjeljak 5. ožujka 2018. otvorenju Hrvatskoga doma u srednjovjekovnoj palači u povijesnoj jezgri u središtu grada Pečuha, čiju obnovu je financiralo Ministarstvo

ljudskih resursa Republike Mađarske. Svečanom otvorenju još za sada nena-mještene zgrade za koju postoji nada i želja da postane političko-kulturni i znanstveni centar hrvatske zajednice u Mađarskoj prethodio je prijem u Generalnome konzulatu RH.

U Mađarskoj, većinom na južnim dijelovima, živi 50-ak tisuća Hrvata. Za njihova se prava i zastupljenost u donošenju političkih odluka brine Hrvatska državna samouprava, koja je na ovaj način dobila novo sjedište, a predviđa se i korištenje još nekim ustanovama kao što je Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj. Svečano otvorenje Hrvatskoga doma, važnog za djelovanje i opstanak hrvatske zajednice u Mađarskoj, rezultat je rada Međuvladina mješovitog odbora za nacionalne manjine, koji je lani u Zagrebu nastavio rad nakon četiri godine stanke. Prilikom otvorenja mnogobrojnim uzvanicima obratili su se Zvonko Milas, državni tajnik Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan RH, Ivan Guban, predsjednik Hrvatske držav-

ne samouprave u Mađarskoj, Stjepan Blažetin, ravnatelj Znanstvenoga zavoda Hrvata u Mađarskoj, te predstavnici grada Pečuha.

U Pečuhu je također u tijeku obnova zgrade Hrvatskog kazališta koju su prisutni obišli nakon otvorenja. Kao dokaz približavanja odnosa između Zagreba i Budimpešte, u baranjskom pretežno mađarskom mjestu Lugu otvorena je nastavno-sportska dvorana Osnovne škole "Sandor Petöfi" čiju je izgradnju s gotovo pet milijuna kuna financirala Osječko-baranjska županija. (Ljerka Galic)

Razvoj hrvatskih jezičnih resursa

Zagrebački Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, uz rastuće resurse, ovih je dana javnosti plasirao i nove alate uz portal gramatika.hr u sklopu manifestacije *Mjesec hrvatskoga jezika*, obilježivši srebrni jubilej uvrštenja Hrvatske na internetsku kartu svijeta

Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje (IHJJ) iz Zagreba svake godine priređuje višeznačnu manifestaciju *Mjesec hrvatskoga jezika*, koja počinje 21. veljače, na *Međunarodni dan materinskoga jezika*, te održava raznorodne programe diljem Lijepe Naše do 17. ožujka, kad završavaju *Dani hrvatskoga jezika* u znak sjećanja na hrabrost i intelektualnu potentnost naraštaja *Deklaracionista*, koji su se izborili za samobitnost hrvatskoga jezika u olovnim vremenima (1967.). Posjetitelji tijekom te manifestacije imaju prilike uživati u mnogobrojnim događajima posvećenim našem jeziku, jednoj od najvažnijih sastavnica hrvatskoga identiteta, kako bi se širila svijest o njegovim vrednotama i ljepoti u svjetlu jedinstvene komunikacijske paradigme informacijskoga društva 21. stoljeća - kada je hrvatski i jedan od službenih jezika Europske unije. Stručnjaci desetljećima upozoravaju da se informacijsko društvo u nekoj društvenoj zajednici neće moći izgrađivati ako se za jezik kojim se ta zajednica služi ne razviju jezične tehnologije.

Vrijedna akademska zajednica IHJJ, na čijem je čelu agilni Željko Jozić, stoga sustavno ostvaruje vrsne znanstvene doprinose u razvoju hrvatskih elektroničkih jezičnih resursa, uključujući računalne korpuse, kao i razne digitalne obrade hrvatskoga jezika s ciljem izgradnje što učinkovitijih jezičnih tehnologija za hrvatski jezik. Uporaba našega materinskog jezika u računalnom okruženju tj. u komunikacijskim kanalima mobilnoga Interneta koji su ionako digitalni i računalno upravljani, odražava se istodobno i na dostupnost hrvatskoga kao nasljednoga jezika gdje je po cijelome globusu razgrnata *Hrvatska nastava*, ali i nazočne mnogobrojne raspršene zajednice izvornih govornika među pripadnicima hrvatskih iseljeničkih zajednica koje višedesetljeće žive u zemljama engleskoga, španjolskoga ili njemačkoga govornoga područja i sl. Lingvisti Dunja Brozović i Marko Tadić procjenjuju kako hrvatski na globalnoj razini, u zemlji i inozemstvu, ima oko pet i pol milijuna izvornih govornika. S druge strane, buja virtualna infrastruktura s naprednim jezičnim tehnologijama za engleski, španjolski, njemački, francuski, talijanski, ali i jezike slične nam brojnosti poput češkog, slovačkog, mađarskog, slovenskog, rumunjskog ili, pak, bugarskog.

Ove godine Institut je pokrenuo uz potporu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Matice hrvatske, Staroslavenškoga instituta, Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu i Društva prijatelja glagoljice *Dan hrvatske glagoljice* kao posvetu hrvatskome jeziku i pismenosti 22. veljače, kada je prije pola tisućljeća na taj dan tiskana prva hrvatska knjiga *Misal po zakonu rimskoga dvora* i to u cilju popularizacije jednog od najprepoznatljivijih obilježja hrvatske pismenosti i kulture. Ci-

Piše: Vesna Kukavica

jela se ta Institutova ideja umrežila u fantastičan digitalni projekt NSK i istodobno pokretanje portala glagoljica.hr. Kao krunu ovogodišnjega *Mjeseca hrvatskoga jezika* Institut je predstavio mrežno izdanje *Hrvatske školske gramatike* na adresi gramatika.hr. Nastanak ove virtualne *Gramatike* motiviran je praktičnom potrebom da se učenicima, učiteljima i nastavnicima, kao i zainteresiranoj javnosti, osigura jasan, kratak i jednostavan pregled osnovnoga jezičnog znanja. *Hrvatska školska gramatika* slijedi sva preporučena rješenja *Hrvatskoga pravopisa* IHJJ i savjete skupine autora toga Instituta. I to nije sve! Postojeće mrežno izdanje *Hrvatskoga pravopisa* Institut je ovih dana ojačao aplikacijom za pametne telefone. Može se zaključiti da je Jozićev tim među izdašnijim čestitarima 25. rođendana sveprisutne nacionalne domene *-.hr* koja je s prvom internetskom vezom RH s međunarodnom zajednicom upućena u svijet 27. ožujka ratne 1993., kada je Republika Hrvatska službeno upisana na internetsku kartu svijeta, postavši sastavnim dijelom globalne računalne mreže zvane Internet.

Jezici i jezična raznolikost u samoj su srži europske kulture, trgovine i suradnje. Radimo, studiramo, putujemo, živimo i posluje preko nacionalnih i zemljopisnih granica. Europska komisija u svome globalnom okviru za organizaciju znanstveno-tehnološko-razvojnih istraživanja (*Framework Programme*), koja se skraćeno nazivaju od FP1 do FP8, znanome i kao *Horizon 2020*, značajan dio svoga proračuna namijenila je potpori *Information Society Technologies (IST)*. Većina europskih jezika donedavno nije imala odgovarajuću potporu u jezičnim tehnologijama u sklopu jedinstvenoga digitalnog tržišta. Europska jezična raznolikost nerijetko se pretvarala u prepreku slobodnom protoku obavijesti i uporabi javnih usluga, poslovnih prilika, ponuda za zaposlenje i raznih vrsta potpore. Europska komisija poduzela je stoga vidne korake prema potpori stvarno višejezičnome jedinstvenome digitalnom tržištu pokretanjem platforme za automatizirano prevođenje (CEF.AT). Ta platforma podržava različite potrebe tijela javne vlasti zemalja EU-a u područjima potrošačkih prava, zdravstva, javne nabave, socijalnog osiguranja, kulture i drugih usluga za europsku obitelj naroda kao što su Europeana ili Portal otvorenih podataka te ostali alati za život bez jezičnih barijera. ■

ENG The Zagreb-based Institute of Croatian Language and Linguistics recently introduced new Human Language Technology for the Croatian language, joining the growing number of available language resources, on the gramatika.hr portal. This marks the silver anniversary of our country finding its place on the Internet map of the world and took place in the frame of Croatian Language Month.

“Crkva je bila rame za plakanje”

U župi već 68 godina služe svećenici franjevci Franjevačke provincije Presvetoga Otkupitelja sa sjedištem u Splitu, a 44 godine djeluju i časne sestre franjevke od Bezgrešne iz Šibenika

Kardinal Vinko Puljić predvodi misno slavlje

Tekst/foto: Adolf Polegubić

Hrvatska katolička župa München svečano je u nedjelju, 11. veljače, proslavila svoga zaštitnika – bl. Alojzija Stepinca i 70. obljetnicu svoga postojanja i djelovanja. Svečano misno slavlje u crkvi sv. Mihaela u glavnome gradu Bavarске – u Münchenu predvodio je nadbiskup metropolit vrhbosanski kardinal Vinko Puljić u zajedništvu s mons. Alexandrom Hoffmanom u ime Nadbiskupije München i Freising, odgovornim za pastoral zajednica drugih materinskih jezika u toj nadbiskupiji, provincijalom Franjevač-

“Sve vas donosimo na oltar i sve naše pokojne čiji su grobovi ostali u domovini, ali i sve pokojne koji su dolazili tijekom 70 ljeta u ovu misiju (župu), a pošli su na onaj svijet.”

ke provincije Presvetoga Otkupitelja sa sjedištem u Splitu fra Joškom Kodžomanom, ravnateljem dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu dr. vlč. Tomislavom Markićem, domaćinom voditeljem župe fra Borisom Čarićem, s još devetoricom svećenika i uz asistenciju dvojice trajnih đakona.

Na početku misnog slavlja išlo se od sakristije sredinom crkve do oltara, na čelu koje su mladi u narodnim nošnjama nosili križ, stjegovе Bavarске i Hrvatske, barjak bl. Alojzija Stepinca i čudotvorne Gospe Sinjske i moći bl. Alojzija Stepinca.

NAŠ MUČENIK I KARDINAL

Sve je na početku pozdravio domaćin fra Boris Čarić koji je istaknuo kako danas slavimo bl. Alojzija Stepinca, našeg mučenika, hrvatskoga kardinala koji je svojim životom posvjedočio da jedino ljubav i predanje Bogu čovjeku daruju snagu za njegovo životno djelovanje. Naglasio je kako od 70 godi-

na (misije) župe već 68 godina u njoj služe svećenici franjevci Franjevačke provincije Presvetoga Otkupitelja sa sjedištem u Splitu, a 44 godine djeluju i časne sestre franjevke od Bezgrešne iz Šibenika. Misnom slavlju nazočila je i časna majka sestara franjevki od Bezgrešne iz Šibenika s. Zdravka Gvezić, saborski zastupnik R. Hrvatske i izaslanik predsjednika Hrvatskoga sabora Gordana Jandrokovića Ante Babić, član Gradskog vijeća Münchena - izaslanik nadgradonačelnika Münchena Dietera Reitera i grada Münchena Johann Sauer, generalni konzul R. Hrvatske iz Münchena Petar Uzorinac i konzul Generalnoga konzulata Bosne i Hercegovine iz Münchena Dragan Bagarić. Pokrovitelj proslave je Hrvatski sabor. Kardinal Vinko Puljić u uvodnoj riječi uputio je čestitku u povodu proslave zaštitnika župe bl. Alojzija Stepinca čiji zagovor molimo i slavlja 70 ljeta pastoralnoga života u tome bavarskom gradu. “Sve vas donosimo na oltar i sve naše po-

Mnoštvo hrvatskih vjernika prati kardinalovu propovijed

kojne čiji su grobovi ostali u domovini, ali i sve pokojne koji su dolazili tijekom 70 ljeta u ovu misiju (župu), a pošli su na onaj svijet, kao i sve pastoralne djelatnike koji su ovdje pastoralno djelovali tijekom 70 godina, a sad se nalaze na onome svijetu. Neka po zagovoru bl. Alojzija svima Bog udijeli vječnu radost i sreću!”

PODVOJENI OSJEĆAJI

Kardinal Puljić istaknuo je u nadahnutoj propovijedi: “Kad vas vidim u ovolikom broju, srce mi je radosno jer ste sačuvali vjeru svojih otaca, sačuvali vjeru i ona vas okuplja ovdje. Potom se pojavljuju i drugi osjećaji jer mi je žao da vas je tamo odakle ste nikli sve manje. Često obilazim te krajeve i vidim da su opustjeli. Zato se u meni izmjenjuju ta dva osjećaja. Ovdje ste uzeli za zaštitnika bl. Alojzija Stepinca. Istinski rečeno, Crkva je uz vas bila tijekom 70 godina kako biste sačuvali vjeru da po njoj živite unatoč svim životnim izazovima koje ste proživljavali. Crkva je bila rame za plakanje, rame na kojem ste tražili utjehu”, rekao je kardinal Puljić potaknuvši okupljene neka čitaju njegov životopis. Zatim je kardinal Puljić podsjetio na Blaženikov život.

“Mnoge su se neistine govorile o bl. Alojziju Stepincu, a tada sam se zakleo da ću tog čovjek upoznati i kad se nije

Kardinal s mladim Hrvatima iz Münchena

smjelo doći do knjiga o njemu. Uspio sam upoznati veličinu bl. Alojzija Stepinca, zavolio sam ga i njemu sam se molio da ustrajem u svom zvanju kad sam bio kandidat za svećenika, a pogotovo kad sam postao svećenik, nadbiskup i kardinal. Bl. Alojzije Stepinac znao je slijediti savjest u teškim trenucima. Na žalost, mi danas slušamo o tužnim pričama kako naši odlaze s rodne grude koja se branila krvlju, a neprijatelj uživa što bježimo od svoje rodne grude. Ljudi bježe zato što je stvorena nezdrava klima u politici. Umjesto da se borimo za narod, najveća je borba za stranku. Bl. Alojzije Stepinac bio je čovjek koji je volio svoj narod, za njega je živio, usmjeravao ga je Božjim putem. Danas nam treba bl. Alojzije da nas usmjeri Bogu, da nas ne zavadi nikakva medijska kampanja, nikakav politički interes, nikakav sekularizam ili komunizam ili ne znam koji fašizam. Nego da se usmjerimo putem vjere i morala, putem vjernosti, kako je on naučavao naše ljude u prošlosti”, sve je na kraju propovijedi potaknuo kardinal Puljić.

POVIJESNI HOD

Na kraju misnog slavlja i tijekom akademije u dvorani Alte Kongresshalle u popodnevnom satima u Münchenu prigodnu riječ uputili su mons. Hoffmann, provincijal fra Joško Kodžoman, predsjednik župnog vijeća Dinko Josip Grgić, kardinal Vinko Puljić, saborski zastupnik Ante Babić, u ime nadgradonačelnika Münchena Johann Sauer, ravnatelj dr. vlč. Tomislav Markić i časna majka s.

“Mnoge su se neistine govorile o bl. Alojziju Stepincu, a tada sam se zakleo da ću tog čovjek upoznati i kad se nije smjelo doći do knjiga o njemu.”

Zdravka Gverić. Misno slavlje uveličao je župni mješoviti zbor i orkestar pod vodstvom s. Nikoline Bilić i orguljskom pratnjom Diane Grubić. Na kraju misnog slavlja sve je moćima bl. Alojzija Stepinca blagoslovio kardinal Vinko Puljić. Nakon izvođenja hrvatske i njemačke himne, na akademiji je tekstom i slikom donesen povijesni hod Hrvatske katoličke župe (misije) München, a u bogatome programu nastupili su crkveni zbor, ženska vokalna skupina “Lira”, Anna Bagarić na violini i Diana Grubić na glasoviru, župna klapa “Croatia”, župna folklorna skupina “Bijeće ruže”, župna folklorna skupina “Mladost” te na kraju župna folklorna skupina “Fra Andrija Kačić Miošić”, koja je na oduševljenje svih okupljenih izvela “Eru s onog svijeta”. Na kraju je voditelj župe fra Boris Čarić predao prigodne darove zaslužnima za organizaciju proslave. Program je znalački vodila Tanja Popec iz Zagreba. U zabavnome programu nastupio je Đani Stipaničev i “Band”. ■

ENG *The Croatian Catholic Mission of the German city of Munich celebrated its patron saint, the Blessed Aloysius Stepinac, and its 70th anniversary on Sunday the 11th of February. A mass was celebrated at St Michael's church by Cardinal Vinko Puljić.*

Povezivanje iseljene i domovinske Hrvatske kazališnim izričajem

Ovogodišnji sudionici bile su skupine iz Hrvatske (Hercegovac i Stari Grad na otoku Hvaru), Bosne i Hercegovine (Travnik), Slovačke (Hrvatski Jandrof i Čunovo) i Makedonije (Bitola)

Kazalištarci iz Nove Bile

dine zaredom krajem veljače održava ova manifestacija koja, kako prof. Banas kaže, povezuje iseljenu i domovinsku Hrvatsku kazališnim izričajem pridonošeći time punoj afirmaciji hrvatskoga kulturnog identiteta.

PREDSTAVE I RADIONICA

Ovogodišnji sudionici Dana bile su amaterske skupine iz četiri zemlje: Hrvatske (Pučka scena Hrvatske čitaonice Hercegovac i Picollo Teatar iz Staroga Grada na otoku Hvaru), Bosne i Hercegovine (Hrvatsko amatersko kazalište Travnik), Slovačke (Kazališna skupina Hrvata u Slovačkoj, Hrvatski Jandrof i Čunovo) i Makedonije (Hrvatski kulturni centar "Marko Marulić", Bitola).

Prvog dana festivala publika je imala priliku vidjeti predstavu Pučke scene Hrvatske čitaonice Hercegovac pod nazivom "Kuća za rušenje" autora Vjeko-

Tekst/foto: Naida Šehović

U Hrvatskome seljačkom domu u Hercegovcu 23. i 24. veljače održani su Dani hrvatskoga pučkog teatra. Na svečanom otvorenju manifestacije nastupala je pjevačka skupina folklornoga društva Hrvatske čitaonice Hercegovac, a zatim su uslijedili pozdravni govori predsjednice Hrvatske čitaonice Zrinke Cjetojević, načelnika Općine Hercegovac Bore Bašljana te ravnatelja Hrvatske matice iseljenika Mije Marića. Festival je zatim otvorio župan Bjelovarsko-bilogorske županije Damir Bajs.

Podsjetimo, prof. Stjepan Banas bio je inicijator i jedan od utemeljitelja Dana hrvatskoga pučkog teatra u Hercegovcu koji ih je, uz potporu Hrvatske matice iseljenika na čelu s tadašnjim ravnateljem Antom Beljom i urednicom Vesnom Kukavicom, pokrenuo. I tako se 24 go-

Prof. Stjepan Banas bio je inicijator i jedan od utemeljitelja Dana hrvatskoga pučkog teatra koji ih je, uz potporu HMI-ja na čelu s tadašnjim ravnateljem Beljom i urednicom Kukavicom, pokrenuo.

Glumačka družina iz Bitole (Makedonija)

slava Dominija i redateljice Natalije Laci-
ne. Kazališna skupina iz Travnika izvela
je predstavu "Pobuna u kokošinju" au-
tora teksta i redatelja Ante Bilića. Slje-
dećeg dana uslijedile su kazališne ra-
dionice za sudionike pod redateljskom
palicom Nine Kleflin. Nakon održanih
radionica predstavile su se predstave
iz Slovačke, Makedonije i na kraju hr-
vatska predstava iz Staroga Grada na
Hvaru. Kazališna skupina Hrvata u Slo-
vačkoj, Hrvatski Jandrof i Čunovo izveli
su predstavu "Škulja va stijeni" autora
Maksa Neala i Antona Hamika u režiji
Štefana Jankovića, a kazališna skupina
iz Makedonija predstavila je "Deset na-
čina za preživljavanje zombi apokalipse"
autora Dona Zolidisa i redatelja Saše
Nacevskog. Zadnju predstavu izvela je
kazališna skupina s otoka Hvara - Pi-
collo Teatar pod nazivom "Đavolja po-
sla" autora Miroljuba Nedovića i reda-
telja Michala Babiaka.

Ravnatelj Matice Mijo Marić, zajed-
no s voditeljicom projekta Nives Anto-
ljak, osnivaču i utemeljitelju Hrvatskoga
kazališta Travnik i Hrvatskoga kultur-
nog centra Nova Bila Anti Biliću uručili

Uvijek puna dvorana u Hercegovcu

su knjižnu donaciju - Sabrana djela Ive
Andrića za potrebe kulturne manifesta-
cije "Andrićevi dani" u Travniku.

DONACIJA HMI-JA

Drugi dan kazališne skupine posjetili su
Đuro Vidmarović, predsjednik Društva
hrvatskih književnika i član UO HMI-ja,
zamjenik ravnatelja HMI-ja Ivan Tepeš
te tajnica HMI-ja Diana Mašala Perković.

Glavni organizator i domaćin ove
dvodnevne manifestacije je Hrvatska
čitaonica Hercegovac, suorganizator je
Hrvatska matica iseljenika, a pokrovite-
lji su Ministarstvo kulture Republike Hr-
vatske, Bjelovarsko-bilogorska županija

i Općina Hercegovac.

Svih ovih godina cilj ove tradicional-
ne manifestacije je očuvanje hrvatske
riječi i kulturne baštine, a Hrvatska čita-
onica je 24. put ustrajala u tome uz ve-
liku pomoć domaćina, sudionika, suor-
organizatora i svih pokrovitelja koji vjerno
prate Dane hrvatskoga pučkog teatra
dajući potporu kazališnome amateriz-
mu i spajanju domovinske i iseljene
Hrvatske. ■

ENG Taking part in this year's Days of Croatian Folk Theatre in Hercegovac were troupes from Croatia (Hercegovac and Stari Grad on Hvar island), Bosnia-Herzegovina (Travnik), Slovakia (Hrvatski Jandrof and Čunovo) and Macedonia (Bitola).

VIJESTI

Vijesti namijenjene Hrvatima izvan RH

ZAGREB - Hrvatska radiotelevizija (HRT) uz već postojeće vijesti na engleskome jeziku na Petome programu Hrvatske televizije (HRT - HTV 5) pokrenula je i vijesti na njemačkome jeziku *Nachrichten: Kroatien heute* i vijesti na španjolskome jeziku *Croacia Hoy* namijenjene Hrvatima izvan Republike Hrvatske te među-
narodnoj javnosti. Peti, satelitski i internetski program najmlađi je program javnoga medijskog servisa. Pokrenut je 1. siječnja ove godine, a vijesti na španjolskome i njemačkome jeziku njegovo su dodatno pojačanje. "Naše vijesti na njemačkome i španjolskome jeziku rade isključivo izvorni govornici. One daju pregled dana, odnosno najvažnijih događaja u Republici Hrvatskoj u trajanju od približno osam minuta", ističe vršitelj dužnosti urednika Programa za Hrvate izvan Republike Hrvatske Ivo Kujundžić.

Dodaje kako su prve reakcije na televizijske vijesti na engleskome jeziku koje se prikazuju od veljače prošle godine izrazito dobre pa njihova urednička ekipa često dobiva pohvale i od stranaca koji žive u Hrvatskoj.

Osmosatni program nedavno pokrenutoga Petog programa Hrvatske televizije (HRT - HTV 5) uz spomenute vijesti na stranim jezicima sadrži i druge specijalizirane sadržaje te izbor emisija domaće pro-

izvodnje s drugih HRT-ovih programa, a prikazuje se još dvaput dnevno kako bi se pokrile sve vremenske zone na područjima sa znatnim brojem hrvatskih iseljenika. Osim na Petome programu Hrvatske televizije (HRT - HTV 5) vijesti na njemačkome i španjolskome jeziku moguće je pratiti i na mobilnim uređajima, tabletima i računalima s pomoću multimedijске usluge HRTi. (Hina)

“Zahvalni smo Bogu za taj dar”

Uz veliko misno slavlje koje je predvodio generalni vikar melbournške biskupije mons. Greg Bennet, uz koncelebraciju hrvatskih svećenika, prisjetili smo se značajnog 3. listopada 1998. kada je papa Ivan Pavao II. proglasio kardinala Stepinca blaženim

Članovi crkvenih zborova

Tekst/foto: **Suzana Fantov**

U subotu, 10. veljače, tisuće hodočasnika iz mnogobrojnih hrvatskih zajednica Australije ispunile su velebnu katedralu sv. Patrika u Melbourneu kako bi tradicionalno obilježili svečanost u povodu dana bl. Kardinala Alojzija Stepinca. Ove godine ujedno se slavi 20 godina od proglašenja kardinala Stepinca blaženim i 58. obljetnica njegove smrti.

Uz veliko misno slavlje koje je predvodio generalni vikar melbournške biskupije mons. Greg Bennet, uz koncel-

Lijepo je bilo vidjeti i članove hrvatske zajednice odjevene u narodne nošnje, čime se još jednom potvrđuje značaj očuvanja hrvatske tradicije i vjere daleko od rodne grude.

ebraciju hrvatskih svećenika, prisjetili smo se i značajnog dana 3. listopada 1998. godine kada je papa Ivan Pavao II. proglasio kardinala Stepinca blaženim.

BISTA HRVATSKOGA BLAŽENIKA

Stepinčev dan u katedrali sv. Patrika ispred koje se nalazi bista hrvatskoga blaženika, dar hrvatske zajednice i umjetnički rad Mladena Mikulina, započeo je misnim slavljem i uvodnom pjesmom crkvenoga zbora uz pratnju orguljaša Tomislava Kelemena koja je odjekivala stihovima posvećenim hrvatskome blaženiku: “Budi hvaljeno, budi slavljeno Božje ime, po tebi!”

Uvodni obred započeo je mons. Greg Bennett koji je pozdravio sve okupljene i napomenuo kako se svakog dana velik broj posjetitelja, turista, vjernika i slučajnih prolaznika zauzima ispred kipa blaženika s upitom o tome tko je taj veliki čovjek čija bista krasi dvorište katedrale koja se nalazi gotovo u središtu ovoga milijunskoga

grada. Uz osvrt na njegovo (Stepinčevo) poštovanje Božjeg zakona koje se očituje u cijeloj prirodi, čovjeku, čovjekovoj savjesti, poštovanju vlastitoga hrvatskog naroda iz kojeg je potekao, poštovanju prema narodu bez obzira na

Umjetnički rad Charlesa Bilicha, sliku kardinala Stepinca unijela su djeca obučena u narodne nošnje

Misno slavlje predvodio je generalni vikar melbournške biskupije mons. Greg Bennet, uz koncelebraciju hrvatskih svećenika

Gužva kod kipa kardinala Stepinca

rasu i vjeru, trostrukoj ljubavi u kojoj se kardinal Stepinac istaknuo toliko da su sve njegove propovijedi, govori i djela trajne vrijednosti, nastavilo se s obredima, uz pjesmu vjernika i pratnju Glorije Jurešić na orguljama.

OZARENA LICA VJERNIKA

Uz poslijepodnevni sunčev sjaj koji je obasjao ostakljene prozore katedrale i njezine prekrasne vitraje divno je bilo vidjeti sva ozarena lica vjernika među kojima su bili prisutni i oni koji nisu iz hrvatskih zajednica, ali su pristigli na subotnju sv. misu. Lijepo je bilo vidjeti i članove hrvatske zajednice odjevene u narodne nošnje, čime se još jednom potvrđuje značaj očuvanja hrvatske tradicije i vjere daleko od rodne grude – ponekad se zaista olako shvaća ili na žalost čak i zaboravlja koliko znači i što sve predstavlja kultura, vjera i tradicija iseljenog naroda u zemlji koja omogućava

“Stepinac je čitav svoj život proveo u školi Evanđelja, islijedivši Isusa Krista, volio je svakog čovjeka, svoj narod te zbog toga trpio i postao mučenikom.”

njihovo slobodno očuvanje i razvijanje, posebice kada je riječ o ovako velikom i značajnom događaju ne samo za Hrvate i Crkvu u Hrvatskoj, već i za čitavu Katoličku crkvu.

Ove godine proslavu Stepinčeva dana organizirao je vlč. Velimir Lešić (HKC Sprignvale), a uz mons. Benneta u euharistijskom slavlju sudjelovali su i mons. Bosiljko Rajić i vlč. Velimir Maglica (HKC Clifton Hill), vlč. Luka Pranjić (HKC Sunshine), vlč. Josip Vranješ (HKC Geelong), vlč. Đuro Zrakić (umirovljeni svećenik), fra Anthony Stephen Burn-

side, svećenik u Tomislavgradu. Tijekom čitavoga misnog slavlja crkveni zborovi hrvatske zajednice pod dirigentskim vodstvom Nediljka Buljana i orgulja za kojima su se izmjenjivali Ana Erceg, Tomislav Kelemen i Gloria Jurešić, pratili su svojom pjesmom i notama Božju riječ koja je duboko usađena u srca hrvatskih vjernika.

TRADICIONALNO HODOČAŠĆE

U završnome obredu vlč. Vedran Lešić obratio se zahvalom, a iz obraćanja mons. Bosiljka Rajića izdvajamo njegove riječi vezane uz ovu 20. obljetnicu proglašenja kardinala Stepinca blaženim i 18 godina od prvog okupljanja u melbournskoj katedrali koje je danas već tradicionalno hodočašće članova australsko-hrvatske zajednice: “Stepinac je čitav svoj život proveo u školi Evanđelja i, islijedivši Isusa Krista, volio je svakog čovjeka, svoj narod te zbog toga trpio i postao mučenikom – postao je uzor kršćanskog življenja ne samo nama, jednoj maloj naciji, već uzor svim kršćanima, katolicima cijelog svijeta. Zahvalni smo Bogu za taj dar, za bl. Stepinca; zahvalni smo Nadbiskupiji Melbournea koja ima osjećaj i koja je uvidjela svetost koju je posjedovao naš blaženik. I kao što današnje misno čitanje kaže: Sve što god radimo, sve što činimo – sve neka je na slavu Božju kako bismo zajedno slavili Gospodina, učvrstili vjeru ugledajući se na Stepinca te i dalje nastavili ovu tradiciju u ovoj lijepoj katedrali.” ■

Veliko mnoštvo vjernika u katedrali

ENG *Thousands of pilgrims from the ethnic Croatian communities of Australia packed the magnificent St Patrick's cathedral in Melbourne on Saturday the 10th of February to honour the Blessed Cardinal Aloysius Stepinac.*

'odlazak – ostanak – povratak'

Osijek, 29. lipnja - 1. srpnja 2018.

Treći hrvatski iseljenički kongres pod nazivom "odlazak – ostanak – povratak", održati će se u Osijeku od 29. lipnja do 1. srpnja 2018. godine u organizaciji Centra za istraživanje hrvatskog iseljeničtva. Ideja projekta hrvatskih iseljeničkih kongresa je razvijanje suradnje i proaktivno djelovanje na jačem povezivanju hrvatskog iseljeničtva s domovinom.

Dugogodišnja gospodarska i politička kriza u Republici Hrvatskoj ostavila je duboke ožiljke u svim segmentima našega društva. Jedno od najosjetljivijih područja društvene atrofije jest i nezaustavljiva depopulacija Hrvatske, kako zbog smanjenog broja novorođenih u odnosu na umrle, tako zbor velikog broja odseljenih u EU i druge prekomorske zemlje. U zadnjih par godina svjedočimo tragičnim razmjerima masovnog iseljavanja iz Republike Hrvatske radno sposobnih, većinom obrazovanih ljudi u fertilnoj životnoj dobi.

Desetci i desetci tisuća Hrvata i Hrvatice, u mnogim slučajevima s cjelokupnim obiteljima, napuštaju Hrvatsku te je ponovno sve alarmantnija problematika iseljavanja uz postojeći dugoročni problem nepovjerenja i nerazumijevanja te iznevjerenih očekivanja između institucija hrvatskih vlasti i hrvatskih iseljenika.

Ova situacija nameće potrebu kontinuiranog promišljanja uzroka i posljedica stanja u kojem se nalazi Hrvatska i njezino iseljeničtvo diljem svijeta. Prepoznavši ove probleme pokrenuli smo seriju stručnih i znanstvenih skupova posvećenih iseljeničtvu kroz koje ova delikatna pitanja usmjeravamo spram odgovornih institucija hrvatske države, ali i spram svekolike hrvatske javnosti s namjerom da na njih iznova upozorimo i da zajednički s iseljenicima tražimo prikladna rješenja.

U cilju što kvalitetnijeg unapređenja politike naše domovine spram hrvatskih iseljenika koja bi trebala postati trajnom obavezom domovine spram hrvatskog iseljeničtva, nema sumnje da je sazrelo vrijeme da se ta kompleksna proble-

matika bremenita brojnim pitanjima i nepoznicama podvrgne ozbiljnom sustavnom izučavanju i stručnoj analizi. I pored činjenice da je Sabor Republike Hrvatske usvojio Zakon o hrvatskim iseljenicima, to ne znači da nema potrebe za temeljitim znanstvenim i stručnim studijama procesa i pojava koje karakteriziraju hrvatsko iseljeničtvo u 21. stoljeću, pa tako i novu pojavu masovne odselidbe.

Propitujući aktualna područja iseljeničkog iskustva i odnosa s Hrvatskom, Treći iseljenički kongres odlučili smo posvetiti razlozima odselidbe i neatraktivnosti povratka. Pot-

knut ćemo istraživanja među hrvatskim iseljenicima različitih generacija kako bi se doznalo zašto i kada su napustili domovinu? Kakva su njihova iskustva u novim sredinama? Planiraju li se vratiti u domovinu i pod kojim uvjetima bi se odlučili na taj korak? Jesu li zadovoljni politikom Republike Hrvatske spram hrvatskih iseljenika? Imaju li konkretne primjedbe i prijedloge državnim vlastima u Republici Hrvatskoj za kvalitetniju i učinkovitiju suradnju na relaciji do-

movina i iseljeničtvo.

Kao i na prethodnim kongresima, i na Treći hrvatski iseljenički kongres pozvani su znanstvenici i stručnjaci koji se bave temom proučavanja hrvatskog iseljeničtva iz iseljeničtva i domovine, ali i poslovni ljudi, povratnici u domovinu koji će predstaviti svoja osobna iskustva pri realizaciji projekata i poduzetničkih aktivnosti u Hrvatskoj. Između ostaloga, fokus kongresa bit će i na pripadnicima druge i treće generacije potomaka hrvatskih iseljenika te na mogućnosti njihovog doseljavanja u domovinu njihovih roditelja.

I ovoga puta organizirat ćemo posebne panele na kojima će nastupiti najuspješniji poslovni ljudi iz Hrvatske koji će svojim primjerima dokazati potencijalnim investitorima i povratnicima iz iseljeničtva da bez obzira na ekonomsku krizu kroz koju prolazi Hrvatska postoji veliki potencijal za njihova ulaganja u hrvatsko gospodarstvo.

Marin Sopta

i harmonika uvijek su bili pri ruci, a i vrtni tamburaši i pjevači da priskoče u pomoć. Tako se sve to pretvaralo u veselice i stvaralo duševno osvježanje.

Narod je unatoč stalnim poslovima, u kući, polju ili šumi, imao smisla za šale i šaljive doskočice. To ih je krijepilo i nadopunjavalo dodatnom energijom. Tako je "Kraljica Katarina" uvidjela da je dobro i zanimljivo publici prikazati te večeri i noći seoskoga života i osvježiti te stare običaje. U tome su uspješni. Za vrijeme igrokaza, koji su izveli na pozornici Hrvatskoga doma, tijekom Sijela 2018. sve je bilo tiho. S izrazitom pozornošću svi su pratili igrokaz, a izvrsne glumce samo je prekidao smijeh publike.

Gosti Prola bili su društvo "Zvuci domovine Hrvata Korduna" i Tamburaški zbor "Žumberčani". Sva tri društva izvela su nekoliko lijepih pjesama i kola uz izvrsne glazbenike i razdraganu publiku. Za ples i zabavu pobrinuo se domaći VIS u sastavu "Darko, Franjo, Daniel i Josip". Bili su odlični!

Pri otvorenju programa, poslije blagoslova koji je uputio nazočnima vlč. James Batcha, bilo mi je veliko zadovoljstvo pozdraviti prisutne prigodnim govorom. Čestitke i pozdrave uputio sam u ime Glavne uprave Hrvatske bratske zajednice. Na Sijelu su bili prisutni mnogi članovi i odbornici odsjeka HBZ-a koji djeluju u Clevelandu i okolici. Oni nedvojbeno pridonose zajedništvu hrvatskoga roda u gradu i njegovanju te čuvanju hrvatske kulturne baštine. ■

Gosti Prola bili su društvo "Zvuci domovine Hrvata Korduna" i Tamburaški zbor "Žumberčani". Sva društva izvela su nekoliko lijepih pjesama i kola uz izvrsne glazbenike i razdraganu publiku

Tekst: **Franjo Bertović**

Na poziv Kulturno-umjetničkog društva Hrvata Bosne i Hercegovine "Kraljice Katarine" ponovno i rado sam se našao u Clevelandu, u Ohio. Ovo društvo već godinama uspješno djeluje u gradu i gaji lijepe uspomene na kulturu i običaje hrvatskoga naroda.

Pod izvrsnim vodstvom Mije Maračića ovo društvo je ostavilo, i ostavlja, duboke tragove u čuvanju bogate kulturne baštine. Okuplja svoje članove u sekciji folklora, glazbe i drame. Godi činjenica da je društvo mnogobrojno i ima članove različite dobi. Nastupom na pozornici, tijekom kulturno-umjetničkoga programa, zadržavaju igranjem kola, izvođenjem dobre glazbe i dobrim igrokazom.

Ove godine, u velikoj dvorani Hrvatskoga doma u Eastlakeu, ponovno su se okupili mnogobrojni Hrvati koji su uživali u priredbi koju "Kraljica Katarina" održava pod naslovom *Sijelo*. Sijelo, ili kako se u nekim mjestima još zove prelo, doista

je stari narodni običaj koji mnoga kulturno-umjetnička društva i radnici kulture nastoje održati i otići zaboravu.

Sijela i prela obično su se održavala u zimskim mjesecima. Prednjačili su mladi koji su u tome nalazili zabavu, ali i odrasli kojima je to bila prilika da se obave sezonski poslovi za koje tijekom ljeta nije bilo vremena. Tamburaški instrumenti

Ove godine, u velikoj dvorani Hrvatskoga doma u Eastlakeu, ponovno su se okupili mnogobrojni Hrvati koji su uživali u priredbi koju "Kraljica Katarina" održava pod naslovom *Sijelo*.

Vodstvo gostujućih zborova s prigodnim priznanjem i darom

ENG Cleveland's own Kraljica Katarina culture and arts association, which gathers the local Croatians of Bosnia-Herzegovina, staged its traditional Sijelo event, featuring guest associations the Z.D.H. Kordun folklore ensemble and the Žumberčani tamburitza orchestra.

'Roditelji, govorite sa svojom djecom hrvatski jezik!'

Već dugi niz godina hrvatska zajednica u Trstu, s vrlo angažiranim predsjednikom Damirom Murkovićem, ulaže veliki trud za priznavanje hrvatskoga kao manjinskoga jezika u regiji Furlanije-Juljske krajine

Ana Fonović na radnom mjestu

angažiranim predsjednikom Damirom Murkovićem, ulaže veliki trud za priznavanje hrvatskoga kao manjinskoga jezika u regiji Furlanije-Juljske krajine. Prošle 2017. godine postignuti su značajni pomaci uz pomoć istaknutih talijanskih parlamentaraca i posjeta premijera Plenkovića Italiji i Trstu da hrvatski jezik dobije taj status i na tom području osim Molisea. Premijer Plenković tada je izjavio: "Talijani su nacionalna manjina koja u Hrvatskoj uživa sva prava. Očekujemo da u širem kontekstu razgovora s Italijom učinimo daljnje napore u zaštiti prava Hrvata koji žive u Italiji."

O hrvatskoj nastavi u Trstu danas izvijestila nas je profesorica Ana Fonović, Puljanka, koordinatorica hrvatske nastave u Italiji, koja već treću godinu poučava mlade hrvatski jezik i kulturnu baštinu Hrvata.

Kada je i na čiju inicijativu započela nastava hrvatskoga jezika u Trstu i tko je organizator?

- Nastava hrvatskoga jezika i kulture u Trstu dio je velikog sustava Hrvatske nastave u inozemstvu (HNUI) koju or-

ganizira i provodi Ministarstvo znanosti i obrazovanja RH (MZO). U Italiji je nastava prisutna od 1998. godine kada je, na inicijativu Hrvatsko-talijanske zajednice, otvoreno prvo nastavno mjesto u Rimu. Nakon Rima uslijedio je Trst godinu dana kasnije, također na inicijativu Hrvata u Trstu, te Molise, talijanska regija u kojoj su tri sela sačuvala autotoni staroštokavski hrvatski govor "na našo" nakon doseljenja u 15. stoljeću na ovo područje. Od prošle školske godine nastava je, nakon dugogodišnje pauze, ponovno pokrenuta i u Udinama i okolnim mjestima San Pietro al Natosone i Osoppo. Ove školske godine započela je i nastava u velikome Milanu, na inicijativu milanske hrvatske zajednice i uz veliki trud i potporu General-

"Ove školske godine započela je i nastava u velikome Milanu, na inicijativu milanske Hrvatske zajednice i uz veliki trud i potporu Generalnoga konzulata RH u Milanu."

Razgovarala: **Ana Bedrina**

U Italiji je hrvatski kao manjinski jezik priznat samo u regiji Moliseu, kamo su Hrvati stigli u 15. stoljeću (ima ih manje od 2.000), dok u sjevernome dijelu Italije oko Trsta pa do Venecije, gdje se Hrvati također spominju već od 13. stoljeća, to pravo im nije dano (a pretpostavlja se da ih ima oko 60.000). Već dugi niz godina hrvatska zajednica u Trstu, s vrlo

Božićna priredba 2017.

Mitska bića Istre u Trstu

“Tradicionalno organiziramo božićni susret i priredbu u suradnji s hrvatskom zajednicom u Trstu, koja nam je velika potpora i oslonac u radu.”

noga konzulata RH u Milanu. Nastavu u ovoj školskoj godini u Italiji pohađa oko 170 učenika, organiziraju je i provode četiri učiteljice, a sigurna sam da postoji veliki potencijal za njezino širenje i jačanje. Realizacija nastave rezultat je suradnje nekoliko čimbenika: učiteljica kao predstavnica MZO-a, hrvatskih zajednica i udruga, diplomatsko-konzularnih predstavništava RH u Italiji te, naravno, talijanskih škola, domaćina nastave, čiji su ravnatelji znali prepoznati vrijednost i važnost ove inicijative.

Tko su polaznici nastave i o kojoj je dobi riječ? Dolaze li samo djeca hrvatskog podrijetla ili i učenici drugih nacionalnosti?

- Sustav HNUI-ja namijenjen je djeci školske dobi od prvog razreda osnovne škole do završetka srednjoškolskog obrazovanja. U Trstu je ove godine na nastavu upisano 58 učenika te još 5 učenika nastavu pohađa u obližnjemu Monfalconeu. Polaznici dolaze uglavnom redovito na nastavu, a broj učenika nešto je manji nego na samome početku školske godine. Hrvatsku na-

stavu, osim djece hrvatskog podrijetla kojima je hrvatski obiteljski i nasljedni jezik, pohađaju i djeca čiji su materinski jezici slovenski, srpski, talijanski.

Kakav je program rada? Sadrži li još nešto osim učenja hrvatskoga jezika? Javni nastupi i sl.?

- Nastavni plan i program realizira se prema Kurikulumu hrvatske nastave u inozemstvu MZO-a, a osim jezičnih sadržaja na nastavi se usvajaju i sadržaji iz povijesti, kulture, zemljopisa i prirodne baštine RH. Trudim se da nastava bude kreativna, zanimljiva i suvremena. Tradicionalno organiziramo božićni susret i priredbu u suradnji s Hrvatskom zajednicom u Trstu, koja nam je velika potpora i oslonac u radu. Završnu priredbu na kraju školske godine organiziramo u školi. Nastava je već nekoliko puta gostovala u emisijama Hrvatske televizije, a susretu polaznika nastave iz Trsta i učenika iz X. zagrebačke gimnazije “Ivan Supek” novinarka Hrvatskoga radija Višnja Biti posvetila je radioemisiju “Zašto tako?”.

Organizirate li izlete u Hrvatsku i neka hrvatska druženja?

- U ovoj školskoj godini planiramo realizirati izlet u Zagreb. U Trstu smo organizirali i gostovanje kazališnih družina za djecu: Teatar Oz posjetio nas je s predstavom “Pra priče”. Ovo je gostovanje realizirano uz financijsku pomoć

Državnoga ureda za Hrvate izvan RH, a Upravni odjel za kulturu Istarske županije omogućio nam je gostovanje predstave “Mitska bića Istre”.

Imate li nekih prijedloga za novi i još konkretniji rad za naše Hrvate u Trstu?

- Prostora za napredak uvijek ima, gledam to iz perspektive nastave: bilo bi dobro da se nastava proširi i na još jednu ili dvije tršćanske škole u udaljenijim dijelovima grada te na Muggiju ili Kras gdje zasigurno ima naših ljudi koji bi voljeli da njihova djeca uče hrvatski jezik i kulturu.

Poznato je da u Trstu živi vrlo velik broj Hrvata, nećemo o brojkama, ali manji broj se uključuje u zajednicu? Je li to zbog asimilacije, stapanja s okolinom u kojoj se živi ili bi trebalo poraditi na nekim drugim aktivnostima koje bi privlačile ljude?

- Uzimam primjere iz svojega pedagoškog rada: djeca koja dolaze na nastavu često putuju u Hrvatsku bakama, djedovima i rodbini koji su uglavnom vrlo blizu: u Rijeci, Novigradu ili Rovinju i Hrvatska im je tu, “preko puta” i osjećaju je bliskom i svakodnevnom. A svakako bi bilo dobro da hrvatski pisci, kazalištarci, glazbenici i slikari češće u Trstu predstavljaju svoj rad. Veliki interes publike zasigurno postoji!

Što biste poručili našim roditeljima u iseljeništvu?

- Pozivam ih da svoju djecu upišu na hrvatsku nastavu! Nastava se prilagođava potrebama i zahtjevima “na terenu” te se otvaraju nova nastavna mjesta tamo gdje Ministarstvo procijeni da postoji potreba i uvjeti za otvaranje novoga nastavnog mjesta. I najvažnije – roditelji, govorite sa svojom djecom hrvatski jezik! Materinski jezik najveći je poklon koji im možete dati, a djeca druge jezike ionako bez teškoća usvajaju u redovitim školama i životnoj okolini. ■

ENG An interview with Pula native Ana Fonović, the coordinator for Croatian language instruction in Italy. Some 170 pupils are attending classes in Italy in this academic year, organised and led by four teachers.

Svjedočanstvo našeg postojanja

Na tim susretima sudjeluju književnici, pjesnici, prozaici iz Hrvatske, Mađarske i austrijskoga dijela Gradišća. Za njihovu organizaciju i kontinuitet najveću zaslugu ima urednik zbornika dr. Franjo Pajrić

Đuro Vidmarović, Marin Knezović, Franjo Pajrić i Darko Pernjak

Tekst: **Naida Šehović**
Foto: **Snježana Radoš**

U Hrvatskoj matici iseljenika predstavljen je 22. veljače zbornik radova "Svi naši književni susreti I.". Radovi su inspirirani književnim susretima u Koljnofu (Kópháza; zapadna Mađarska), gradišćanskohrvatskom selu blizu grada Šoprona. Glavni inicijator Koljnofskih susreta upravo je predsjednik Društva hrvatskih književnika i promotor zbornika Đuro Vidmarović. Na tim susretima - kojih je do sada održano devet - sudjeluju književnici, pjesnici, prozaici iz Hrvatske, Mađarske i austrijskoga dijela Gradišća. Za njihovu organizaciju i kontinuitet najveću zaslugu ima urednik zbornika dr. Franjo Pajrić (Payrits Ferenc) ml., gradišćanski Hrvat, stomatolog, pjesnik i ugostitelj iz Koljnofa.

Zbornik radova "Svi naši književni susreti I." izašao je u izdanju Čakavske katedre Šopron, Matice hrvatske Šopron, Udruge Hrvati i EMC GRAH "Kume".

NAŠ ČA, KAJ, ŠTO

Dr. Pajrić u svome uvodnomu tekstu Zbornika poručuje: "Kako je naš fizički opstanak na ovim prostorima ugrožen, a valu asimilacije nismo našli adekvatni odgovor, sve što nastaje u vezi s nama ostaje kao vrijedno svjedočanstvo našega postojanja i kulturnoga djelovanja u

Đuro Vidmarović istaknuo je kako zbornik prije svega ima književno značenje, kulturno-povijesne činjenice ostaju zapisane, a prijenos povijesne memorije sačuvan.

ovom dijelu Europe. I kad naraštaja više ne bude, iza nas će ostati zapisano u povijesti da smo se jednom godišnje okupljali i zajedno održali naš ča, kaj, što."

Među osamnaest autora zbornika nalazimo Timeu Horvat, gradišćansku Hrvaticu iz Petrova Sela, pjesnikinju i novinarku, Eneriku Bijač iz Koprivnice, književnicu Božicu Brkan, Anu Šoretić, gradišćanskohrvatsku pjesnikinju, glumicu i redateljicu, Doroteju Zeichman rođ. Lipković, gradišćanskohrvatsku spisateljicu, Đuru Vidmarovića, predsjednika DHK i književnika, dr. sc. Igora Šipića, splitskog pjesnika i znanstvenika, Tomislava Marijana Bilosnića, pjesnika, Marka Grgura, pjesnika i prozaika iz Koprivnice, Juricu Čenara, gradišćanskohrvatskoga pjesnika, Nenada Piskača, novinara, publicista, putopisca, esejista i pjesnika, Josipa Paladu, pjesnika, dr. Herberta Gassnera, gradišćanskohrvatskoga pjesnika, društvenog djelatnika i suca, Božidara Glavinu, međimurskoga književnika, Darka Peru Pernjaka, književnika iz Koprivnice, dr. Šandora Horvata, gradišćanskoga Hrvata iz Mađarske, pjesnika i etnologa te Nikšu Krpetića, glazbenika i pjesnika iz Splita.

PET STOTINA GODINA ISKUŠENJA

Moderator promocije bio je Marin Knezović, rukovoditelj Odjela za hrvatske manjine, koji je predstavio predstavljачe zbornika te prepustio pozdravnu riječ ravnatelju Matice. Ravnatelj HMI-ja Mijo Marić osvrnuo se na pet stotina godina iskušenja, nastojanja očuvanja identiteta, nošenja hrvatske kulture, tradicije i običaja u Gradišću i, misleći na potrebu ovakvih izdanja, napomenuo: "Hrvatska matica iseljenika ima

čast i zadovoljstvo podupirati sve one koji rade na tome i nastojat ćemo ih ubuduće podupirati."

Zbornik su zatim predstavili književnik Đuro Vidmarović, pjesnik iz Koljnofa Franjo Pajrić te Darko Pernjak, predsjednik koprivničkoga ogranka Društva hrvatskih književnika.

ENTUZIJAZAM AUTORA

Dr. Pajrić naglasio je kako je zbornik plod devetogodišnjeg nastojanja da se dokumentira, zapiše i sjeća, komentira, nadahnjuje, učvrsti, čuva i ovjekovječi duh jezika našega naroda na jantarskoj cesti. "Mi smo čuvari hrvatskoga jezika", zaključio je u izlaganju.

Đuro Vidmarović istaknuo je kako zbornik prije svega ima književno značenje, kulturno-povijesne činjenice ostaju zapisane, a prijenos povijesne memorije sačuvan.

Darko Pernjak govorio je entuzijazmu autora, zajedničkim druženjima, raz-

znim radionicama te o interaktivnoj predstavi koju je opisao u ovome zborniku.

Na skupu je bila prisutna predstavica Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan RH Marta Vargek, članice Upravnog odbora DHK dr. sc. Željka Lovrenčić i Božica Brkan te Ivan De Villa, predsjednik KLD "Rešetari" i organizator Rešetaračkih susreta pjesnika.

Zborniku radova je, osim udruga, potporu dalo i Veleposlanstvo RH u Mađarskoj, a posebno značenje imao je dolazak hrvatskoga veleposlanika u Mađarskoj dr. sc. Mladena Andrića na Koljnofske književne susrete.

Jubilarni Koljnofski književni susreti, na kojima će se ponovno okupiti hrvatski književnici iz Mađarske, Austrije, Slovačke i Hrvatske, održat će se u studenome 2018. ■

ENG The CHF was the venue on the 22nd of February for the presentation of *Svi naši književni susreti I* (All Our Literary Meetings Vol. 1), a collection of papers inspired by the literary meetings staged in the Gradišće Croatian village of Koljnof (Kópháza; western Hungary) near the city of Sopron.

VIJESTI

Broj Hrvata u BiH dramatično se smanjuje

BiH - Tijekom prošle godine broj katolika u Bosni i Hercegovini, koji su u najvećem broju Hrvati, smanjio se za 13.650, kao rezultat nastavka trenda iseljavanja ljudi i negativnih demografskih kretanja koji su posljedica lošeg stanja u zemlji. Ovi podaci dobiveni su nakon svojevrsnoga neslužbenog popisa pučanstva provedenog nakon blagoslova kuća te je utvrđeno kako u BiH početkom 2018. živi 376.591 katolik, čiji broj brzo pada.

Sve četiri biskupije, prema podacima Katoličkoga tjednika iz Sarajeva, Vrhbosanska, Banjolučka, Mostarsko-duvanjska i Trebinjsko-mrkanska biskupija, zabilježile su negativne rezultate, pri čemu se iz podataka o broju rođenih i umrlih može izračunati kako je ipak najviše ljudi napustilo svoja ognjišta u potrazi za boljim životom. Naime, razlika između umrlih i krštenih iznosi 2.279 pa se može zaključiti kako je 11.371 katolik u prošloj godini napustio zemlju.

U prošloj godini ponovno najnegativniji rezultat imala je

Vrhbosanska nadbiskupija. U odnosu na 2016., u prošloj godini u ovoj je nadbiskupiji bio 7.991 katolik manje. Pritom je zabilježen prirodni pad i iznosi 1.856. Prema izračunu, 6.135 Hrvata katolika odselilo se iz Vrhbosanske nadbiskupije koja je prošlu godinu zaključila sa 154.720 katolika. U posljednje tri godine, za 13.650 u 2017., 15.494 u 2016. i 14.559 u 2015., ukupno se broj Hrvata katolika u BiH smanjio za 43.703. Iako se taj negativni trend usporava, kada bi se nastavilo "usporeno curenje"

Hrvata iz BiH, onda će oni potpuno nestati za 27 godina. Vojni biskup Tomo Vukšić godinama prati demografska kretanja i poziva na hitno poduzimanje mjera. "Važno je staviti snažan naglasak na zaustavljanje iseljavanja i podizanje nataliteta. Jednako važno je stvaranje ozračja sigurnosti BiH, kako za pojedince tako i za nacije. U sklopu toga posebice bi bilo korisno podizanje političke i pravne sigurnosti, koja će pogodovati gospodarskome razvoju", rekao je biskup Vukšić. (*Moja Hrvatska*)

Suradnja s iseljenom Hrvatskom u području zdravstva i medicine

Hrvatska liječnička komora planira učiniti networking. Napraviti svojevrsno mapiranje hrvatskih liječnika koji rade u inozemstvu, povezati se s njima i predložiti projekt dvosmjerne suradnje

Razgovarala: Marija Smiljana Škugor

Docent dr. Trpimir Goluža, predsjednik Hrvatske liječničke komore, jedan je od najboljih poznavatelja hrvatskoga zdravstvenog sustava, ali i njegov konstruktivni kritičar. On se u posljednjih pet godina prometnuo u svojevrsnoga lidera hrvatskoga zdravstvenog sustava te se beskompromisno zauzima za primjereno pozicioniranje liječnika u društvu i vraćanje ugleda hrvatskom liječništvu. Dr. Golužu zanima iseljenička problematika i veseli se što će sudjelovati na Trećem hrvatskom iseljeničkom kongresu koji će se od 29. lipnja do 1. srpnja održati u Osijeku.

Dr. Goluža, za par mjeseci navršit će se tri godine od kada ste izabrani za predsjednika Hrvatske liječničke komore. Koliko ste zadovoljni do sada ostvarenim i što planirate učiniti do kraja mandata koji Vam istječe za godinu dana?

- Držim da smo ove tri godine prilično dobro iskoristili i da smo na najboljem putu da ostvarimo naš glavni cilj: od Hrvatske liječničke komore učiniti najorganiziraniju instituciju u hrvatskom društvu, koja će svojim radom i programima nedvojbeno uvjeriti liječnike da im članstvo u Komori donosi konkretnu dobrobit. Čini ih profesionalno i društveno sigurnijim, omogućava im kvalitetno stručno usavršavanje i napredo-

dr. Trpimir Goluža

vanje te im unaprjeđuje svakodnevni život. Naš credo je: Hrvatska liječnička komora u službi hrvatskog liječništva i zdravlja hrvatske nacije!

Od hrvatskog članstva u EU iz Hrvatske je na rad u inozemstvo otišao značajan broj liječnika. Što treba napraviti da bi se zaustavio taj trend?

- Vezano uz to pitanje u Hrvatskoj prije svega treba promijeniti paradigmu odnosa prema mladim obrazovanim ljudima. Umjesto politike sprječavanja odlaska treba razviti politiku zadržavanja mladi. Penalizacijske mjere treba zamijeniti poticajnim mjerama koje će mlade ljude uvjeriti u dobru perspektivu života u Hrvatskoj. Broj od 570 nepovratno otišlih liječnika i još 900 onih koji su prikupili svu potrebnu dokumentaciju za odlazak i u "niskom startu" čekaju adekvatnu ponudu za posao u inozemstvu jasno govori tome u prilog.

Kakav je profil prosječnoga hrvatskog liječnika koji je otišao u inozemstvo?

- Profil je idealan, poželjan za svaki zdravstveni sustav: mlad, samouvjeren u svoje stručno znanje i vještine, spreman na mukotrpan rad i daljnje stručno usavršavanje.

Vidite li konkretnu mogućnost suradnje domovinske s iseljenom Hrvatskom u području zdravstva i medicine?

- Mnogobrojne su mogućnosti suradnje i ona isključivo ovisi o našim željama i angažmanu. Hrvatska liječnička komora u tom smislu planira ove godine učiniti networking. Napraviti svojevršno mapiranje hrvatskih liječnika koji rade u inozemstvu, povezati se s njima i predložiti projekt dvosmjerne surad-

nje. Ideja je da hrvatski liječnici u inozemstvu, koji to mogu i žele, u sklopu svoje radne okoline stvore mogućnost za kratkoročno stručno usavršavanje liječnika iz Hrvatske koje bi u određenoj mjeri konkretno financijski podržala Komora. Isto tako, Komora je spremna etabliranim hrvatskim liječnicima iz inozemstva organizirati posjet, boravak i predavanja u regionalnim središtima Komore na kojim bi naši gosti iz iseljeništa prikazivali domete suvremene svjetske medicine u disciplinama kojima se bave. Tema Drugog Sabora hrvatskog liječništva, koji će se održati od 30. 11. do 2. 12., bit će upravo vezana uz hrvatsko liječništvo u iseljeništvu i modalitete suradnje domovinske i iseljene Hrvatske. Eto konkretne prilike za stvaranje čvrstih međusobnih spona.

Osim stručnog povezivanja, vidite li druge mogućnosti zdravstvene suradnje?

- Općenito gledajući, hrvatsko zdravstvo pruža solidnu zdravstvenu uslugu, a pojedine ustanove u pojedinim djelatnostima i više nego dobru uz vrlo konkurentnu, da ne kažem povoljnu, cijenu. Takve zdravstvene ustanove i njihove usluge mogu biti i te kako zanimljive i hrvatskom iseljeništvu. Zdravstveni turizam nedovoljno je iskorišten potencijal hrvatskog zdravstva u kojem bi svoj interes moglo pronaći i hrvatsko iseljeništvu. Tu vidim i prigodu da hrvatski iseljenici ne budu samo korisnici, već i promotori zdravstvenih usluga u Hrvatskoj.

Kako ocjenjujete potencijal hrvatskih sveučilišta u privlačenju djece iseljenika prvo za studiranje, a zatim možda i za povratak i život u Hrvatskoj?

- Nemam potpun uvid u potentnost svih hrvatskih fakulteta u tom smislu. Ono što znam je da medicinski fakulteti u Zagrebu i Splitu imaju studij medicine i na engleskome jeziku. Ti programi imaju potrebnu znanstveno-nastavnu težinu i međunarodnu prepoznatljivost. Zagrebačka medicina na engleskome jeziku već ima i određenu tradiciju i na njoj je obrazovano 15-ak generacija stude-

Broj nepovratno otišlih liječnika je 570, a još 900 je onih koji su prikupili svu potrebnu dokumentaciju za odlazak i u "niskom startu" čekaju adekvatnu ponudu za posao u inozemstvu.

nata iz mnogobrojnih europskih država, pa i mnogi hrvatski iseljenici. Koliko znam, studenti su vrlo zadovoljni studijem koji je višestruko jeftiniji nego u zapadnoeuropskim državama, državama Sjeverne Amerike i Australije. Držim da bi se uz dobru i ciljanu promidžbu preko naših veleposlanstava, misija i sjedišta hrvatskih zajednica u svijetu moglo dodatno na upis motivirati djecu naših iseljenika. Ako bismo im nakon završenoga fakulteta promptno, za što ima objektivne potrebe, omogućili nastavak profesionalnog usavršavanja, stalan i adekvatno plaćen posao, mislim da bismo ostvarili potrebne preduvjete da nakon završetka studija ostanu u zemlji svojih očeva ili djedova.

Planirate li možda uskoro posjetiti hrvatsko iseljeništvu?

- S obzirom na to da imamo ozbiljne namjere konkretno surađivati s hrvatskim iseljeništvom, međusobni posjeti i sastanci nameću nam se kao logičan slijed događaja. Uz to, Hrvatska liječnička komora izdala je knjigu "Vukovarska bolnica svjetionik u povijesnim olujama hrvatskoga istoka", koja prikazuje događaje u vukovarskoj bolnici tijekom opsade grada i neposredno nakon njegova pada. Knjiga je dvojezična, pisana je na hrvatskome i engleskome jeziku. Hrvatska stručna i opća javnost ocijenila ju je vrlo vrijednim djelom tako da vjerujem da bi knjiga bila zanimljiva i iseljenoj Hrvatskoj. Knjigu do kraja godine planiramo predstaviti i ponuditi hrvatskom iseljeništvu. U Europi sigurno, a možda i u Sjevernoj Americi i Australiji. ■

ENG *An interview with the president of the Croatian Medical Chamber Dr Trpimir Goluža on the windows of opportunity in linking homeland and diaspora Croatia in the fields of healthcare and medicine.*

Tema Drugog Sabora hrvatskog liječništva, koji će se održati od 30. 11. do 2. 12., bit će vezana uz hrvatsko liječništvo u iseljeništvu i modalitete suradnje domovinske i iseljene Hrvatske.

Nagrada “Književni most” hrvatsko-makedonskoj pjesnikinji

Nagrada je dodijeljena za zbirku pjesama “Nevidljiva vrata” tiskanu u nakladi HMI-ja i Zajednice Hrvata u Republici Makedoniji, koja je ocijenjena najboljom knjigom tiskanom u 2017. godini na jezicima nacionalnih manjina u Makedoniji

Ljerka Toth Naumova, Diana Mašala Perković i Božidar Brezinščak Bagola

Tekst: Diana Mašala Perković

Društvo pisaca Republike Makedonije obilježilo je u 2017. godini jubilarnu 70. godišnjicu djelovanja. Za tu godinu dodijeljena je nagrada Ljerki Toth Naumovoj za zbirku pjesama “Nevidljiva vrata” tiskanu u nakladi Hrvatske matice iseljenika i Zajednice Hrvata u Republici Makedoniji. Hrvatsko-makedonska pjesnikinja pobijedila je u konkurenciji za najbolju knjigu tiskanu u 2017. godini na jezicima nacionalnih manjina u Makedoniji.

Nagrada je dodijeljena 13. veljače u Skoplju u prepunoj dvorani u Društvu pisaca RM.

Na svečanoj dodjeli nagrade Ljerki Toth Naumovoj bila je prisutna velepo-

slanica RH u Republici Makedoniji Danijela Barišić, predstavnik HMI-ja tajnica Diana Mašala Perković, predstavnik Društva hrvatskih književnika iz Zagreba, predsjednik Povjerenstva za međunarodne književne veze Božidar Brezinščak Bagola, predstavnici Katoličke crkve u Skoplju, kao i mnogi članovi Zajednice Hrvata u Republici Makedoniji.

Upravo je ova nagrada simboličnog naziva “Književni most” došla u prave ruke i to osobi koja je kao književnica, priznata u obje države, gradila mostove suradnje u oba naroda, hrvatskome i makedonskome, koja uživa veliki ugled, a svojom je pjesničkom riječju, čuvajući hrvatsku kulturu, desetljećima pridonosila bogatstvu različitosti u Republici Makedoniji.

Svečano ozračje nastavilo se istoga dana u prostorijama Zajednice Hrvata u Republici Makedoniji u Skoplju gdje je v.d. predsjednika Nevenka Kostovska organizirala prigodno druženje, uz pjesničku večer.

Nakon pozdravnoga govora v.d. predsjednika Zajednice Nevenke Kostovske, u kojem je izvijestila prisutne o planovima, aktivnostima i nastavku rada, prisutnima se obratila veleposlanica Danijela Barišić te tajnica HMI-ja Diana Mašala Perković, zaželjevši članstvu uspješan nastavak 22-godišnjeg rada na očuvanju hrvatskoga identiteta u Republici Makedoniji, kao i potporu Hrvatske matice iseljenika na tom putu. Mnogi članovi izrazili su svoju zahvalnost Ma-

Nagrada je došla u prave ruke i to osobi koja je gradila mostove suradnje u oba naroda, a svojom je pjesničkom riječju desetljećima pridonosila bogatstvu različitosti u Republici Makedoniji.

tici na dugogodišnjoj suradnji, a posebno tajnici HMI-ja na njezinim trajnim nastojanjima u održavanju suradnje i potpore njihovu radu.

Za kraj, prisutni su se prepustili stihovima koje su čitali Božidar Brezinščak Bagola i slavjenica Ljerka Toth Naumova iz svojih zbirki.

U povodu nadolazećeg Valentinova prisutnima se prigodnim riječima obratio don Davor Topić, skopljski župnik.

Gosti iz Hrvatske posjetili su i J.U. Dom kulture “Kočo Racin” u Skoplju s kojim Zajednica Hrvata u Makedoniji već dugo surađuje u mnogobrojnim projektima. Uz stručnu pratnju povjesničarke umjetnosti, članice Zajednice Hrvata u Makedoniji Violete Kalić, pogledali su dio izložbe Ismeta Ramičevića posvećene Koči Racinu, izložbu maturantice Škole primijenjenih umjetnosti u Skoplju Marije Bojkovske, kao i multimedijalnu izložbu “Tango jalouise”. ■

ENG The Macedonian Writers' Association awarded a Prize to Ljerka Toth Naumova for her book *Nevidljiva vrata* (Invisible Door), co-published in Croatian by the Croatian Heritage Foundation and the Croatian Community in the Republic of Macedonia.

Najsjevernija autohtona hrvatska skupina

U prvome dijelu knjige kratak je pregled povijesti doseljenja Hrvata, a u drugome moravski Hrvati predstavljeni su u putopisima među kojima je i putopis zagrebačkoga profesora Đure Kutena

Tekst/foto: Hina

Knjiga Alojza Jembriha "Tragom identiteta južnomoravskih Hrvata" predstavljena je 31. siječnja u Društvu hrvatskih književnika (DHK) u Zagrebu. Predsjednik DHK Đuro Vidmarović podsjetio je kako su moravski Hrvati etnička skupina koja se bježeći pred Turcima u 16. i 17. stoljeću naselila na području južne Moravske, u današnjoj Češkoj. Većinom potječu s područja današnje Banovine, Korduna i bihačko-kladuškoga kraja, napomenuo je dodavši kako je enklava moravskih Hrvata do svoga raseljavanja predstavljala najsjeverniju autohtonu hrvatsku skupinu u Europi.

Naglasio je kako su Hrvati naselili čitav niz naselja oko grada Mikulova južno od Brna te dodao da su se do početka 20. stoljeća zbog asimilacije održala samo tri većinski hrvatska naselja - Frielištof, Dobro Polje i Nova Prerava. Podsjetio je kako je tadašnja čehoslovačka vlada provodila politiku asimilacije, uskraćujući Hrvatima pravo na vlastiti jezik u školstvu i crkvi. U takvoj situaciji Hrvati su se, kako je rekao, priklonili manjinskim njemačkim strankama koje

Tijekom 1948. tri hrvatska sela potpuno su ispražnjena, a njihovi stanovnici preseljeni po čitavoj Češkoj gdje su se, razbijeni na male skupine, brzo asimilirali.

su bile brojnije i bolje organizirane. Kad je 1938. godine to područje Münchenskim sporazumom pripalo Njemačkoj, politiku češke zamijenila je njemačka asimilacija pa je velik broj Hrvata stradao na svjetskim bojištima nakon što je mobiliziran u njemačku vojsku. Nakon Drugoga svjetskog rata južna Moravska vraćena je u sastav Čehoslovačke, istaknuo je dodavši kako je nova komunistička vlada moravske Hrvate smatrala nepouzdanim elementom. Stoga je odlučeno, istaknuo je Vidmarović, da budu raseljeni i uništeni kao etnička zajednica. Tijekom 1948. tri hrvatska sela su potpuno ispražnjena, a njihovi stanovnici preseljeni po čitavoj Češkoj, ponajviše po Moravskoj duboko u unutrašnjost gdje su se razbijeni na male skupine brzo asimilirali.

Alojz Jembrih istaknuo je kako se danas uzima da su moravski Hrvati, uz moliške Hrvate, najstarije hrvatsko iseljeništvu. Podsjetio je kako je u prvome dijelu knjige kratak pregled povijesti doseljenja Hrvata te dodao da su u drugome dijelu knjige moravski Hrvati predstavljeni u putopisima, među kojima je i putopis zagrebačkoga profesora Đure Kutena. Treći dio knjige, napomenuo je Jembrih, obuhvaća hrvatske "jačke i prodike" iz pera Josipa Hubenya.

Knjigu "Tragom identiteta južnomoravskih Hrvata" (308 str.) objavili su Pučko otvoreno učilište Sveti Ivan Zelina i Hrvatsko književno društvo Sveti Jeronim.

Profesor Hrvatskih studija na Odjelu za kroatologiju Alojz Jembrih rođen je u Varaždinu 1947. Autor je više knjiga, među kojima i knjige "Na izvorima hrvatske kajkavske književne riječi". ■

ENG Alojz Jembrih's book *Tragom identiteta južnomoravskih Hrvata* (In Search of the Identity of the Southern Moravian Croats) was presented at the Croatian Writers' Association in Zagreb on the 31st of January. The first part of the book tells of the history of Croatian settlement, while the second part looks at the Moravian Croats through travel writing.

Samozatajne heroine naše dijaspore

Knjiga fra Joze Župića fokusirana je na pečalbu sestara iz 20 redovničkih zajednica Hrvatske i BiH, otkrivši da je više od 880 sestara u Njemačkoj ugradilo svoje živote u misije, vrtiće, ustanove socijalne i zdravstvene skrbi

Fra Jozo Župić

Napisala: **Vesna Kukavica**

Iz tiska je u nakladi Hrvatske matice iseljenika upravo izašla knjiga *Apostolsko djelovanje hrvatskih sestara u inozemstvu* autora, svećenika zapaženoga spisateljskog opusa s višedesetljetnom njemačkom adresom, Joze Župića. Riječ je o

zbirci njegovih izabranih publicističkih radova sestrinske tematike uz prateću fotografsku građu, uključujući i ostale slikovne priloge poput faksimila izvorne korespondencije časnih majki i ostalih crkvenih poglavara i poglavarica sa samozatajnim junakinjama našega doba. Fantastični plod Župićeva istraživačkog novinarstva o djelovanju časnih sestara iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine u Njemačkoj objavljivao je od svibnja 2015. do studenoga 2017. godine Hrvoje Salopek, glavni urednik uglednoga mjesečnika *Matica*, čiji je izdavač Hrvatska matica iseljenika.

Gotovo trogodišnja serija članaka publicista nespornoga narativnog dara o djelovanju izvan domovine naših redovnica, suočenih s duhovnim i svjetovnim izazovima turbulentnoga europskog društva druge polovice 20. stoljeća, čitateljstvu je vjerodostojno osvijetlila s jedne strane sestrinsku pečalbarsku žrtvu iz *olovnih vremena* te s druge strane njihove goleme višestruke prinose u raznim područjima ljudske djelatnosti od socijalne i zdravstvene skrbi do umjetničkog stvaralaštva i *kulture sreća* koju zagovara papa Franjo u ovogodišnjoj poruci za *Svjetski dan selilaca* (2018.). Hrvatske časne sestre u Njemačkoj u toj su misiji u hodu sa svojim narodom na vremenskoj okomici od pola stoljeća - još od egzodusa iz komunističkoga "raja" SFRJ, preko razdoblja Domovinskoga rata do najnovijega migrant-skog vala koji zahvaća gospodarskom

tranzicijom osiromašeni europski jug Hrvatske i njezina susjedstva.

JEZGROVITIM I JASNIM REČENICAMA

Knjiga velečasnog Župića, pisana jezgrovitim i jasnim rečenicama, može se podijeliti u tri dijela. U prvome najopsežnijem dijelu knjige raspoređeno je dvadesetak posebnih tematskih jedinica, koje su znakovito naslovljene: *Sestre franjevske od Bezgrješne, Šibenik*; *Školske sestre franjevske Krista Kralja, Split*; *Kćeri Božje ljubavi, Zagreb, Nova Ves*; *Družba sestara Kraljice svijeta, Zagreb, Dubrava*; *Klanjateljice Krvi Kristove, Zagreb*; *Služavke Malog Isusa u Essenu, Splitska provincija*; *Sestre služavke Maloga Isusa u Geretsriedu*.

Fantastični plod Župićeva istraživačkog novinarstva o djelovanju časnih sestara iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine u Njemačkoj objavljivala je *Matica* od svibnja 2015. do studenoga 2017.

du; Školske sestre franjevke iz Sarajeva; Kćeri milosrđa Trećega samostanskog reda sv. Franje; Školske sestre franjevke iz Mostara; Služavke Kristove sestre Presvetog Srca Isusova u Neussu; Sestre milosrdnice sv. Vinka Paulskog iz Splita; Sestre dominikanke u Hamburgu; Sestre milosrdnice sv. Vinka Paulskog, Aachen; Marijine sestre u Hannoveru; Djelovanje karmelićanke Cecilije Mikac u Ludwigsburgu; Sestre Naše Gospe u Holzkirchenu; Sestre franjevke od Bezgrješnog začeca iz Dubrovnika; Družba sestara milosrdnica sv. Vinka Paulskoga, Zagreb; Prisutnost Službenica Milosrđa u Njemačkoj; Služavke Maloga Isusa u Burgkirchenu; Milosrdne sestre svetoga Križa i na posljetku zanimljiva crtica o Sestri Juliji Vidmar iz misije u Rosenheimu.

TZV. PRIVREMENI RAD

U drugome dijelu knjige objavljen je kvalitetan dodatak u vidu nevelikog priloga pod naslovom *Hrvatske redovnice u Zapadnoj Europi* iz pera mons. Vladimira Stankovića, koji će neupućenome čitatelju osvijetliti tjeskobe prvih tisuća i tisuća hrvatskih radnika na tzv. *privremene radu na Zapadu* o kojima država – za razliku od Crkve – nije vodila brigu, već ih je dvostruko izrabljivala. Legen-

Župić, Jozo: *Apostolsko djelovanje hrvatskih sestara u inozemstvu*, Hrvatska matica iseljenika, Zagreb, 2018., 208 str.

darni ravnatelj Hrvatske inozemne pastve u tom se tekstu naslanja na potresno izvješće voditelja *Ureda za hrvatske redovnice u inozemstvu* sa sjedištem u Beču, isusovca p. Filipa Johlera, koji izvještava o više stotina hrvatskih sestara koje su poslane iz komunističkoga režima (u kojem za njih nije bilo mjesta) u pečalbu za svoje sestre te negu umirućih ljudi.

PUBLICISTIKA O INOZEMNOJ PASTVI

U sklopu dodatka autor je priredio i popis svih sestara koje su djelovale u Njemačkoj. Čitatelj tako saznaje da je više od 880 sestara u mnogobrojnim njemačkim domicilnim odredištima ugradilo svoje živote u misijama, župama, dječjim vrtićima, kulturnim udrugama, staričkim domovima i hospicijima – učeći drugi jezik uz težak fizički rad. Slijedi treći dio Župićeve knjige s popisom autorovih objavljenih članaka o sestrama s iscrpnom bilješkom o autoru. Rođeni Sinjanin Jozo Župić (70), uza zahtjevno svećeničko služenje Crkvi i svome narodu kako u ishodišnoj mediteranskoj sredini, tako i iseljeništvu diljem Njemačke, napisao je dosad čak dvanaest knjiga i preveo s njemačkoga više nedostajućih teoloških priručnika. Na posljetku je u bibliografiji Župićeve publicističke

Rođeni Sinjanin Jozo Župić (70), uza zahtjevno svećeničko služenje Crkvi i svome narodu, napisao je dosad čak dvanaest knjiga i preveo s njemačkoga više nedostajućih teoloških priručnika.

zbirke tekstova iz časopisa *Matice* o hrvatskim redovnicama u Njemačkoj na kraju knjige donosi ukupno 29 odabranih naslova, koje urednički ili autorski potpisuju perjanice naše publicistike o inozemnoj pastvi od sredine 20. stoljeća do suvremenosti, kao i prva imena nagrađivanih recentnih znanstvenih monografija čiji sadržaji sustavno obrađuju predmetnu tematiku našega dušobrižništva u Europskoj uniji, uključujući i sestrinstvo. Ovih 29 konzultiranih naslova iz bibliografije zaokružuju potpunu Župićevu upućenost u kvalitetnu istraživačku pustolovinu diljem Njemačke, koja je u konačnici rezultirala njegovom trogodišnjom fantastičnom publicističkom serijom o časnim sestrama u časopisu *Matice* – čiji je sadržaj s pravom autor odlučio s dubokom očinskom empatijom ukoričiti u knjigu koja će trajno biti dostupna stručnoj i najširoj javnosti željnoj saznanja o požrtvovnome radu naraštaja hrvatskih redovnica u misijama i župama te humanitarnim, prosvjetnim i kulturnim udrugama, crkvenim zborovima, kao i ustanovama socijalne i zdravstvene skrbi najzahtjevnijega stanja štitićenika zlatne životne dobi.

Vjerujte mi, ova Župićeva zbirka publicističkih radova čita se u jednome dahu jer afirmira *kulturu susreta* u potrošačkome društvu, čiji su najveći izazovi uključivost svih ljudi i svih živih bića u zelenome okolišu ovoga svijeta. Hrvatske časne sestre prepoznaju znakove vremena, dijeleći svjetlo *Nade* u opći boljitak čovječanstva! ■

ENG *The Croatian Heritage Foundation recently published Jozo Župić's The Apostolic Work of Croatian Nuns Abroad. Župić, a Roman Catholic priest, has been working for many decades in Germany and has a noteworthy literary oeuvre under his belt.*

Igračka u srcu

Riječ je o projektu međunarodne kulturne suradnje s hrvatskim školama, katoličkim misijama i drugim relevantnim institucijama izvan RH s ciljem poticanja i razvoja kreativnosti djece i mladih uz učenje i promociju hrvatske tradicijske kulture te njegovanje hrvatskoga jezika

Tekst: **Uredništvo**

Hrvatska matica iseljenika, u suradnji s Hrvatskom školom - Boston (SAD) i Zakladom za hrvatske studije (Sydney, Australija), pokreće multimedijalni projekt IGRAČKA U SRCU, inspiriran hrvatskom tradicijskom kulturom. Riječ je o projektu međunarodne kulturne suradnje s hrvatskim školama, hrvatskim katoličkim misijama i drugim relevantnim institucijama izvan RH s ciljem potica-

nja i razvoja kreativnosti djece i mladih uz učenje i promociju hrvatske tradicijske kulture te njegovanje hrvatskoga jezika.

Prvi dio projekta već je započeo. Naime, za izradu igračaka pripremljen je likovno-literarni natječaj sa svim potrebnim uputama, kategorijama i pravilima koji su, osim na stranicama časopisa *Matica*, dostupni na mrežnim stranicama svih triju koordinatora-organizatora. Dobro su došli individualni ili grupni radovi, bez obzira na to jesu li iz hrvatske škole, folklornog ili tamburaškog

društva, nogometnog kluba ili obitelji hrvatskih korijena, ističe Lada Kanajet Šimić, rukovoditeljica Matičina Odjela za školstvo, znanost i šport. Važno je napomenuti da će članovi ocjenjivačkog suda biti umjetnici, učitelji ili drugi stručnjaci koji ni na koji način neće sudjelovati u natjecanju, a njihova imena bit će objavljena prije datuma zatvaranja natječaja. Škole koje će sudjelovati u natječaju međusobno će se povezati i umrežiti kako bi poslije mogle razmjenjivati iskustva i otvoriti prostor za daljnju suradnju.

Nakon provedenog natječaja završna aktivnost bit će multimedijalna izložba u zgradi HMI-ja, početkom prosinca 2018., na kojoj će biti izloženi ne samo najbolji radovi djece među kojima će stručni ocjenjivači izabrati najbolje radove, već i radovi mladih hrvatskih dizajnera Studija dizajna pri Arhitektonskome fakultetu u Zagrebu koji također izrađuju igračke inspirirane hrvatskom tradicijskom kulturom, navodi Snježana Jurišić, rukovoditeljica Odjela za kulturu. Uz prikaz autentičnih drvenih igračaka iz Etnografskoga muzeja - Zagreb, dobit će se krug stvaranja: od tradicije, preko današnje interpretacije putem dječjeg stvaralaštva i akademskog stvaralaštva do gotovog proizvoda.

Osim sudionika iz inozemstva, u projekt će se uključiti i nekoliko suradničkih škola iz Hrvatske, a program otvaranja i radionice 'HAI - Hrvatske autentične igračke' moći će se pratiti u realnome vremenu preko Interneta, ističu nositeljice projekta u HMI-ju. ■

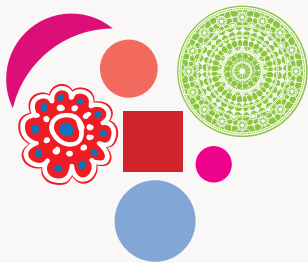

Irena Stanić Rašin, ravnateljica Hrvatske škole - Boston: "Nakon dvije godine organiziranja likovno-literarnog natječaja za djecu, kojom je Hrvatska škola - Boston željela okupiti uglavnom djecu i mlade hrvatskih korijena na sjeverno-američkome kontinentu, oduševila sam se idejom o multimedijalnome projektu globalnih proporcija. S prof. Kanajet Šimić i Hrvatskom maticom iseljenika već dugi niz godina ostvarujemo vrlo plodnu suradnju."

Jasna Novak Milić, tajnica Zaklade za hrvatske studije - Sydney: "Igračka u srcu sjajan je način da se različite generacije hrvatskih iseljenika, gdje god u svijetu da se nalazile, okupe oko zajedničkog projekta. Iako je natječaj namijenjen djeci i mladima, on će, na drukčiji način, uključiti i povezati nastavnike i roditelje, djecu i starije rođake ili dvije, geografski možda bliske, no nepovezane hrvatske zajednice. Prilika je to da se angažiraju djeca i mladi, da od starijih članova obitelji saznaju više o njihovom djetinjstvu, igračkama i običajima i na taj način se zainteresiraju za vlastite korijene."

ENG The Croatian Heritage Foundation in collaboration with the Croatian School of Boston and the Croatian Studies Foundation of Sydney are organizing the multimedia Toys at Heart contest inspired by Croatian traditional culture.

Hrvatska matica iseljenika
u suradnji
s **Hrvatskom školom Boston**
i **Zakladom hrvatskih studija iz Sydneyja**
organizira natječaj

IGRAČKA U SRCU

O NATJEČAJU

S ciljem očuvanja hrvatskoga nacionalnoga identiteta, stjecanja novih vještina i znanja djece predškolskog i školskog uzrasta uz razvijanje jezičnih kompetencija te učenje o hrvatskoj kulturnoj i tradicijskoj baštini, Hrvatska matica iseljenika u suradnji s Hrvatskom školom Boston i Zakladom hrvatskih studija iz Sydneyja objavljuje natječaj za djecu i mlade hrvatskih korijena u dobi 5-18 godina.

Tema natječaja je **igračka inspirirana hrvatskom tradicijskom kulturom**, s time da je unutar svake kategorije određena podtema i oblik (način) izrade.

KATEGORIJE

1. Likovni rad (pojedinačni rad i skupni rad)
2. Fotografija (pojedinačni rad)
3. Multimedija / Videospot ili film (pojedinačni i skupni rad)
4. Literarni rad (pojedinačni rad)

PRAVILA PO KATEGORIJAMA

1. Likovni rad

Tema: Edukativna igračka inspirirana hrvatskom tradicijskom kulturom

Radovi trebaju predstavljati edukativnu igračku pomoću koje dijete uči o hrvatskoj tradicijskoj kulturi (primjerice slagalica ili pamtilica s motivima hrvatske tradicijske baštine). Mogu biti napravljeni u svim tehnikama prostorno-plastičnog oblikovanja (preporučene su kiparske tehnike modeliranja kao što su glina, metal, drvo, papir, plastične mase ili tehnike plošnog oblikovanja kao što je kolaž, mozaik, freska).

Rad treba fotografirati s nekoliko strana, a fotografije treba poslati u formatu .jpg na e-adresu organizatora-koordinatora.

Fotografiju treba pratiti popratni tekst na hrvatskom jeziku (do najviše 100 riječi) koji će sadržavati:

- naslov rada
- objašnjenje što rad (tj. fotografije) prikazuje, zašto je odabran baš taj motiv
- datum (mjesec i godinu) rada
- naziv škole/misije/centra; ime, prezime i uzrast autora, tj. imena, prezimena i uzrast djece koja su izradila skupni rad te ime i prezime mentora
- e-adresu

2. Fotografija

Tema: Tradicijska igračka moje bake/moga djeda

Radovi trebaju izraziti poveznicu između bake/djeda iseljenika s djetinjstvom i zavičajem kroz tradicijsku igračku. Fotografije se šalju u formatu .jpg na e-adresu organizatora-koordinatora.

Fotografiju treba pratiti popratni tekst na hrvatskom (do najviše 100 riječi) koji će sadržavati:

- naslov rada
- objašnjenje što fotografija prikazuje
- datum (mjesec i godinu) snimanja
- naziv škole/misije/centra; ime, prezime i uzrast autora te ime i prezime mentora
- e-adresu

3. Multimedija

Tema: Edukativna igračka inspirirana hrvatskom tradicijskom kulturom

a) Radovi trebaju prikazati proces stvaranja skupnog likovnog rada (pod 1.). Mogu biti u obliku videospota ili kratkog filma ne dužih od 4 minute.

b) Radovi trebaju predstavljati edukativnu igračku pomoću koje dijete uči o hrvatskoj tradicijskoj kulturi (primjerice slagalica ili pamtilica s motivima hrvatske tradicijske baštine) te trebaju biti napravljeni u digitalnom obliku.

Tema: Tradicijska igra moje bake/moga djeda

U ovoj kategoriji sudjeluju samo skupine (primjerice škola, dječja folklorna skupina i sl.), a tema su dječje igre starih naraštaja. Radovi mogu biti u obliku videospota ili kratkog filma ne dužih od 4 minute.

Zbog veličine, molimo da sve radove iz ove kategorije pohranite na neku od standardnih video sharing stranica (npr. YouTube), a samo poveznicu pošaljete na e-adresu organizatora-koordinatora.

Radove treba pratiti popratni tekst na hrvatskom jeziku (do najviše 100 riječi) koji će sadržavati:

- naslov rada
- datum (mjesec i godinu) rada
- naziv škole/misije/skupine; ime, prezime i uzrast autora, tj. imena, prezimena i uzrast djece koja su izradila skupni rad te ime i prezime mentora
- e-adresu

4. Literarni rad

Tema: Igra/Igračka moje bake/moga djeda

Radovi trebaju izraziti poveznicu između bake/djeda iseljenika s djetinjstvom i zavičajem kroz tradicijsku igru. Uz naslov, radovi trebaju sadržavati od 150 do 400 riječi. Mogu biti napisani u obliku razgovora (intervjua) ili u nekom drugom obliku, a šalju se u formatima .doc, .docx ili .pdf na e-adresu organizatora-koordinatora.

Ispod rada treba navesti:

- datum (mjesec i godinu) rada
- naziv škole/misije/centra, ime, prezime i uzrast autora te ime i prezime mentora
- e-adresu

PRAVILA SUDJELOVANJA

Na natječaj se mogu prijaviti djeca i mladi u dobi od 5 do 18 godina, pojedinačno ili skupno (npr. škola, hrvatska katolička misija, hrvatski kulturni centar, folklorna skupina, društvo, udruga i sl.).

Svaki pojedinac i skupina mogu poslati samo jedan rad po kategoriji. Radove treba poslati najkasnije do 1. lipnja 2018. na sljedeće e-adrese organizatora-koordinatora:

Organizator-koordinator za Australiju i Novi Zeland:

Zaklada hrvatskih studija, Sydney

croatian.teachers.au@gmail.com

Organizator-koordinator za Sjevernu Ameriku i Južnu Ameriku

Hrvatska škola Boston

natjecaj@croatianschoolofboston.org

Organizator-koordinator za Europu i Južnoafričku Republiku:

Hrvatska matica iseljenika, Zagreb

igrackausrcu@matiss.hr

Radove će ocjenjivati nezavisni stručni ocjenjivači iz Hrvatske i svijeta. Slanjem radova na natječaj autori i njihovi mentori potvrđuju autentičnost i izvornost rada. Objava pobjedničkih radova bit će 3. rujna 2018. na stranicama Hrvatske matice iseljenika.

POBJEDNIČKI RADOVI

Svi će sudionici dobiti zahvalnicu. Pobjednički radovi bit će poslani u Hrvatsku, u Hrvatsku maticu iseljenika gdje će biti izloženi u sklopu **multimedijalne izložbe hrvatskih igračaka inspiriranih tradicijskom kulturom Igračka u srcu** koja će se održati u prosincu 2018. godine. Na toj će izložbi stručni ocjenjivači izabrati najbolje radove čiji će autori dobiti prigodne nagrade.

Na izložbi će biti izloženi i radovi partnerskih škola iz Hrvatske koje se neće natjecati, već će sudjelovati kao gosti.

Koordinatori iz Bostona i Sydneyja mogu samostalno organizirati lokalne izložbe s preostalim pristiglim radovima.

U Los Angelesu održana 12. "Croatian Cultural Extravaganza"

SAD - Sredinom veljače u Los Angelesu je održana 12. po redu "Croatian Cultural Extravaganza" pod nazivom *Domovina u mom srcu*. Riječ je o tradicionalnome festivalu folkloru i hrvatske kulture koji je prvi put upriličen 1996. godine. Osmislili su ga i organizirali veteran profesionalnoga folklornog ansambla "Lado" - Zagreb Željko Jergan i voditeljica "Sv. Ante Kolo ansambla" Heidi Granić. Gospođa Granić neumorno vodi taj ansambl od 1980. godine. Posljednjih 12 godina Los Angeles je redovito domaćin druženju Hrvata iz svih krajeva Sjedinjenih Država i Kanade. Prošle godine na druženje su doputovali i mladi Hrvati iz Novoga Zelanda, Folklorni ansambl "Tarara". Cilj nam je za sljedeću godinu pozvati i folklorne skupine iz Hrvatske.

Festival folkloru i kulture, koji je prerašao u najveće okupljanje mladih Hrvata na Zapadnoj obali Amerike, organizirali su direktorica *Sv. Ante Kolo kluba Croatia* Heidi Granić, predsjednica Kluba Marija Bašković, predsjedni-

ca hrvatske dječje škole Katica Ban, uz potporu svih roditelja i župljana. Program je osmislio Željko Jergan. Dvorana ispunjena do posljednjeg mjesta odzvanjala je pjesmom i zvukom tamburice do ranih jutarnjih sati.

Tri dana družili su se i veličali hrvatsku kulturnu baštinu sljedeći ansambl: "Vila Velebita" Calgary, Kanada; "Koraci" San Jose, CA; "Ljeljo" Pittsburgh, PA; "Hrvatska loza" Chicago, IL; "Skalina-

da" Sacramento, CA; "Tamburaški orkestar Kardinal Stepinac" Vancouver, Kanada; "Sv. Ante Kolo klub Croatia" Los Angeles, CA; te vokalna skupina "Izvor" San Pedro, CA.

Druženje je završeno nedjeljnom svetom misom i oproštajnim ručkom uz obećanje gostiju da će doći i dogodine u još većem broju.

Tekst: Nada Pritisanac Matulich

Sportašica Nikita Glasnović iz Švedske odabrala Hrvatsku

SPLIT - Na Svjetskome prvenstvu održanom prošle godine u južnokorejskome Muzu Nikita Glasnović osvojila je brončanu medalju (do 57 kg) za Švedsku, a na prelazak u reprezentaciju Hrvatske odlučila se jer je bila nezadovoljna uvjetima i potporom koju je dobivala u toj zemlji.

Obraćajući se novinarima nova članica *Marjana* rekla je kako je taekwondo u Hrvatskoj na višoj razini i da joj se ostvarila želja da dođe u Split i tu postane još bolja taekwondašica. "U Švedsku ljudi odlaze radi posla, no kada je sport u pitanju i treninzi, onda je puno bolje u Hrvatskoj jer ja u svome bivšem klubu nisam imala mogućnosti toliko trenirati kao ovdje", istaknula je Nikita Glasnović.

Po ocu je Zagrepčanka, po majci, iako rođenoj u Švedskoj, je Hercegovka, a uz Split je vežu lijepe uspomene s ljetovanja. Upitana što očekuje u novome klubu s obzirom na to da su tu stasale svjetski poznate sestre Ana i Lucija Zaninović, koje su sada na rođiljnome dopustu, Glasnović je odgovorila kako misli da će biti bolja od njih s obzirom na svoju tehniku i taktiku.

"Nadam se da ću osvojiti više medalja i biti uspješna na Olimpijskim igrama u Tokiju, gdje mi je cilj medalja. Dolaskom u Split dobila sam mir, a to sam najviše trebala jer to nisam imala u Švedskoj. Ovdje imam mir da mogu trenirati, da osjećam potporu", rekla je.

"U situaciji kada mladi odlaze iz zemlje u potrazi za boljim uvjetima prvi put u povijesti splitskoga sporta događa se da jedna sportašica u najboljim godinama, potpuno afirmirana, dolazi u Hrvatsku i u naš klub. Aktualna je polufinalistica Olimpijskih igara u Riju te aktualna osvajačica svjetske i europske medalje. Trenutno je trećeplasirana na olimpijskim rang-listama s koje će šest najboljih krajem sljedeće godine potvrditi olimpijsku normu", rekao je tajnik kluba Sandro Deak. *(Hina)*

Pet stoljeća "Za križen"

Procesija je najistaknutiji dio obilježavanja Velikoga tjedna – *Vele šetemone* u Jelsi i naseljima središnjega dijela Hvara i jedinstveni je obredni izraz osobite pobožnosti, kao i vjerske i kulturne opstojnosti stanovnika ovoga dijela otoka

Kandeliri, torci, ferali,.... nose ih članovi križonošine pratnje

Tekst: Željko Rupić

Čipkarstvo u Hrvatskoj, specifični način pjevanja Istre i Hrvatskog primorja, dubrovačka festa sv. Vlahe, proljetni ophod kraljica ili ljelja iz Gorjana pokraj Đakova, pokladni ophod zvončara s područja Kastavštine, umijeće izrade drvenih tradicijskih dječjih igračaka s područja Hrvatskog zagorja, prva su hrvatska kulturna blaga, od danas ukupno četrnaest, upisana 2009. godine kao zaštićena nematerijalna kulturna dobra na UNESCO-ovu Reprezentativnu listu nematerijalne baštine čovječanstva. Te iste godine, u istoj prigodi, svjetska organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu svojoj listi bisera nematerijalne kulture svijeta pridodala je i hvarsku uskrсну procesiju "Za križen", vjerojatno najmanje poznatu široj javnosti od spomenutih.

NAJSUNČANIJI OTOK

Po mnogočemu je hvarska, preciznije jelšanska procesija, iznimna u hrvatskoj pasionskoj baštini. "Za križen" je najistaknutiji dio obilježavanja Velikoga tjedna

Procesija se zaustavlja u svakom od šest mjesta i župnih crkvi

Zahvaljujemo OŠ "Jelsa" i Hrvatskome fotosavezu

Uredništvo "Matice" zahvaljuje za ustupljeni fotomaterijal za ovaj prilog učiteljici tehničke kulture, dipl. ing. elektrotehnike u OŠ "Jelsa" gđi Katiji Barbić, učenicima – fotografima jelšanske škole, kao i Hrvatskome fotosavezu. Škola u Jelsi već niz godina surađuje s Hrvatskim fotosavezom, a 2015. godine postala je pridružena članica Hrvatskoga fotosaveza. Pridruženo članstvo učenicima zainteresiranim za fotografsko stvaralaštvo omogućilo je sudjelovanje u nizu radionica. Tematika koju na radionicama obrađuju učenici uz voditeljstvo čelnih ljudi Hrvatskoga fotosaveza u prvome redu se odnosi na prirodnu i kulturnu baštinu Hrvatske. Tako je bilo 2015. i 2016. kada je grupa otočkih učenika uz potporu mladih fotografa OŠ "Mejaši" iz Splita te mladih suradnika Hrvatskoga fotosaveza, svi u dobi od osam do osamnaest godina, fotografirala pasionsku baštinu šest mjesta središnjega dijela otoka Hvara.

Procesije kreću na Veliki četvrtak oko 22 sata

na – *Vele* šetemone u Jelsi i naseljima središnjega dijela otoka i jedinstveni je obredni izraz osobite pobožnosti, kao i vjerske i kulturne opstojnosti stanovnika ovoga dijela najsunčanijega otoka. Tradicija koja u noći s Velikoga četvrtka na Veliki petak povezuje, kako stoji u jednoj brošuri, "milovidnu, čistu, susretljivu i gostima i putnicima sklonu" Jelsu s isto takvim susjednim mjestima kao što su Pitve, Vrisnik, Svirče, Vrbanj i Vrboska, u neprekinutom nizu traje već oko pet stotina godina.

Što znači Hvaranima zorno pokazuje podatak da je ratne 1944. godine održana, uz "blagoslov" zapovjedništva, u izbjegličkome logoru El Shattu, u Africi, gdje je tada u zbjegu bilo oko tri tisuće otočana.

IZ ŠEST ŽUPNIH CRKAVA

Dakle, na Veliki četvrtak u 22 sata kreću istodobno procesije iz šest župnih crkava spomenutih hvarskih mjesta na put dug oko dvadeset kilometara, odnosno cijelu noć, do oko sedam sati ujutro, da bi obišle svako mjesto i njegovu župnu crkvu. Povorke idu smjerom kazaljke sata i tijekom puta se ne sastaju, odnosno ne sustižu. Nije suviše napomenuti da je procesija posve laička, što znači da je ne vodi župnik ili svećenik, nego je na čelu križonoša, bos ili u čarapama, koji nosi križ pokriven prozirnim crnim velom, težak od deset do petnaest kilograma koji te noći ne spušta na tlo, a sam nigdje ne sjedne osim što u crkvama kleči. Biti križonoša je iznimna čast, manifestacija zavjeta ili poseban izraz pučke pobožnosti ovdje izvorno sačuvane. O tome najbolje govori podatak da se kandidati za križonošu "upisuju na vrijeme" – sljedeći koji se prijavi u Jelsi križ će nositi 2045. godine, a slično je i u ostalih pet mjesta.

Na čelu procesije je križonoša, bos ili u čarapama, koji nosi križ težak od deset do petnaest kilograma koji te noći ne spušta na tlo, a sam nigdje ne sjedne osim što u crkvama kleči.

Križonoša sam bira svoju pratnju u kojoj su dva njegova pratitelja – pomoćnika, dva pratitelja s velikim svijećnjacima – *kandelirima*, šest do dvanaest nosača teških voštanih svijeća koje se nazivaju *torci*, i desetak do tridesetak nosača svećanih fenjera – *ferala*. U pratnji su i dva izabrana glavna pjevača i više “odgovarača” koji u formi glazbenoga dijaloga pjevaju Gospin plač, okosnicu procesije, osmerački pasionski tekst iz 15. stoljeća. Križonoša i pratnja odjeveni su u tunike bijele boje ili boje bijele kave svojih bratovština, zajedni-

Iza povorke je devet sati hoda po središnjem dijelu Hvara

Križonoša posljednjih nekoliko desetaka metara puta pretrči

Što procesija znači Hvaranima zorno pokazuje podatak da je ratne 1944. godine održana u izbjegličkome logoru El Shattu, u Africi, gdje je tada u zbjegu bilo oko tri tisuće otočana.

ca hvarskih vjernika koje i pripremaju i provode procesiju, a povorci se pridružuje mnoštvo mještana i, iz godine u godinu, sve brojniji posjetitelji Hvara. Od šest procesija “Za križen” najbrojnija je i najposebnija ona jelšanska. Po običaju križonoša ujutro, na Veliki petak, na dočeku procesije pred matičnom župnom crkvom, na kraju puta, zadnjih nekoliko desetaka metara pretrči.

DREVNI NAPJEVI

“Nut mislimo o tom danas ki na križu umri za nas...”, jedan je od drevnih napjeva koji se pjevaju i mole putem i u crkvama tijekom procesije “Za križen” kada se, kako kaže jelšanski župnik don Stanko Jerčić, u srcu dugoga, zelenoga otoka ove svete noći putovi raduju pokorničkim nogama hodočasnika dok ih natapaju zvuci pobožnih molitvi i pjesama. U svojim savjetima vjernicima don Stanko ističe da procesija “Za križen” nije ni utakmica, ni glazbeno-scenski festival, ni smotra folklor, ni izložba antikviteta, nego hodočašće vjere i odanosti, pobožno meditiranje o sebi, o vlastitom odnosu s ljudima i Bogom, čin produbljenoga skrušenja, pokajanja i pokore te da “ako nemaš svojih grijeha, namijeni pokoru za grijeh svijeta”. ■

ENG The Za Križen Easter procession is a unique ritual expression of the particular piety, religious convictions and culture of the people of the central part of Hvar island. In 2009 it was inscribed in the UNESCO list of intangible cultural heritage.

Monografija o velikome hrvatskom književniku

Ovaj marni svećenik, znanstvenik, poliglot i pjesnik po mnogo čemu jedinstvena je osobnost u kulturnome i književnome životu hrvatskoga naroda kao cjeline, a gradišćanskih Hrvata posebno

Nikola Benčić

Tekst: Đuro Vidmarović

Mate Meršić Miloradić (1850. - 1928.) najveće je ime književnosti gradišćanskih Hrvata (do 1921. zapadnougarski Hrvati). Ovaj marljivi svećenik, znanstvenik, poliglot i pjesnik po mnogo čemu jedinstvena je osobnost u kulturnome i književnome životu hrvatskoga naroda kao cjeline, a gradišćanskih Hrvata posebno. Naime, on je svojim književnim djelom utemeljio gradišćanskohr-

vatski književni standard, dao naziv zapadnougarskim Hrvatima koji su nakon raspada Austro-Ugarske pripali novoustanovljenoj Republici Austriji, a u njezinim granicama novoformiranoj saveznoj zemlji, odnosno pokrajini, Burgenland. Pojam Burgenland Miloradić je preveo na hrvatski jezik prihvatljivim pojmom Gradišće.

Mate Meršić Miloradić svojim je pjesničkim radom izazvao svojevrсни preporod, kako književni, tako i duhovni, zapadnougarskih Hrvata i po mnogo čemu može ga se usporediti s najvećim

ukrajinskim pjesnikom Tarasom Ševčenkom. Nakon raspada dvojne monarhije (K.u.K.) ostao je živjeti, kao svećenik Biskupije u Juri, u mjestu Hrvatska Kermlja koje se nalazi u Mađarskoj. Time je njegov književni rad dobio novu dimenziju jer je svojim snažnim stihovima ublažavao posljedice koje su nove granice učinile ovdašnjim Hrvatima i pomogao čuvanju njihova identiteta, osjećaja zajedništva i vlastite samobitnosti.

HRVATI IMAJU DVA KNJIŽEVNA JEZIKA

Treba reći kako je Miloradić veliko ime i u povijesti cjelokupne hrvatske književnosti. Neki ga smatraju prvim hrvatskim dijalektalnim pjesnikom jer je pisao na čakavskoj varijanti govora većine zapadnougarskih Hrvata, dok drugi književni povjesničari drže kako se može i mora smatrati začetnikom, npr. poput Marulića, jer jezik kojim je on pisao postao je književni jezik ovoga ogranka hrvatskoga naroda. Prilika je podsjetiti na činjenicu da Hrvati imaju dva književna jezika. To su hrvatski književni standard i gradišćanskohrvatski književni standard.

Ističemo kako je Miloradić bio u stalnoj komunikaciji s Hrvatskom kao matičnom zemljom svoga etničkoga ogranka i smatrao je da tu činjenicu treba poštovati zbog povijesnih uvjeta u kojima gradišćanski Hrvati žive te zbog njihove budućnosti ako se žele oduprijeti asimilaciji.

Mate Meršić Miloradić izazvao je svojim pjesničkim radom svojevrсни preporod, kako književni, tako i duhovni, zapadnougarskih Hrvata.

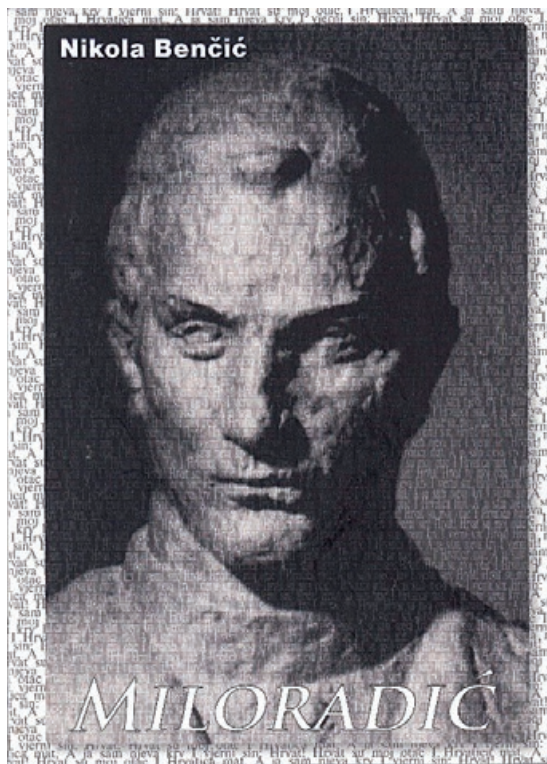
KULTURNA SAMOBITNOST GRADIŠČANSKIH HRVATA

Najbolji poznavatelj književnog djela Mate Meršića Miloradića je dr. sc. Nikola Benčić, član HAZU-a. Ovaj vrijedan proučavatelj književne povijesti gradišćanskih Hrvata, književni kritičar, jezikoslovac, slavist, pedagog, leksikograf, po mnogo čemu je nasljednik svoga velikoga prethodnika jer je svojim djelom širokog dijapazona pomogao ne samo proučavanju, već i čuvanju te vrednovanju kulturne baštine i kulturne samobitnosti gradišćanskih Hrvata. Njegov osobni životni put vrlo je dramatičan. Rođen je na mađarskoj strani u mjestu Velika Narda, 12. listopada 1937. godine. Kao dijete morao je proživjeti teške godine nakon podizanja tzv. željezne zavjese, što je uključilo prisilno istjerivanje Hrvata iz ovoga sela u logor na dalekome istoku zemlje. Osnovno i srednje obrazovanje dobio je u komunističkoj Mađarskoj da bi 1956. kao izbjeglica našao novi dom u Austriji, gdje je završio studij, doktorirao upravo na Miloradiću i razvio vrlo snažnu književnu i jezikoslovnu djelatnost.

SUSRET S MATERINSKIM JEZIKOM

Knjiga "Miloradić" je Benčićev dug svoje velikome učitelju. Na neki način je znakovito što je ovako značajno djelo autor objavio u vlastitom izdanju. No, to nimalo ne umanjuje vrijednost i njezino povijesno značenje. Autor u uvodu kaže: "Medtim sam desetljeća dugo sakupljao materijal od njega i o njemu, ar za vrime pisanja disertacije kot bigunac iz Ugarske, nisu mi bili dostupacni ugarski arhivi i materijal. Danas u bibliografiji i literaturi stavljam rezultate svim na raspolaganje. Znamda nije potpuno, ar se i u znanosti nikada ne more dojt do kraja".

Miloradić je postao legenda. Na njegovu djelu odgajali su se svi naraštaji gradišćanskih Hrvata. Njegove molitve za djecu su još i danas najvažniji susret najmlađih s materinskim jezikom i knji-

Monografija "Miloradić" akademika Benčića nezaobilazno je djelo bez kojega se ubuduće neće moći prići proučavanju kulturne baštine i jezika gradišćanskih Hrvata.

ževnošću. Nikola Benčić na neki način želi tu legendu staviti u realne okvire. Stoga piše: "Stavili smo, početno od Martina Meršića st. našeg pjesnika Miloradića na idealizirani, odlični postament i ne moremo ga – ili teško nam je – staviti na njegovo stvarno mjesto. Svaki narod ima svoje legende, tako i naš maljacki gradišćanskohrvatski, od čega se tusti i živi narodna svist. Da su međutim neki marljivo dlijetom prošli na ta naš granitni spomenik, tako Stojčević, Čenčić, Probst, Ina Jun – Broda, Gassner i dr., to nam uopće nije palo u oči. Nismo to realizirali. Uopće smo se udaljili od znanstvenoga, stvarnoga istraživanja ili nastavili jako pomodni i uprljali oči samo u ono što nam godi, što nam gladi dušu, čim se moremo dičiti i što pluje na slapi takozvane znanstvenosti i izrivamo iz našega vidokrugla sve ono što bi nam moglo ušćrbnuti slavu, a

sam Miloradić je to oduravao najveć u našoj narodnoj duši."

Treba podsjetiti kako je Miloradić pisao na nekoliko stranih jezika djela iz matematike, fizike, astronomije i filozofije i objavljivao ih diljem Europe. Stoga je njegova biblioteka riznica znanja iz vremena u kojem je živio.

MJESTO KOJE MU PRIPADA

Monografija "Miloradić" akademika Nikole Benčića iscrpno je književno-teoretsko, književno-povijesno i kulturološki nezaobilazno djelo bez kojega se ubuduće neće moći prići proučavanju kulturne baštine i jezika gradišćanskih Hrvata. Međutim, ono što pisac ovih redaka smatra bitnim, a ova monografija nameće kao realno očekivanje od naših antologičara, književnih povjesničara, pisaca pregleda povijesti hrvatskih književnosti i svih onih koji se bave hrvatskom književnošću, da Matu Meršića Miloradića konačno stave u hrvatsku književnu baštinu na mjesto koje mu pripada jer on je jedna od najvećih literarnih osobnosti koja je stvarala na našem jeziku u 20. stoljeću.

Ova monografija, treba reći, nije cjelovita jer je Mate Meršić objavio nekoliko značajnih djela iz područja filozofije, matematike, fizike i astronomije. Taj dio njegova stvaralačkog opusa još uvijek nije dovoljno istražen i pomalo je zabačen, pa čak i prešućen.

Vrijednost monografije "Miloradić" je i u tome što donosi obilje fotodokumentarne građe koja nam pomaže u shvaćanju i razumijevanju stvaralačkoga genija našega velikog sunarodnjaka koji je živio izvan Hrvatske, izvan njezinih kulturnih, jezičnih i političkih događaja, a ipak je postao svjetionik koji još i danas osvjetljava cijeli etničkih prostor zapadnougarskoga narodnosnog arhipelaga. ■

ENG *Miloradić – The Life, Work and Affairs of Mate Meršić Miloradić 1850–1928 is a book by Croatian Academy of Science and Arts member Nikola Benčić PhD, a researcher of the literary history of the Gradišće Croat community.*

Brzo, lako i zanimljivo ovladajte temeljima hrvatskoga jezika učite kada želite i gdje želite

*A fast, easy and interesting way to learn the basics of Croatian.
Learn when and where you want.*

Sveučilište u
Zagrebu

@ srce

HIT-1

Prvi sveučilišni on-line tečaj hrvatskoga kao drugoga i stranoga jezika

The first on-line course of Croatian as second and foreign language

**10. rujna - 2. prosinca 2018.
(prijava do 1. rujna)**

*September 10 – December 2, 2018
(registration until September 1)*

- **7 nastavnih cjelina u sustavu MoD (utemeljen na Moodleu)**
- **150 nastavnih aktivnosti**
- **24 sata online nastave u živo**
- **iskusni lektori, stručnjaci za hrvatski kao ini jezik**
- **interaktivan, komunikacijski i individualiziran pristup učenju jezika**
- *7 learning units in the Moodle-based e-learning system*
- *150 learning activities*
- *24 hours of real-time communication online*
- *experienced language instructors, specialists in Croatian as L2*
- *an interactive, communicative and individual approach to language learning*

Pogledajte videopriloge o tečaju na mrežnoj stranici
Look at videos about the course at web page

www.matis.hr

Obavijesti i upisi
additional information and enrollment:

ecroatian@gmail.com

Piše: dr. fra Šimun Šito Ćorić, Švicarska
(sito.coric@gmx.net)

Ne znam po koji put neumorni banjolučki biskup dr. Franjo Komarica ponovno nam je u više medija doveo u svijest bijedni položaj Hrvata u RS i BiH. Ovdje za ilustraciju ponovimo da nijedna biskupija u Europi nije u jednom ratu toliko stradala kao Banjalučka. Od 220.000 Hrvata koliko ih je bilo do 1992., 92 posto protjerano je iz Republike Srpske pa sada "u 75 župa te biskupije ima jedva 8.000 katolika. Nestali smo pred očima političara i javnosti... Svi šutimo, svi to znamo 25 godina, zna Zagreb, Bruxelles, Washington i opet ništa". Nestali smo pred kamerama, a od brda novca dobivenog iz Europske unije za BiH, za povratak Hrvata izdvojeno je samo tri posto. Danas je bjelodano da su Hrvati u BiH počinili najmanje zločina u usporedbi s druga dva naroda, a da su najviše stradali s obzirom na njihovu brojnost!

PORUŠENA 43 VJERSKA OBJEKTA

Samo s područja središnje Bosne bošnjačka strana prognala je 85.141 Hrvata, poginulo ih je 2.751, od čega 468 civila, a 2.402 djece ostalo je bez jednog ili oba roditelja. U ratu je 3.098 Hrvata postalo invalidima, porušeno je 10.500 obiteljskih kuća te 43 vjerska objekta, kao i više stotina uništenih i oskrnavljenih nadgrobnih spomenika. Samo u općini Travnik 28 sela u kojima su živjeli Hrvati potpuno su etnički očišćena, a takvih razmjera su stradanja Hrvata i u Novome Travniku, Vitezu, Busovači, Bugojnu, Uskoplju, Fojnici, Zenici, Kaknju,

Potrebna veća sloga i dogovaranje

Samo u općini Travnik 28 sela u kojima su živjeli Hrvati potpuno su etnički očišćeni, a takvih razmjera su stradanja Hrvata i u Novome Travniku, Vitezu, Busovači, Bugojnu, Uskoplju, Fojnici, Zenici, Kaknju...

Varešu, Kiseljaku i Kreševu. Za te zločine još uvijek nitko od nalogodavaca iz Armije BiH nije procesuiran, a za razne 'izet-begoviće' to su bili "incidenti". Križančevo Selo bilo je vojni cilj, ali je laž da su tamo poginuli samo vojnici. U neposrednim borbama i nakon njih poginulo je 44 vojnika HVO-a, a ostalih 30-ak bili su civili, kojima su kuće spalili. Žrtve su toliko bile masakrirane i ritualno usmrćivane da su liječnici odbijali raditi obdukciju. Na drugoj strani, Ahmići koji se nalaze na strateškom potezu koji Busovaču dijeli od Viteza i Novoga Travnika također su bili "legitiman vojni cilj", kako je dokazao i sud u Haagu. U tome selu Muslimani su, prema njihovim vojnim dokumentima, stacionirali oko 85 pripadnika TO-a, a na dan borbi Enver Hadžihasanović dodatno naređuje 303. brigadi ABiH da "pojača ju naše snage u Ahmićima".

DOBRO SE PODSJETITI

Što se tiče sustavnosti zločina, sve je do detalja poznato: Armija BiH imala je 331 registrirani koncentracijski logor, u kojima je zatočeno tijekom rata 14.450 Hrvata, od kojih su više od 10.000 bili civili. Ni sud u Haagu nije našao i jedan službeni dokument koji bi upućivao na sustavnost počinjenja zločina od HVO-a, a o sustavnosti zločina Armije BiH cijeli ih je niz. Počevši od "Direktive za obranu suvereniteta" Sefera Halilovića, preko naredbe Alije Izetbegovića za napad na Travnik, promaknuća mudžahedina u više činove ABiH pa do zapovijedi poput one Galiba Dervišića da se "sve ustaše po mogućnosti pobiju, a žene i

djecu odvede u logore". Svi oni potvrđuju sustavnost činjenja zločina ABiH, kao i činjenice da je ABiH izvan borbenih djelovanja ubila 644 zarobljenika HVO-a, 1.051 hrvatskog civila, od čega 121 dijete. Dobro se podsjetiti da je ABiH prije zločina u Ahmićima koji se dogo-

Ni sud u Haagu nije našao i jedan službeni dokument koji bi upućivao na sustavnost počinjenja zločina od HVO-a, a o sustavnosti zločina Armije BiH cijeli ih je niz.

dio 16. 4. 1993. učinila zločine u Lužanima, Gustom Grabu, Dusini, Konjicu, Zenici, Maljinama i Trusini, gdje je ubijeno najmanje vojnika. HVO niti jedan masovni zločin nije počinio izvan borbenih djelovanja, kao što su to činile muslimanske snage!

Također je znakovito za ovo vrijeme da nam iz Beograda i dalje stižu po svijetu onako lažne i sramotne jasenovačke predstave, a iz Sarajeva se ciljano radi o krivotvorenju povijesti i omalovažavanju stradanja Hrvata u Domovinske ratu u BiH. Bošnjački razni 'begovići' predstavljaju svojim primitivizmom i osmanlijskom bahatošću čak donositi islamske komande pa nam usred Hrvatske najavljuju oživljavanje povijesnoga zulumata. Prema njima, Hrvatima u BiH ne treba pravo da sami izabiru svoje pred-

stavnike u Predsjedništvo BiH niti im treba TV na hrvatskom jeziku te nam nameću kako i na koji način se RH smije brinuti za Hrvate u BiH, a prijetite da bi protiv osnivanja hrvatskog (trećeg) etnitetu povelili rat.

TEŠKI TERETI NAŠEGA NARODA

A uz to nikako da se baci pogled nužnog pijeteta na 15.000 mrtvih Hrvata, od čega su 7.000 bili civili, na 31.000 ranjenih, na 402 ubijena djeteta i 1.550 ranjene djece! Zar se može ignorirati više od 650 tisuća protjeranih Hrvata iz svojih domova, 150 masovnih grobnica u Hrvatskoj ili više od 30.000 hrvatskih vojnika i civila, žena i djece, zatočenih u logorima u Srbiji?!

Kad se još pogledaju svi drugi teški tereti našega naroda, od demografskih do agrokorskih, za dobro hrvatskoga naroda potrebno je da između premijera Andreja Plenkovića i predsjednice Kolinde Grabar-Kitarović bude puno veća sloga i dogovaranje nego što im svjedočimo. Veze i razgovori sa susjedima i svjetskim moćnicima nemaju alternative, ali je nužno da se naši vodeći državni dužnosnici u tim nastupima o svemu detaljno dogovore i imaju najsposobnije kadrove u diplomaciji. Nije odlučujući za jedan narod samo vanjskopolitički imidž njegove vlasti, nego stvarno stanje naroda u samoj domovini. Neće se valjda ponovno dogoditi ona glupost kad se zbog međusobne zloradosti i animoziteta kandidiralo za predsjednika RH nekoliko kandidata iz samoga vrha HDZ-a pa su izgubili izbore! ■

Hrvatska digitalna knjižnica

Portal Digitalne zbirke Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (<https://digitalna.nsk.hr/pb/>) privlačno je mrežno mjesto za knjigoljupce već dvije godine. Djeluje od 6. festivala hrvatskih digitalizacijskih projekata 2016. Portal je uspostavljen kako bi se na jednom mjestu umrežilo sve zbirke digitalne i digitalizirane građe koje NSK sustavno izgrađuje - pohranom obveznoga primjerka digitalne građe, ali i ubrzanom digitalizacijom knjižnoga blaga tiskanog u Gutenbergovoj epohi. Naši su se stručnjaci, unatoč financijskoj oskudici za digitalnu transformaciju, brzo snašli u procesima digitalizacije knjiga. U hodu su prihvatili magične izazove utjecaja IKT-a na knjižnice koji se mogu uočiti u uporabi postignuća najpoznatijih svjetskih projekata masovne digitalizacije kakvi su *Gutenberg*, *Million Book* i *Google Book*.

Digitalizacija građe u NSK za približavanje vrijedne kulturne baštine korisnicima traje četvrt stoljeća, točnije od 1992. kada su stručnjaci NSK digitalizirali približno 3.640 članaka o Domovinskom ratu iz hrvatskoga i inozemnoga tiska. Nabavkom vlastitog skenera prije 14 godina uspostavljen je redoviti program digitalizacije građe NSK, koji je rezultirao nizom projekata od nacionalne važnosti u području digitalizacije od starih novina i časopisa, gramofonskih ploča, hrvatskih rukopisa u inozemnim ustanovama, najstarijih disertacija Sveučilišta u Zagrebu, zemljopisnih karata i sl. Danas NSK ima 46 digitalnih zbirki. Klikni: Idem doma! Hrvatska kulturna i znanstvena baština prenesena u digitalni oblik obuhvaća najvrednije iz riznice NSK i to od zbirke inkunabula do elektroničkih knjiga suvremenih autora.

Remek-djela glagoljaškog tiskarstva na Internetu

Zahvalnice nagrađenima

Piše: Vesna Kukavica

Dan Nacionalne i sveučilišne knjižnice (NSK) svečano je obilježen krajem veljače u Zagrebu na dan kada je, na vremenskoj okomnici od 535 godina, otisnuta prva hrvatska tiskana knjiga *Misal po zakonu rimskoga dvora*, točnije 22. veljače. Glavna ravnateljica NSK dr. sc. Tatijana Petrić tom je prigodom istaknula neraskidivu vezu između toga prvotiska, remek-djela glagoljaškog tiskarstva, i Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, dodavši kako se nadnevak njegova tiskanja obilježava kao spomendan NSK u glavnome gradu Lijepe Naše. Za logotip Knjižnice, napomenula je, iz *Misala* je preuzeto glagoljično slovo *lže*. Podsjetila je kako je ova inkunabula

prva europska knjiga koja nije tiskana latiničnim slovima, već na hrvatskome jeziku i pismu. T. Petrić rekla je kako je *Misal* otisnut na Dan Katedre sv. Petra, koji se od IV. stoljeća obilježava 22. veljače, kao simbol jedinstva Crkve sazidane na Apostolu.

Iz niza postignuća vodećih hrvatskih knjižničara digitalne epohe koja su prigodom ove svečanosti pohvaljena - izdvajamo predstavljanje novoga portala glagoljica.hr (<https://glagoljica.hr/>). Glavna ravnateljica Petrić uručila je zahvalnice pojedincima i institucijama koji su pridonijeli uspostavljanju portala glagoljica.hr, istaknuvši kako je proslava Dana Knjižnice prava prigoda valorizacije njezina djelovanja kao nacionalne knjižnice Republike Hrvatske i središnje knjižnice Sveučilišta u Zagrebu. Izjavila je kako NSK, prateći tehnološke

Glavna ravnateljica NSK dr. sc. Tatijana Petrić

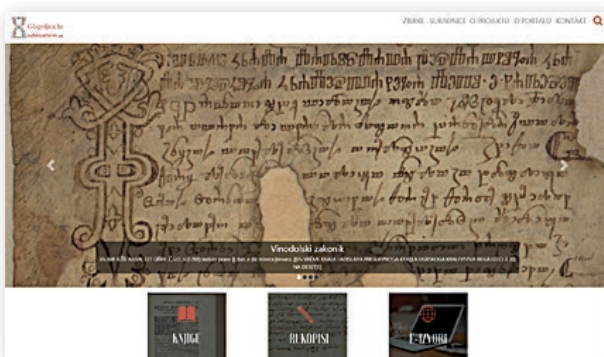

promjene u okruženju, prikuplja, štiti, čuva, daje na korištenje te promovira hrvatsku kulturnu i znanstvenu baštinu, podsjetivši na ostvarene rezultate i najavivši nove projekte. Sažeto, kao najveća i najstarija hrvatska knjižnica NSK se prostire na 44.432 metra kvadratna, s čak više od 130 kilometara polica s knjigama s oko tri milijuna svezaka te više od 46 digitalnih zbirki.

Digitalizacija hrvatske glagoljice fantastičan je iskorak NSK, povezavši ugovorom o suradnji Staroslavenski institut i Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, uz ostale institucije i pojedince. Na taj su način učinkovito umreženi stručni i tehnički preduvjeti za provođenje projekta, izgradnju portala Glagoljica.hr, kao i njegovih inačica na drugim

jezicima, uz poticanje suradnje hrvatskih AKM institucija (arhiva, knjižnica, muzeja) koje posjeduju analognu i/ili digitalnu građu koja je pisana glagoljicom

i sveučilišnoj knjižnici te pohranu u njihovim digitalnim sustavima te žurnu objavu na portalu glagoljica.hr, kao i njegovim inačicama. Portal Glagoljica.

hr trenutno sadrži neke od najznačajnijih spomenika glagoljske baštine poput spomenutoga hrvatskog prvotiska *Misala*, *Vinodolskoga zakonika* te djela senjske, riječke i uraške tiskare zajedno s cjelovitim informacijskim izvorima kao što su prijepisi, komentari, stručni i znanstveni radovi. NSK i partneri na projektu efikasno su portal Glagoljica.hr učinili mjestom okupljanja, istraži-

vanja, učenja i kreativne nadgradnje te ga obogatili alatima i multimedijском građom kojom će se glagoljica približiti suvremenome čitatelju na planetarnoj razini. Klikni: Idem doma! ■

vanja, učenja i kreativne nadgradnje te ga obogatili alatima i multimedijском građom kojom će se glagoljica približiti suvremenome čitatelju na planetarnoj razini. Klikni: Idem doma! ■

Masterpiece of Glagolitic Printing on the Internet

National and University Library Day was formally celebrated in Zagreb on the 22nd of February when, 535 years ago, the first Croatian incunabulum, the *Missale Romanum glagolitice* (*Misal po zakonu rimskoga dvora*) was printed. The Director General of the National and University Library Tatijana Petrić PhD took the opportunity to underline the unbroken connection between our first printed book, a masterpiece of printing in the Glagolitic script, and the present day National and University Library in Zagreb, adding that the date on which it was printed is celebrated as the library's day. She noted that this incunabulum was the first European book not printed in the Latin script, but rather in the Croatian language and script. Among the many laudable achievements of the leading Croatian librarians on this occasion we can highlight the promotion of the new glagoljica.hr portal (<https://glagoljica.hr/>).

The glagoljica.hr portal presents the most significant achievements of our Glagolitic heritage. The portal is the fruit of the work of many collaborators working to make our rich Glagolitic legacy accessible to all (books, manuscripts, inscriptions, music and other), and to contextualise it using modern technologies. Our Glagolitic heritage is stored in the vaults of numerous Croatian and foreign institutions, and the Internet can bring it into your home, wherever you live. The project has from day one been financially supported by the Croatian Ministry of Culture. The effort has been joined by eminent specialists and researchers of Glagolitic script and the authors that have artistically interpreted the Glagolitic script, generously contributing their material to this open access forum. The National and University Library now offers forty-six digital collections. Click: I'm Going Home!

A sada nešto bitno drukčije...

U gradišćanskih Hrvata put novoga kulturnog identiteta išao je i preko popa, roka, ska, džeza i sl. To nije značilo i odbacivanje vlastitoga kulturnog naslijeđa. Ono je i u novim oblicima bilo stalno prisutno korištenjem glazbenih motiva tradicijske glazbe

razdoblje poslije Drugoga svjetskog rata kada u cijeloj Europi kultura seoskih zajednica naglo gubi na važnosti i skupine i pojedinci traže nove oblike kulturnog izražavanja i identiteta.

'KROWODNROCK'

U gradišćanskih Hrvata put novoga kulturnog identiteta išao je i preko popularne glazbe, roka, ska, džeza i sl. To nije značilo i odbacivanje vlastitoga kulturnog naslijeđa. Ono je i u novim glazbenim oblicima bilo stalno prisutno korištenjem glazbenih motiva tradicijske glazbe ili zvonkoga jezika predaka. Tako su ovi oblici kulturnog izražavanja bili istodobno novi i jako stari.

Tako je nastalo nešto jedinstveno u hrvatskim okvirima – "Krowodnrock", rok gradišćanskih Hrvata. Ovaj osebujni glazbeni pravac obilježava pjesme na gradišćanskohrvatskome koji se miješa s njemačkim, preuzimanje glazbenih motiva iz tradicijske glazbe, kao i društvenu angažiranost koja je posebno vezna uz položaj hrvatske zajednice u austrijskoj državi i društvu. Ova pojava, premda dobro poznata u Austriji i

Tekst: **Marin Knezović**

Promatrati stvari i odnose kao postojane i nepromjenjive bitno olakšava i pojednostavljuje naša opažanja. Dio je ljudske naravi da sve nastoji staviti u neki čvrsti okvir koji se teško ili nikako ne mijenja. Problem je u tome što statične, jednostavne predodžbe ne odgovaraju složenoj stvarnosti ljudskih zajednica i pojedinaca. Takav pristup čest je i kada promatramo hrvatske manjinske zajednice u Hrvatskoj i okolnim zemljama.

U razdoblju poslije Drugoga svjetskog rata u cijeloj Europi kultura seoskih zajednica naglo gubi na važnosti i skupine i pojedinci traže nove oblike kulturnog izražavanja i identiteta.

One, a posebno njihova kultura, nastoje se predstaviti kao zamrznute u prostoru i vremenu. To su slike ljudi koji i dalje žive tradicionalnim životom u svojim selima, odjeveni u narodne nošnje i gotovo na isti način kao kada su se pojavili u novoj postojbini. Nemoguća je to, ali tromom umu privlačna predodžba.

Ovakav pristup vrijedi i za kulturu gradišćanskih Hrvata. Doseljeni prije pet stoljeća, oni "ljubomorno čuvaju običaje i kulturu koju su donijeli iz zemlje svojih predaka". To je zapravo poluistina koja često više zavarava od otvorene laži. Ta je kultura od početka u stalnome mijenjanju, u nastojanju da u novim okolnostima bez prestanka ponovno vrednuje sebe samu, kako u odnosu na svoje nositelje gradišćanske Hrvate, tako i na način kako druge skupine njih doživljavaju. To posebno vrijedi za promjene vezne uz kulturno burno dvadeseto stoljeće. To se osobito odnosi na

drugim sredinama gdje žive gradišćanski Hrvati, slabo je ili nikako prepoznata u samoj Hrvatskoj.

BRUJI IZ VELIKOG BORIŠTOFA

Začetnici "Krowodnrocka" bila je skupina "Bruji" (u početku "The Brew") iz Velikog Borištofa (Großwarasdorfa), sela u srednjem Gradišću. Korijeni banda sežu u kasne 1960-e, no prekretnicu u njegovu djelovanju predstavlja susret s "pastirskim rokom" sarajevske grupe "Bijelo dugme" polovicom 70-ih godina. "Bruji" se odlučuju izvoditi pjesme s područja bivše Jugoslavije i koristiti motive gradišćanskohrvatskoga folklora u svojim pjesmama. Početkom 80-ih u pjesmama "Bruja" osjeća se i jak socijalni angažman u kome problem asimilacije hrvatske gradišćanske zajednice u Austriji ima važno mjesto. Članovi skupine angažiraju se u politici, a osnivaju i kulturni centar "Kuga" u kome se društveni aktivizam miješa s kabaretskim izvedbama, pop glazbom, organiziranjem glazbenih festivala i sl.

Da je cijela priča stala na "Brujima" radilo bi se o zanimljivoj, ali ne osobito važnoj epizodi u kulturnom životu gradišćanskih Hrvata. Ono što je bitno jest nastanak cijele glazbene scene koja reinterpreтира kulturu i naslijeđe gradišćanskih Hrvata u glazbenim oblicima karakterističnima za globalizirajuću popularnu glazbu dvadesetog stoljeća. Miješanje drevnog jezika i tradicijskih glazbenih motiva sa suvremenim glazbenim oblicima može izazvati čuđenje, pa i zbunjenost, no nikako vas ne može ostaviti ravnodušnima. Ono što je navodno nespojivo, u praksi se uspješno nadopunjuje stvarajući novu, no ne time i manje bitnu, kulturnu vrijednost.

Premda su gradišćanski Hrvati mala zajednica, dojmljivo je obilje i raznoli-

Nastao je osebujni glazbeni pravac pjesama na gradišćanskohrvatskome koje se miješaju s njemačkim i preuzimaju motive iz tradicijske glazbe, kao i društvenu angažiranost.

kost glazbenih oblika kojima se služe. Kao što je i kultura gradišćanskih Hrvata otvorena raznolikim utjecajima i oblicima, tako je teško samu njihovu glazbu ograničiti na samo jedan stil, jednu glazbenu nišu. Tako "Coffeeshock Company" svoje glazbeno usmjerenje naziva "SuperSkunkRockReege", što god to značilo. O nespontanome miješanju njemačkoga, hrvatskoga, engleskoga i talijanskoga u njihovim pjesmama da ne govorimo. Svirajući glazbu koja se opire definicijama našli su srodne duše i u hrvatskoj popularnoj "Dubiozi kolektivu".

MEĐUSOBNO NADOPUNJAVANJE

Na drugoj strani FTM je trio koji miješa jazz, soul i hrvatski folklor kao da je to nešto posve prirodno, bez grubih rubova i s puno nijansi. Gradišćanskohrvatska verzija Van Morissonove "Have I told you lately that I love you"? O da, to postoji. Zanimljiv je i njihov doživljaj hrvatske popularne glazbe koji nas potiče da je slušamo na jedan novi način koji možda nismo očekivali. U FTM triju spoj jazz i gradišćanskohrvatskoga folklora zvuči kao da su ti zvuci od početaka bili zamišljeni da se međusobno nadopunjuju.

Tragom "Bruja" ide band "Turbokrowodn". Premda se naslanjaju na tradicijsku glazbu gradišćanskih Hrvata i njezinu melodioznost, "Turbokrowodn" je nepogrešivo čvrst, rock band. "Tur-

bokrowodn" tako može biti pjevan, ali nikako banalan. Ako vam se sviđa "Turbokrowodn", sigurno vas ravnodušnim neće ostaviti ni "Elektrikeri" koji su sami sebe odredili kao "progresivno-alternativnu rock skupinu". Još jedan band koji miješa engleski, njemački i hrvatski ostavlja dojam kako najviše duguje "grungeu". Besramnome miješanju kultura i glazbenih oblika svjedočimo slušajući skupinu "Pristup", vrsne glazbenike kojima ništa od Beča do dubokog Balkana nije strano. Ponekad njihov suživot različitih zvukova (kontrabas, gitara, harmonika i saksofon) traži veću pozornost, no svaka minuta slušateljeva pojačanog angažmana se isplati.

Na kraju, tu su "Basbaritenori", na prvo slušanje samo još jedna skupina koja brodi na pomodnome valu pseu-

Ako vam se sviđa "Turbokrowodn", sigurno vas ravnodušnim neće ostaviti ni "Elektrikeri" koji su sami sebe odredili kao "progresivno-alternativnu rock skupinu".

doklapske pjesme. Njihov osjećaj za pomno miješanje stila i utjecaja bez uplitanja gega i dosjetke, njihovo a capella pjevanje čini se miljama dalekim od površnoga klapskog popa koji diljem hrvatske obale plaćaju lokalne turističke zajednice stvarajući navodno autentičan zvuk hrvatskoga Mediterana. Tu nema ničega lažnog i isforsiranog.

MOLIŠKOHRAVSKA 'KROATARANTATA'

Ovih nekoliko navedenih skupina čini tek mali dio jedne posebne glazbene

scene u kojoj staro i novo tako lako idu ruku pod ruku. U tome gradišćanski Hrvati nisu sami. Ovom bih prilikom samo spomenuo spektakularnu skupinu mladih moliških Hrvata "Kroatarantata" koja izvodi glazbu u kojoj se miješaju tradicionalne pjesme moliških Hrvata s folklorom južne Italije.

Glazba hrvatskih manjina s one strane strogih folklornih formi gotovo je nepoznata hrvatskoj javnosti. Njihovim prihvaćanjem hrvatska kultura kao cjelina puno dobiva i uključivanjem hrvatsko-manjinskoga popa, rocka, jazz-a i različitih glazbenih "cross-over" oblika postaje svjesna nekih svojih obilježja koje na svoju štetu zanemaruje, a za pravo su joj jako potrebna. ■

ENG In the Gradišće Croat community the development of a new cultural identity has made free use of pop, rock, ska, jazz and other music forms. This in no ways means a rejection of cultural heritage, but rather uses traditional music motifs in new forms.

DRAGI KLINCI I KLINCEZE, DRAGA DJECO!

"RTL Zvezdice" pozivaju svu raspjevanu djecu hrvatske dijasporu od 5 do 15 godina starosti, da se prijave na "RTL Zvezdice" i steknu nezaboravno iskustvo i nova prijateljstva!

Prijaviti se možete na web stranici www.rtl.hr, gdje ćete pronaći prijavnicu koju trebate CIJELU ispuniti te priložiti svoju sliku. **OBAVEZNO** napišite ukoliko pohađate glazbenu školu, ili zbor (naziv) te ako svirate neki instrument.

Nakon što zaprimimo vašu prijavu, kontaktirat ćemo vas i dogovoriti detalje pristupanja audiciji koja će se izvršiti putem video poziva ili slanja vašeg videa. Molimo vas da budete pažljivi prilikom upisivanja brojeva mobitela vaših roditelja (staratelja) i e-mail adresa, kako bi nam olakšali stupanje u kontakt s njima.

Veselim se vašim prijavama i očekujemo vas u što većem broju!

Sretno svima!!!

Biografija jednoga značajnoga hrvatskog izbjeglice – iseljenika

U vrhunskoj mornaričkoj višedesetljetnoj karijeri ovaj je iseljenik dosegao visoke stručne, časničke i mornaričke pozicije. S admiralskim rangom postao je šef Glavnoga stožera Mornarice, ravnatelj u Ministarstvu obrane Venezuele

Tekst: **Zdravko Sančević**

Za vrijeme 2. svjetskog rata obitelj Špire Markova iz Murtera, Mirkova oca, izbjegla je pred talijanskim fašistima u sjevernu Hrvatsku (Daruvar), dio ondašnje NDH koji nije bio pod talijanskom okupacijom 1941. – 1943. Iz Daruvara obitelj Markov se vraća nakon rata 1945. u južnu Hrvatsku (Šibenik), no radi tamošnje jugo-velikosrpske diktature emigrira u Venezuelu 1955. Mladi Mirko brzo se prilagođava u tadašnjoj Venezueli, pohađa Srednju tehničku školu i 1961. kreće na Pomorsku akademiju na nagovor bivšega hrvatskoga domobranskoga glavnostožernog puk. Ivana Babića, koji je prešao 1944. na savezničku stranu. Nakon kružnog krstarenja Pacifikom na razaraču "Zulia" 1965. dobiva naslov Licenciature iz pomorskih znanosti i čin zastavnika/poručnika korvete.

Od tada je služio kao operativni časnik u floti razarača, patrolnih brodova, transportnih brodova i remorkera te dvije godine kao zapovjednik prvoga kadetskog odjela na Pomorskoj akademiji.

God. 1976. zapovjednik je patrolnoga broda "Constitución" (P-11) čije je geslo "facta non verba" definiralo i njegovu karijeru. Zatim, sljedeće godine obavlja službu na Pomorskoj akademiji i priprema se na niz tečajeva u SAD-u, gdje dobiva 1981. naslov Magistera u operativnim istraživanjima u Pomorskoj postdiplomskom učilištu (Monterey, California).

Godine 1983. vraća se u flotu kao kapetan dozapovjednik na misilističkoj fragati "Admiral García" (F-26). Sljedeće godine unaprijeđen je u čin kapetana bojnog broda te postaje tijekom sljedećih dviju godina njezin zapovjednik. Ova fragata klase "lupo" jedan je od šest brodova insignija venezuelske mornarice.

Godine 1987. postaje zapovjednik eskadre fragata i za vrijeme te asignacije dogodio se incident u kojem kolumbijska korveta "Caldas" ulazi u venezuelske teritorijalne vode i biva nakon ultimatum prisiljena napustiti venezuelsko područje. Sljedeće godine postaje doravnatelj Pomorske akademije Venezuele i 1989. unaprijeđen u čin kontraadmirala. S admiralskim rangom postaje šef Glavnoga stožera Mornarice, ravnatelj u Ministarstvu obrane te je 1995. nakon 34 godine službe umirovljen.

U vrijeme Domovinskoga rata javila se ideja da dođe u Hrvatsku vezano uz obranu hrvatske istočno-jadranske obale. No, upravo tada dolazi do potpisivanja Daytonskoga mirovnog ugovora 1995. kojim prestaje hrvatski Domovinski obrambeni rat pa tako izostaje i njegov dolazak u RH i savjetodavna uloga.

Godine 1996. prihvaća ponuđeno mjesto generalnoga sektorijalnog rav-

U vrijeme Domovinskoga rata javila se ideja da dođe u Hrvatsku vezano uz obranu hrvatske istočno-jadranske obale.

natelja vodoprometa u venezuelskome Ministarstvu prometa i veza, no već 1997. definitivno odlazi u mirovinu i češće posjećuje Hrvatsku.

Umro je u Caracasu 22. VI. 2016. u svojoj 73. godini ostavivši za sobom suprugu i dva odrasla i školovana sina, te rodbinu i mnogobrojne prijatelje. Kontraadmiral Mirko Markov ostao će u sjećanju mnogih Hrvata iseljenika kao čovjek čvrsta karaktera i morala, vrsni profesionalac i veliki hrvatski rodoljub i domoljub, koji je doživio slobodu hrvatskoga Jadrana od Istre do Kotora, a za kojim je za života žudio. ■

ENG In his brilliant multi-decade navy career Mirko Markov Mikas (Daruvar, 1943 – Caracas, 2016) achieved top specialist, officer corps and navy positions. He assumed the command of the navy chiefs of staff at the rank of admiral and director at the Venezuelan defence ministry.

Od prigorskog gradića do zagrebačke četvrti

U samome naselju Sesvetama živi 50.813 stanovnika, dok u ostalim naseljima živi 19.196 stanovnika. Sesvete imaju apsolutno najveći porast od gradskih naselja u Hrvatskoj jer je od 1991. godine broj porastao s 35.000 na 50.000 stanovnika

Piše: **Zvonko Ranogajec**

Sesvete su gradska četvrt grada Zagreba, smještene na istočnome dijelu zagrebačke gradske aglomeracije. S površinom od 165 četvornih kilometara Sesvete se sastoje od 45 naselja koja čine više od 20 posto površine grada Zagreba. Sesvete su ujedno i najmnogoljudnija gradska četvrt Zagreba sa 70.009 stanovnika, što čini 10 posto stanovništva grada Zagreba. U samome naselju Sesvetama živi 50.813 stanovnika, dok u ostalim naseljima živi 19.196 stanovnika. Sesvete kao naselje imaju apso-

lutno najveći porast od gradskih naselja u Hrvatskoj jer je od 1991. godine broj porastao s 35.000 na 50.000 stanovnika. Na zapadu Sesvete graniče s gradskim četvrtima Gornjom i Donjom Dubravom, na jugu Peščenicom-Žitnjakom i općinom Rugvicom u Zagrebačkoj županiji, na istoku su gradovi Zagrebačke županije Dugo Selo i Sveti Ivan

Najznačajniji kulturno-povijesni spomenik Sesveta i njegov zaštitni znak je župna crkva Svih svetih sagrađena 1773. godine.

Zelina, a na sjeveru općina Marija Bistrica u Krapinsko-zagorskoj županiji.

Sesvete su reljefno položene u kontaktu Prigorja Medvednice u smjeru prisavske nizine pri čemu je prigorje ispresijecano mnogobrojnim potocima (Vuger potok, Kašina, Blaguša, Moravče, Črnc), što je tijekom povijesti činilo idealne uvjete za razvoj ratarstva i vinogradarstva. Snažnijom industrijalizacijom 1960-ih godina dolazi do jače promjene socijalno-ekonomske slike Sesveta, a posljedica toga je intenzivnija urbanizacija. Ona doživljava snažniji razvoj i u ovom tisućljeću gradnjom naselja Novi Jelkovec.

JEDINSTVENI PROJEKT U HRVATSKOJ

Riječ je o novoizgrađenome naselju u južnome dijelu Sesveta čija gradnja je započela 9. listopada 2006. godine, a prvi stanari uselili su se u travnju 2009. godine. Novi Jelkovec čine 53 stambeno-poslovna objekta, 2.713 stanova i 200 poslovnih prostora, što je jedinstveni projekt u Hrvatskoj. Novi Jelkovec je, naime, jedan novi grad sa svim bitnim popratnim sadržajima za stanovnike. Osim stambenih prostora izgrađeni su vrtić, osnovna škola, sportski objekti, narodna knjižnica, a u planu su i srednja škola, sportska dvorana, ba-

Župna crkva Svih svetih u Sesvetama

Muzej Prigorja Sesvete

zen, kulturni centar, crkva, ambulanta i tržnica, kao i dolazak tramvajske pruge. Širenje Sesveta gradnjom stambenih i uslužnih sadržaja širi se intenzivno i u smjeru Kašine na sjever i Svetoga Ivana Zeline na sjeveroistok.

Središnja kulturna ustanova Sesveta, Muzej Prigorja Sesvete, od 1976. godine obavlja sustavna arheološka istraživanja te su nakon iskapanja na najvažnijem ranoantičkom lokalitetu Kuzelini u Glavici Donjoj pronašli novac i keramiku iz brončanog i željeznog doba te antike. Prvi pisani trag naselja Sesvetškoga prigorja nalazi se u Povelji kralja Emerika iz 1201., u kojoj se spominje posjed zagrebačkoga biskupa – Vugrovec, dok se selo Kašina spominje već 1217. u Povelji kralja Andrije. Selo Sesvete i tamošnja crkva Svih svetih prvi se put spominju u Povelji kralja Karla Roberta 1328. U pisanim dokumentima iz 15. i 16. stoljeća navode se imena naselja: Adamovec, Belovar, Moravče, Jesenovec, Planina, Šašinovec, Kraljevec, Prepuštovec i Jelkovec.

MESNA INDUSTRIJA

Sesvete 1457. godine od kralja Matije Korvina dobivaju mogućnost održavanja sajma. Počeci školstva datiraju u Sesvetama 1865./66. godine, a 1879. godine u Sesvetama se otvara jedna od najpoznatijih mesnih industrija u ovome dijelu Europe, Tvornica mesnate robe i masti d.d. koju 1921. preuređuju Kata Rabus i sin. Tvrtka 1946. godine mijenja ime u PIK Sljeme i bila je jedan od na-

Središnja kulturna ustanova Muzej Prigorja Sesvete obavlja sustavna arheološka istraživanja na najvažnijem ranoantičkom lokalitetu Kuzelin u Glavici Donjoj.

juglednijih proizvođača mesa i mesnih i suhomesnatih prerađevina sa snažnim izvozom u prekomorske zemlje. Na žalost, tvrtka koja je privatizirana 1994. likvidirana je 2006. godine. Iz male destilacije špirita obitelji Badel u Sesvetama na početku 20. stoljeća razvilo se veliko poduzeće za proizvodnju alkoholnih pića Badel koje i danas djeluje u Zagrebu. Sesvete su 1934./35. priključene na Zagrebačku električnu centralu.

Prometni značaj Sesveta i okolice valorizirao se zbog svog položaja u drugoj polovici 19. stoljeća gradnjom "vojničke" ceste od Sesveta preko Kašine do Laza na zagorskoj strani Medvednice, kao i gradnjom željezničke pruge Zagreb – Budimpešta 1870. godine. Uoči Drugoga svjetskog rata gradi se cesta Zagreb – Dugo Selo, kao i Sesvete – Sv. Ivan Zelina te nakon Drugoga svjetskog rata stara cesta Zagreb – Beograd. U vremenu nakon stvaranja samostalne Republike Hrvatske izgradila

se auto-cesta Zagreb – Lipovac u smjeru istoka, Zagrebačka obilaznica, kao i autocesta u pravcu Goričana i Mađarske.

MIRKO PETRAVIĆ

Gledajući političko-teritorijalno ustrojstvo Sesveta, sredinom prošlog stoljeća područje današnjih Sesveta bilo je podijeljeno između kotara Zagreb i Sv. Ivan Zelina. Od godine 1975. Sesvete su jedna od Zajednica općina Zagreb, a od 1982. jedna od 14 gradskih općina Zagreba koje prestaju postojati 31. prosinca 1990. Današnja ustrojbeni struktura gradske četvrti Sesveta postoji od 2009. godine kada je osnovano 46 mjesnih odbora za isto toliko naselja.

Najznačajniji kulturno-povijesni spomenik Sesveta i njegov zaštitni znak je župna crkva Svih svetih sagrađena 1773. godine. Rastom Sesveta kasnije su osnivane nove župe, a zadnja među njima Jelkovec 2011. godine. Najznačajnija osoba koja je svojim radom valorizirala kulturnu povijest Sesveta i koja je bila jedna od najzaslužnijih za osnivanje Muzeja Prigorja Sesvete bio je profesor hrvatskoga i njemačkoga jezika Mirko Petravić koji je u Sesvetama djelovao od 1953. do 1973. godine. ■

Naselje Novi Jelkovec

ENG Sesvete is a district of Zagreb located in the northeast of its greater metropolitan area. With a population of 70,009 Sesvete also boasts the highest population of any of the city districts, about ten per cent of the total population of Zagreb.

Mijenja se i redoslijed u većini kategorija

Na adresu Večernjaka u Dreieichu pokraj Frankfurta stiže sve više glasova za nominirane kandidate u izboru najpopularnijih Hrvata u iseljeništvu u kategorijama za sport, glazbu, glumu i showbizz

Tekst: **Večernjakova domovnica**

Večernji list 12. put nagrađuje najpopularnije pjevače, umjetnike i sportaše u iseljeništvu. Što se više približava finalna večer Večernjakove domovnice, koja će se održati 24. ožujka u 20 sati u Kongresnome centru Kurhaus u Bad Homburgu, na adresu Večernjaka u Dreieichu pokraj Frankfurta stiže sve više glasova za nominirane kandidate u izboru najpopularnijih Hrvata u iseljeništvu u kategorijama za sport, glazbu, glumu i showbizz. Prema broju pristiglih glasova, mijenja se i redoslijed kandidata s najvećim brojem glasova u većini izbornih kategorija.

Tako je glasovima pristiglim do zaključenja ovoga broja u kategoriji najpopularnijih sportaša vodstvo preuzeo rukometaš Melsungena Marino Marić. Hrvatski rukometni reprezentativac i jedan od najboljih kružnih napadača Bundeslige po broju glasova našao se ispred nogometaša Marka Pjace i Ante Rebića. Neznatan broj glasova iza njih ima MMA borac Roberto Soldić te taekwondo sportašica Ena Ćorić.

Kako se bliži kraj izbora, sve je vatrenije i u kategoriji 'Najpopularnija amaterska sportska momčad'. Čitatelji su

uporni u glasovanju za Croatiju Berlin, Croatiju Zürich, Croatiju Karlsruhe i Croatiju Frankfurt. Košarkaši Croatije Hawksa te Croatije Reutlingen s nešto manjim brojem glasova zaostaju za vodećim kvartetom.

U kategoriji 'Glazbe' sopranistica Nikolina Pinko Behrends iz švicarskoga Berna izbila je na prvo mjesto. Za njom su s tek nešto manjim brojem glasova glazbenice Danijela Škegro, pjevačica

Jedna od rijetkih kategorija gdje nije bilo promjena u vodstvu je kategorija 'Glume'. U toj kategoriji najveći broj glasova imaju glumac Ante Luburić i glumica Valentina Pahde.

iz Münchena i Tonja Čuić iz Karlsruhea. Jedna od rijetkih kategorija gdje nije bilo promjena u vodstvu je kategorija 'Glume'. U toj kategoriji najveći broj glasova imaju glumac Ante Luburić i glumica Valentina Pahde, dok je na trećem mjestu Zlatko Burić iz Danske.

U kategoriji 'Showbizza' najviše glasova imaju Iva Batistić, street art fotografkinja iz Frankfurta i Robert Pavlović,

maneken iz Kölna te make-up artistica Ane Cvijetić iz Švicarske i Ivan Boljat iz Berlina.

U kategoriji 'Najznačajniji događaj godine' Hrvatske svjetske igre iz Zagreba i Smotra crkvenih zborova i zajednica iz Njemačke prikupili su ovaj tjedan najveći broj glasova. To ih je i dovelo u vodstvo po broju glasova ispred predstave "Ero s onoga svita".

U kategoriji 'Najuspješnije hrvatske udruge', Hrvatski centar iz Beča je zahvaljujući velikom broju glasova izbio na prvo mjesto. Na drugom i trećem mjestu su Hrvatska kulturna zajednica iz Calwa i Udruga hrvatskih studenata iz Münchena.

U kategoriji 'Medijska osoba - pothvat godine' vodstvo po broju glasova zadržao je Vinko Sabljko, organizator Hrvatskih svjetskih igara u Zagrebu. Na drugo mjesto izbio je kardiolog dr. Ivo Martinović iz Marburga koji trenutačno ima nešto veći broj glasova od Roberta Kovača, koji je nominaciju zaslužio zaštitom nemoćnoga starca kojemu je mlađi muškarac oteo novac s bankomata.

O finalistima izbora tako će odlučivati glasovi čitatelja koji pristignu krajem idućeg tjedna. Nakon što se prebroje svi glasački listići, prvih troje kandidata (najviše njih pet) na ljestvici dobit će pozivnice za finalnu večer. ■

Matičin vremeplov

Pronašli smo
u Matici za mjesec
ožujak godine...

Priprema:
Hrvoje Salopek

Uzlet na moderni Zagreb i njegovu glavnu sagrađajnu magistralu, silu Proletarskih brigada

VI MOŽETE DOĆI DO STANA U ZAGREBU

Informirajući vas o stambenoj izgradnji grada Zagreba želimo da Vam damo na uvid postojeće mogućnosti izbora stanova u ovom karakteristično urbanistički oblikovanim područjima grada. Želimo se približiti vašim željama i vašim mogućnostima. Želeći se osloniti na vaše zahtjeve, moramo barem orijentaciono saznati da li vam odgovaraju predloženi tipovi stanova i objekata po funkcionalnoj vrijednosti, kvadraturi, opremi i ostalim elementima. Jer će nam omogućiti da se bavimo prema vašim zahtjevima, a vama će pružiti sve potrebne informacije u vezi s izgradnjom stanova u našoj zemlji i mogućnostima da dođete do staga u Jugoslaviji vi, vaša porodica, vaši rođaci ili prijatelji.

KLUB ISELJENIKA POVRATNIKA U ZAGREBU

SA SVEČANOSTI PRIGODOM OTVORENJA KLUBA

16. prosinca u prostorijama kluba Hrvatske matice iseljenika otvoren je klub iseljenika-povratnika prisustvovao iseljenika-povratnika u Zagrebu, program dali su zagrebačkog medija« Dani ka Petkov Melita Mott me, Branko lić i Max Mo ovaj program no, kao svoj tveno-zabavni voga kluba. Do osnivanja ka-povratnika cijativu iseljenika koji žive pomoć i surad odbora i Glasnice iseljenika

1963. U posebne prilogu Matice, Gradski fond za stambenu izgradnju u Zagrebu poziva iseljenike da razmisle o mogućnosti kupnje stana u Zagrebu. Prilog sadrži i anketu "koja će nam najbolje ilustrirati vaše želje i potrebe. U zajedničkom interesu odgovorite na pitanja ankete i pošaljite na označenu adresu".

1969. "Novi klub raspolaže s tri prostorije: dvoranom za sastanke, bibliotekom sa čitaonicom i sobom za šah. Klub radi svakoga dana i to je mjesto gdje će se okupljati iseljenici-povratnici u svom slobodnom vremenu", naglašava se u Matičinu prilogu u povodu svečanog otvorenja kluba iseljenika-povratnika koji se nalazio na drugome katu zgrade HMI-ja.

Umro je Ante Topić Mimara

U Zagrebu je u 89. godini, umro Ante Topić Mimara, kolekcionar svjetskog glasa, koji je naprosto probudio umjetnički život Zagreba, posebno u likovnoj umjetnosti. Naime, tome je najviše doprinijela njegova goleme zbirke umjetnina veoma raznovrsnog sasklapanja i veoma velike umjetničke vrijednosti. Neki je procjenjuju na šest milijardi dolara, ali nitko ne zna točno. Znao je se mnogo više uskoro, kad se početkom srpnja 1987. otvori "Muzej Ante i Weirud Topić Mimara" u gimnaziji na Rooseveltovom trgu u Zagrebu. Do tada se planira preuređenje, adaptacija i oprema Muzeja — do jučer poznate gimnazijske zgrade.

Ante Topić Mimara darovao je kompletnu svoju zbirku, sa blizu 4000 eksponata, hrvatskom narodu i SR Hrvatskoj, darovao je svojoj rodnoj domovini, Jugoslaviji i cijelom svijetu. Dakle, Zagreb će uskoro — uspostavom "Muzeja A. W. T. Mimara" — postati u pravom smislu "muzej svjetske umjetnosti".

Ante Topić Mimara uz dio svoje bogate zbirke

stakla, bjelokosti, porculana, žada i ne zna se kojih materijala. Osim toga uspio je uz veliki broj eksponata sakupiti zavidan dio rijetkih primjeraka, kao što su: mramorna skulptura Leonarda da Vincija, te niz drugih. Neke je slike sam otkrivao, kao što je Leonardova slika Krista, na kojoj je prepoznao slikarova autportret. Već prvu figuru kupio je 1924. sa 23 godine starosti. To je bila slika koja je pripadala dobrom muškarcu. Topić je u to

1987. "Za Mimaru se može slobodno reći da je najveći dio svog života i svoje aktivnosti proveo izvan svoje domovine, kao iseljenik", piše Matica u povodu smrti Ante Topića Mimara, velikog kolekcionara koji je umjetničku zbirku od oko 3.000 različitih predmeta od prapovijesti do 20. stoljeća darovao 1972. godine hrvatskome narodu, a zbirka je smještena i izložena u zgradi nekadašnje gimnazije na Rooseveltovu trgu u Zagrebu, u današnjemu muzeju "Mimara".

Papa odobrava uporabu glagoljice

Plodovi papina pisma iz 1248. bili su novi glagoljski spomenici, liturgijske knjige, pravni i drugi spisi. Tako je 1288. u gradu Novom u Vinodolu sastavljen *Vinodolski zakon*, najstariji spomenik običajnog prava na hrvatskome jeziku i glagoljskom pismu

Sv. Ćiril i Metod, slavenski apostoli

Piše: **Željko Holjevac**

Na molbu senjskoga biskupa Filipa, papa Inocent IV. odobrio je 29. ožujka 1248. uporabu staroslavenskoga jezika i pisma glagoljice u bogoslužju u hrvatskim krajevima u kojima je od ranije postojao taj običaj. "Mi, dakle, imajući na umu da je jezik podređen stvari, a ne stvar jeziku, dajemo ovlašću ove isprave traže-

no dopušćenje, ali samo u onim krajevima u kojima se (već) upotrebljava gore navedena (glagoljica), samo da se razlikom pisma (jezika) ne bi povrijedio smisao", potvrdio je papa senjskom biskupu prije 770 godina da može glagoljati.

Doseljnjem u današnju domovinu Hrvati su utemeljili prve kneževine, a primanjem kršćanstva ušli su u zapadni kulturni krug. Dok su ostali europski narodi slavili Boga na latinskome jeziku, Hrvati su službu Božju obavljali na sta-

Spomenik glagoljici u Baškoj na Krku

roslavenskome jeziku hrvatske redakcije, a crkvene knjige pisali glagoljskim pismom. Sama riječ glagoljica dolazi od staroslavenske riječi "glagoljo" koja znači "govorim". O postanku glagoljice postoje različite teorije. Prevladava mišljenje da su to pismo za misionarske potrebe u 9. stoljeću sastavili braća Konstantin (Ćiril) i Metod, svećenici iz Soluna. Oni su znali staroslavenski jezik pa ih je bizantski car na molbu moravskoga kneza Rastislava poslao kao misionare među slavenske narode.

AUTOHTONO NARODNO PISMO

Prema drugome mišljenju, glagoljica je autohtono narodno pismo nastalo prirodnim razvitkom među Hrvatima prije Ćirila i Metoda. U zemljopisnoj rasprostranjenosti većine glagoljskih spomenika na čakavskome govornom području, gdje nije vladao jedino i isključivo latinski jezik, može se prepoznati doprinos hrvatskoga prostora nastanku i razvoju

Dok su ostali europski narodi slavili Boga na latinskome jeziku, Hrvati su službu Božju obavljali na staroslavenskome jeziku hrvatske redakcije, a crkvene knjige pisali glagoljskim pismom.

glagoljice, a u njezinu čuvanju i prenošenju ključnu ulogu imalo je redovništvo. Važne su i veze s drugim narodima jer su neki glagoljski spomenici, npr. Kijevski listići, pronađeni i izvan hrvatskoga prostora.

Isprva se crkvena hijerarhija borila protiv uporabe staroslavenskoga jezika u vjerskim obredima i glagoljice u liturgijskim knjigama. "Ta koji bi se odbačili sin svete rimske crkve, kao što ste vi, radovao prikazati Bogu žrtvu na barbarskom ili slavenskom jeziku?", pisao je papa Ivan X. prvome hrvatskom kralju Tomislavu. U njegovo je vrijeme na crkvenome saboru u Splitu zaključeno da se više ne zareduju za svećenike glagoljaši koji služe misu narodnim liturgijskim jezikom: "Neka se koji biskup naše pokrajine ne usudi promaknuti na bilo koji stepen ikoga, koji upotre-

bljava slavenski jezik da služi bogu bilo kao svjetovni svećenik ili kao redovnik. Nadalje, neka mu ne dopusti da služi misu u njegovoj biskupiji, osim ako bi bila oskudica svećenika; samo po odobrenju rimskog pape može mu se dopustiti da vrši svećeničku službu."

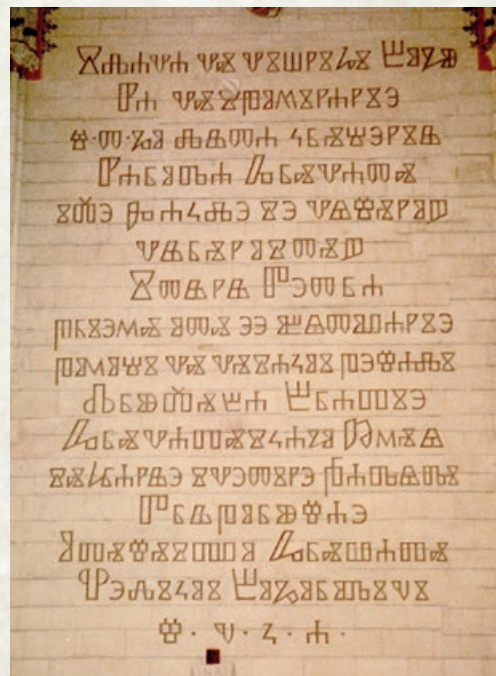
BAŠĆANSKA PLOČA

Pod pritiskom reformnoga papinstva poslije crkvenoga raskola i podjele kršćana na katolike i pravoslavce 1054. novi crkveni sabor u Splitu zabranio je slavensko bogoslužje, a glagoljaše je zabranio promicati u više crkvene službe ako ne nauče latinski jezik. Staroslavenski jezik u bogoslužju je ukinut, ali glagoljica nije zabranjena.

Oko 1100. isklesana je *Baščanska ploča*, jedan od najstarijih i najvažnijih spomenika pisanih hrvatskim jezikom i glagoljskim pismom na prijelazu iz obliha prema uglatim slovima. To je zapis na kamenoj ploči o darovanju zemlje i gradnji crkve, pronađen u Jurandvoru kraj Baške na otoku Krku. Dvojica benediktinaca, opat Držiha i opat Dobrovit, dali su uklesati na kamenu ploču glagoljskim slovima tekst koji govori da je hrvatski kralj Zvonimir u svoje vrijeme darovao ledinu na kojoj je opat Dobrovit sa svoje devetero redovničke braće sazidao crkvu sv. Lucije. Najprije je Držiha poslije Zvonimirove smrti sastavio tekst s podacima o darovanju zemlje, a zatim je njegov nasljednik Dobrovit dodao tekst s podacima o gradnji crkve.

NAJSTARIJI PRAVNI KODEKS

Plodovi papina pisma senjskome biskupu iz 1248. bili su novi glagoljski spomenici, liturgijske knjige, pravni i drugi spisi. Tako je na početku 1288., u gradu Novom u Vinodolu (danas Novi Vinodolski), u dvoru krčkih, vinodolskih i modruških knezova, sastavljen *Vinodolski zakon*, najstariji spomenik običajnog prava na hrvatskome jeziku i glagoljskom pismu, kojim su uređena prava stanovnika vinodolskih općina i njihove obveze prema svjetovnome knezu i nadležnome biskupu. Vinodolski zakon jedan je od najvrjednijih spomenika srednjovjekovnoga hrvatskog jezika (čakavštine) i ujedno jedan od najvaž-

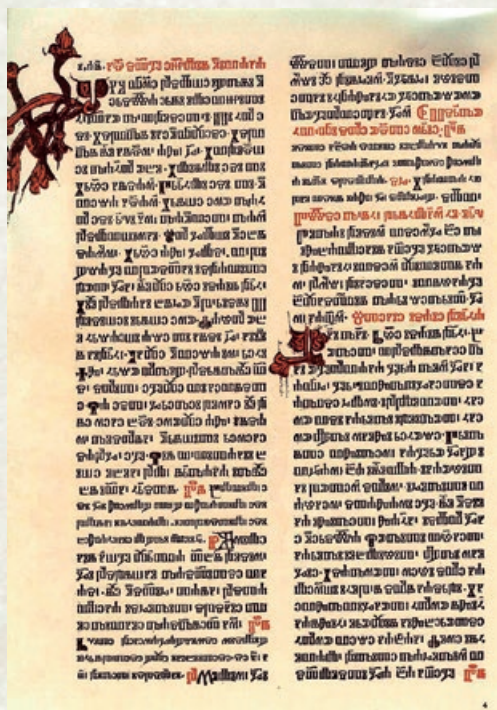
Glagoljski natpis u zagrebačkoj katedrali

njih pravnih spisa srednjovjekovnoga europskog prava. To je najstarija naša knjiga pisana kurzivnom glagoljicom i uz *Rusku pravdu* najstariji pravni kodeks među slavenskim narodima. Oko 1450. sastavljen je *Istarski razvod*, sačuvan u glagoljskom prijepisu iz 1546. kao kompilacija spisa od kojih najstariji potječe iz 1325., a govori o razgraničenju posjeda u Istri.

Tek u srednjem vijeku knjige su primile izgled kakav imaju danas, s koricama i ilustracijama. Kako bi se sačuvalo znanje, redovnici u samostanima prepisivali su glagoljske, latinične i ćirilичne rukopise, ukrašavajući ih lijepim ilustracijama. Koristili su se gušćim perom i pisali na pergameni, a svoja djela ukrašavali su obojenim sličicama i uvezivali u kožu. Bilo je potrebno dugo vremena i puno napora da se ručno izradi knjiga.

'ILIRSKI BREVIJARI'

Zlatno doba hrvatske glagoljske knjige bila je druga polovica 15. stoljeća, nakon što se zaslugom njemačkoga izumitelja Johannes Guttenberga pojavilo tiskarstvo. U veljači 1483. tiskan je glagoljski *Misal po zakonu rimskoga dvora*, prva hrvatska tiskana knjiga. Ne zna se pouzdano gdje je ta knjiga tiskana. Neki misle da je to bilo u Kosinju, dru-

Misal po zakonu rimskoga dvora

Baščanska
ploča

Zlatno doba hrvatske glagoljske knjige bila je druga polovica 15. stoljeća, nakon što se zaslugom njemačkoga izumitelja Johannesa Guttenberga pojavilo tiskarstvo.

gi u Veneciji, treći u Modrušu, četvrti u Roču, a peti u Izoli. S obzirom na visoku kvalitetu izrade knjige vjerojatno je ona tiskana u Veneciji, odakle je tiskarstvo stiglo u hrvatske krajeve. Budući da jedan opis Like i Krbave iz 1696. izriječno svjedoči da su se u Kosinju u Lici nekada tiskali "ilirski brevijari", zacijelo je ondje oko 1491. tiskan *Brevijar po zakon rimskoga dvora*, manje dotjerana knjiga od prvotiska. Zbog poraza Hrvata u bitci s Osmanlijama na Krbavskom polju 1493. glagoljska tiskara ponovno je proradila u Senju, gdje je od 1494. do 1508. tiskala nekoliko zapaženih litur-

gijskih knjiga. Glagoljicom su se služili i hrvatski protestanti, ali je ona sve više uzimala pred latinicom.

U novome vijeku došlo je do rusifikacije i napuštanja liturgijskih glagoljskih knjiga hrvatskih glagoljaša u Senjskoj i Modruškoj ili Krbavskoj biskupiji, jedinoj katoličkoj dijecezi u kojoj se prije Drugoga vatikanskog koncila 1962. - 1965. slavilo Boga na narodnome jeziku, a posljednji glagoljicom pisani podatak potječe iz župne matične knjige u Omišlju na otoku Krku, zapisan 1817. perom svećenika Nikole. Neki pokušaji obnove glagoljske liturgije u Senju u

vrijeme oblikovanja modernih nacija potkraj 19. stoljeća naišli su na otpor katoličkih vjernika koji više nisu razlikovali staroslavenski jezik hrvatske redakcije od pravoslavnog bogoslužja. Danas je glagoljica kao prvo hrvatsko pismo dio nacionalne kulturne baštine, a proučavanjem glagoljskih spomenika bavi se Staroslavenski institut u Zagrebu. ■

ENG On the 29th of March 1248 and at the request of Philip, the bishop of Senj, the Roman Catholic pontiff Innocent IV approved the liturgical use of Old Slavonic and the Glagolitic script in the Croatian lands in which this custom had already become commonplace.

VIJESTI

Posjet školama u Sofiji u kojima se uči hrvatski jezik

BUGARSKA - Krajem studenoga 2017. boravila sam nekoliko dana u Sofiji, a u povodu sudjelovanja na Međunarodnome simpoziju ravnatelja škola.

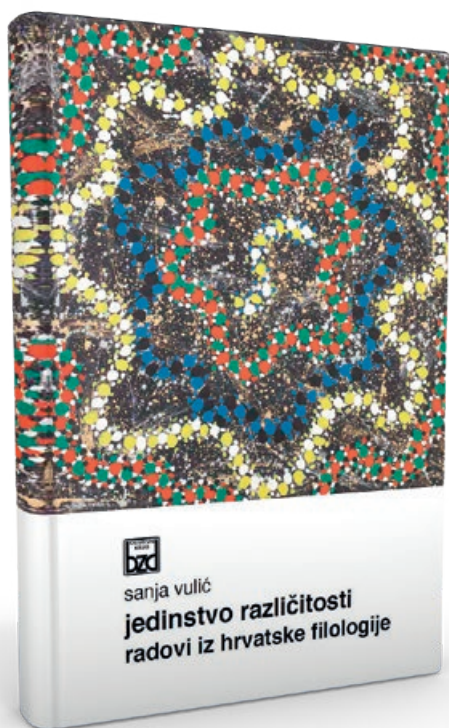
Posebno mi je drago što sam kao ravnateljica OŠ Bijaći (Kaštel Novi), a uz pomoć predstavnice Hrvata iz Bugarske - ljubazne gospođe Hristine Jankove, predsjednice Kulturno-prosvjetnog društva Hrvata u Bugarskoj, uz predsjednika Hrvatske udruge ravnatelja osnovnih škola Nikicu Mihaljevića, ravnatelja zagrebačke Osnovne škole dr. Ante Starčevića, posjetila i škole u Sofiji u kojima se uči hrvatski jezik. U Osnovnoj školi "Panajot Volov" dočekale su nas dvije lijepe djevojčice odjevene u tradicionalnu bugarsku nošnju

s ukusnim toplim kruhom i soli zaželjevši nam tako srdačnu dobrodošlicu uz direktoricu Rumanu Zdravkovu-Kolevu i zamjenicu ravnateljice Sabku Popovu te predstavnike učitelja.

Pozdravom – *dobro dan* – razveselili su nas i prvašići škole "Panajot Volov" koji su nedavno počeli učiti hrvatski jezik i koji se vesele mogućem posjetu Zagrebu za koji znaju da je glavni grad Republike Hrvatske.

Dobrodošlica naših bugarskih prijatelja nastavila se i tijekom posjeta školi *Marin Drinov* gdje nas je dočekaio direktor Oleg Mihajlov sa zamjenicom Ninom Ivanovom i učiteljima, a u kabinetu hrvatskoga jezika susreli smo se i s Trifonom Pavlovom, predsjednikom građanske udruge "Biskup Josip Štrosmajer". Bilo nam je zadovoljstvo čuti da u ovoj školi ima više od 100 učenika koji već nekoliko godina uče hrvatski jezik te da je naš biskup Josip Juraj Strossmayer poštovan u Bugarskoj, gdje je bio jedan od značajnijih donatora.

Upoznali smo i Kaneliju Spasenčovu Kostovu, direktoricu škole "Stoil Popov" iz Novoga Iskara i njezinu zamjenicu Mariju Pavlovu Božilovu, koje žele u svoju školu uskoro uvesti učenje hrvatskoga jezika kao izbornoga predmeta te posjetiti Hrvatsku kako bismo razmijenili i obogatili međusobna iskustva u odgoju i obrazovanju djece. (Jadranka Šošić)

Tekst: **Anđela Frančić**

Jedinstvo različitosti: Radovi iz hrvatske filologije najnovija je knjiga znanstvenice Sanje Vulić. Riječ je o izabranim temama autoričinih istraživanja vezanih uz jezik hrvatske književnosti. Većim dijelom predmet njezine raščlambe su autorska djela hrvatskih književnika od 16. do 20. stoljeća, a manjim dijelom jezik pučke književnosti nastale usmenom predajom. Obuhvativši različite hrvatske prostore (od Dubrovnika i Dalmacije preko zagrebačkoga i slavonskoga područja i Bačke, do mađarskoga dijela Podravine i zapadne Mađarske) na kojima su živjeli i stvarali svoja djela poznati hrvatski književnici poput Matoša i Vrančića, ali i nepravедno zapostavljeni pisci poput Zdenke Marković, Ante Jakšića, Mate Šinkovića, Milene Rakvin Mišlov i dr. – autorica osvjetljava njihovo djelo dokazujući da su svi oni važan kamenčić hrvatskoga jezičnog mozaika.

Knjiga ima 15 poglavlja. Nakon *Uvodne riječi* slijedi poglavlje naslovljeno *Jezična previranja u dubrovačkoj renesansnoj književnosti*, a zatim poglavlje o jeziku Aleksandra Komulovića, Fausta Vrančića,

Nova knjiga o jeziku hrvatskih književnika

Većim dijelom predmet njezine raščlambe su autorska djela hrvatskih književnika od 16. do 20. stoljeća, a manjim dijelom jezik pučke književnosti nastale usmenom predajom

Mihajla Radnića, Krste Pejkića, Vice Petrovića, Jurja Muliha, Janka Draškovića, Ambroza Markovića, Antuna Gustava Matoša, Zdenke Marković, Ante Jakšića, Mate Šinkovića, Milene Rakvin Mišlov. Završno poglavlje nosi naslov *Filološki pristup pučkim prozama podravskih Hrvata u Mađarskoj*. Autorica pojedina poglavlja uklapa u cjelinu s ostalima dokazujući da su svim istraživanim djelima, unatoč mnogobrojnim različitostima, poveznica mnogobrojne jezične značajke kojima su čvrsto vezana u cjelinu koju zovemo hrvatskim jezikom.

Obuhvativši različite hrvatske prostore na kojima su stvarali poznati hrvatski književnici autorica osvjetljava njihovo djelo dokazujući da su svi oni važan kamenčić hrvatskoga jezičnog mozaika.

Uz ostalo, Sanja Vulić svojom najnovijom knjigom pokazuje da su tzv. čakavizmi u dubrovačkoj književnosti najvećim dijelom značajke arhaične hrvatske štokavštine; da su mnoge riječi u Vrančićevu rječniku nekritički proglašavane kajkavizmima; da je razlika između dubrovačkih renesansnih i baroknih književnika nedvojbeno veća s književnoga nego s jezikoslovnoga aspekta; da

bi prihvaćanjem jezične koncepcije koju je Drašković zacrtao na početku svoje *Disertacije* raskorak između hrvatskoga standardnog jezika s jedne strane te kajkavskih, pojedinih čakavskih te arhaičnijih hrvatskih štokavskih govora s druge strane "bio neusporedivo manji nego što je to postao nakon što je prevladala standardnojezična koncepcija hrvatskih vukovaca"; te podsjećajući na gotovo zaboravljenu činjenicu da je Ambroz Marković priredio prvotisak *Osmana* s 14. i 15. pjevanjem Gundulićeva unuka Pijerka Sorkočevića...

Knjiga Sanje Vulić, *Jedinstvo različitosti: Radovi iz hrvatske filologije* važan je prinos proučavanju hrvatskoga jezika u djelima nastalim u polutisućljetnom rasponu. Svako je poglavlje ogledan primjer jezične raščlambe provedene i opisane akribijom vrsnoga znanstvenika dobro upućenoga u povijesnojezičnu, dijalektnu i standardnojezičnu problematiku hrvatskoga jezika. Preglednost, dokumentiranost, preciznost u prikazu podataka, zaključci temeljeni na prikazanim činjenicama, kontekstualiziranost, terminološka ujednačenost – sve to čini knjigu znanstvenim djelom, vrijednim prinosom hrvatskoj filološkoj misli. ■

ENG *Jedinstvo različitosti: Radovi iz hrvatske filologije (Unity in Diversity: Papers on Croatian Philology) is the latest tome from the pen of researcher Sanja Vulić. The book pools various topics Vulić has researched in her study of the language of Croatian literature.*

Doba rušenja

I dalje slušamo jadikovke kako normirani jezik ugrožava dijalekte, jadikovke koje su mogle biti opravdane jedino u doba vladavine srpskohrvatskoga, ali tada su, naravno, svi u strahu šutjeli

Jedan od poslova koji u današnje doba ostavlja dojam uzaludnosti, pravoga Sizifova posla, jest pisanje o važnosti normiranoga hrvatskoga književnoga jezika i općenito upozoravanje o njegovoj iznimno važnoj ulozi u očuvanju samobitnosti hrvatskoga naroda. Posebice obeshrabruje činjenica što mnogi mladi intelektualci to ne razumiju, ili ne žele razumjeti. Tako su sve glasnice mišljenja, ponekad čak i u jezikoslovnim krugovima, kako je pisanje na mjesnim govorima ravnopravno pisanju na standardnom jeziku. Posljedice takvih stavova već su očite. Nedavno je npr. u uredništvo jednoga stručnoga časopisa stigao članak s izričitom napomenom autora da se njegov tekst ne smije lektorirati, tj. da tekst treba objaviti doslovce kako je napisan, a radilo se o tekstu napisanom na (novo)štokavskom razgovornom jeziku jednoga velikoga grada kojega stanovnici umišljaju da su čakavci, premda to već dugo nisu.

Unatoč nadasve složenoj političkoj situaciji u hrvatskim zemljama i strašnim ratovima, zahvaljujući nastojanjima mnogih požrtvovnih pisaca i zapisivača, hrvatski se pisani jezik gradio i razvijao stoljećima, s postupnim stvaranjem uvjeta za ustanovljenje modernoga normiranoga jezika, ponajprije zahvaljujući bogatoj književnoj baštini, ali i političkim borbama. Kao što gradnja svega dobrog traje dugo i iziskuje žrtve, tako je i gradnja našega književnoga jezika trajala dugo. Na žalost, iskustvo nam vrlo jasno pokazuje da je sve što je dobro i vrijedno neusporedivo lakše rušiti nego graditi. Koliko je desetljeća trebalo da se izgradi prelijepi renesansni ili ba-

Piše: Sanja Vulić

rokni dvorac ili crkva, a suvremenim se oružjem može razoriti u jednom danu. Koliko je roditeljske požrtvovnosti potrebno da se odgoji čestit i vrijedan čovjek, koliko godina i desetljeća taj čovjek kasnije i sam ulaže truda da bi stekao što više znanja i svih ostalih ljudskih kvaliteta, a moguće ga je u sekundi ubiti jednim jedinim metkom. Tako je i književni jezik lako razoriti, ne obazirući se na njegovu vrijednost. Naravno, u temeljima takovih nastojanja s jedne je strane svjesna že-

lja za razaranjem normiranoga književnoga jezika kao zajedničkoga jezika svih Hrvata i važne kohezijske sile hrvatskoga naroda. Međutim, jednako je zastupljen i drugi uzrok, u temeljima kojega je ne samo neznanje, tj. nedovoljno znanje normiranoga jezika, nego usto i izostanak želje i volje da se uloži bilo kakav napor kako bi se taj jezik naučio. Takovima je jednostavnije proglasiti jezik ulice ravnopravnim normiranomu jeziku. A živimo u doba kada je to na žalost moguće. Nastavnici hrvatskoga jezika, koji su u osnovnim i srednjim školama istraživali učeničko poznavanje hrvatskih riječi, već godinama primjećuju da npr. vrlo mali postotak učenika zna što znače riječi *udovica* i *cvrčak*. Za potonju djeca misle da je vrsta ptice. Ja sam pak ove akademske godine otkrila da mnogi moji studenti ne znaju što znači riječ *mladomisnik*. To im je potpuno nepoznat pojam. Istodobno i dalje slušamo jadikovke kako normirani jezik ugrožava dijalekte, jadikovke koje su mogle biti opravdane jedino u doba vladavine srpskohrvatskoga, ali tada su, naravno, svi u strahu šutjeli. Danas se pak očekuje da zašute branitelji i promicatelji važnosti normiranoga hrvatskoga jezika. Još uvijek nas ima koji ne šutimo. ■

Književni natječaj na španjolskome s temom kardinala Stepinca

U organizaciji izdavačke kuće *Krivodol Press*, Centra za studije "Kardinal Stepinac" i na inicijativu argentinske spisateljice hrvatskoga podrijetla Carmen Vrljičak Verlichak, do Uskrsa ove godine otvoren je književni natječaj s temom blaženog kardinala Alojzija Stepinca za autore na španjolskome jeziku. Riječ je o prvome natjecanju pisanih djela o kardinalu Stepincu. Tim povodom Carmen Vrljičak izjavila je kako je cilj natječaja upoznati lik blaženog Alojzija Stepinca izvan hrvatskih zajednica te na taj način upoznati i Republiku Hrvatsku.

Književni natječaj realiziran je uz potporu hrvatskog veleposlanstva u Buenos Airesu, Radija *Croacias Totales*, Argentinske katoličke tiskovne agencije (AICA), tvrtke *Hladan*, restorana *Dobar tek*, prof. dr. sc. Darka Žubrinića i arhitektice Neve Ursić. Iz natječaja se može iščitati kako će najbolje radove ocjenjivati žiri u sastavu: lingvist Luz Espain, dr. Jorge Rouillon (časopis *La Nación*) i dr. Krešimir Mikšić (Sveučilište u Buenos Airesu). Pet najboljih radova po ocjeni žirija bit će novčano nagrađeni, svaki po 200 dolara, a nakon završetka natječaja i svih pristiglih radova napraviti će se knjiga s odabranim djelima.

Jantarski put baštine

(Dojmovi s posjeta Koljnofu - Mađarska)

Pišući dajem komad duše uz bezgraničnu ljubav te u tom sebedarju postajem bogata jer zauzvrat uz pisanu riječ i gostovanja u novim mjestima i krajevima upoznajem divne ljude i prekrasne domaćine. Tako svaki put posijem sjeme svoga srca na novo mjesto i poželim da posijani susreti povezanosti rastu dok god imam dara i srca za stvaranje.

Ali ono što sam doživjela u Mađarskoj, kod naših dragih gradišćanskih Hrvata, više je nego susret. Mogu to nazvati i otkrićem ili spoznajom, ali u svakom slučaju obogatili su moj život, proširili vidike i posramili mnoge koji o ovim divnim čuvarima kulturne baštine ništa ili premalo znaju.

Godina je tek počela, a meni kao da je u naručje dala pet stoljeća, baš koliko Hrvati na ovom području Mađarske čuvaju svoj jezik, tradiciju i kulturu. Takav dar dobila sam od domaćina, gospodina Franje Pajrića, koji mi je pomogao rekonstruirati dijelove povijesti i pronaći one crne rupe koje su povijesni prevrtljivci režirali u osobne interese. Njegova energija prštala je i utrkiivala se s vremenom jer smo u jednome dahu htjeli dotaknuti se svega važnog, svega vrijednog, svega značajnog, a toga je doista puno. I ostala sam zatečena kako sam malo znala o baštinitima jedne od najstarijih europskih kultura, o sličnostima i povezanostima u hrvatskome i mađarskome jeziku, o lažnoj slici koju je uokvirio Beč, pohodima kroz Panoniju, meridijanima i paralelama koje ne samo da povezuju svetište u Sinju i Koljnofu, nego i Kiseljak dovode ravno u najnoviju ulicu Koljnofa, kao i o svim drugim nazivima mjesta koji imaju svoju priču jer svaki naziv ima i svoju formu značenja funkcionalnosti.

Poželjeh prastarim klinastim pismom, koje mi je divno prezentirao gospodin Franjo Pajrić, pismom puno starijim od glagoljice, napisati da sam beskrajno zahvalna na prilici da sam posjetila Koljnof, Petrovo Selo, Šopron i druga mjesta i sela u kojima žive Hrvati u Mađarskoj. Dvojezične ploče probudile su mi želju za učenjem mađarskoga jezika iz samog poštovanja prema uređenosti društva i suživotu mnogobrojnih naroda koji ovdje žive.

Na dvojezičnoj ploči u Koljnofu iznad piše Kopháza, kao što i u nedalekome gradu Šopronu piše mađarski Sopron, no nije mi to nakon dolaska puno odavalo, ali nakon obilaska, otvaranja škrinja i riznica blaga koji čuvaju u svojim širokim ulicama i širokim

srcima, koji me neodoljivo podsjećaju na Slavoniju, okitila sam se prekrasnim biserima onoga iskonskog blaga koje najbolje čuvaju baš oni, svjesni njegova iščezavanja. Otud naziv Memorijalni hrvatski kulturni centar, kako zovu novoizgrađeni kompleks gdje smo se smjestili jer, kako je objasnio domaćin: "Jednom kada nas i ne bude, neka ostane trajni spomen da su tu živjeli Hrvati!" Te riječi urezaše mi se u srce poput rezbarije na drvenim poklopcima vinskih bačvi na kojima su oslikane povjesnice i poveznice s matičnom domovinom, smještene u muzejskoj kućici u sklopu kompleksa. Prvo što sam pomislila je što bih ja mogla učiniti da se to uskoro ne dogodi, kako da sačuvamo kulturnu baštinu koju njeguju u svojim kulturno- umjetničkim

društvima, zajednicama, samoupravama, glazbenim grupama i svim oblicima organiziranja i djelovanja kako bi opstali i ostali to što jesu - Hrvati. Sljedeća pomisao je koliko Republika Hrvatska čini u tim nastojanjima. Čini se kao da gledam kako prekrasni svijet koji me oduševljava vapi za kapi vode i suša samo što nije zatrla njegovu ljepotu.

Asimilacija, demografska slika, nedostatak nastavnog kadra i duhovnih vođa trajno narušavaju sliku idiličnosti života hrvatske manjine u Mađarskoj i ostavljaju posljedice koje će možda za petnaestak godina biti teško popraviti. Treba djelovati odmah i tek sada razumijem energičnost domaćina koji mi je želio sve objasniti, kao i ostalim gostima koji dođu u Koljnof, s namjerom da ostavi za sobom pečat ljubavi prema svome narodu.

Prije nego što smo se pozdravili svratili smo u 'Rupu od zdravlja' na kuhano vino, ispod Šopronskoga trga, u podrumima koji su me vratili u neku daleku prošlost da bih mogla nastaviti dalje u budućnost. Okrjepljena u tom svježem zimskom danu krenula sam dalje starim jantarskim putem sa srcem ispunjenim neizmjernim bogatstvom koji vraćam u Mostar sa željom da uz pisanu riječ vezem dragulje o svome narodu u lijepoj Mađarskoj. Samosvjesnost mojih prijatelja iz Koljnofa obvezala me da iščitam sve divne knjige koje sam donijela sa sobom u želji

da ih potpuno upoznam i dalje raznosim dobru riječ o njima. A ovo je priča koju tek počinjem pisati i želim da taj rad neprekidno traje. Hvala vam, dragi prijatelji, na gostoprимstvu i svemu što činite u ovih pet stoljeća.

Anita Martinac
Koljnof, 26. i 27. siječnja 2018.

HRVATSKA JAJARICA

Istarska jajarica (uskršno pecivo s jajetom) tradicionalni je recept koji se obično priprema u uskršno vrijeme. Najčešće su bake u starim pećima pripremale jajarice koje su darivale svojim unucima. Jajarice se pripremaju od tijesta za pincu uz dodatak 1 - 2 žumanca. Tijesto se može ispreplesti na nekoliko načina, a najpoznatiji je onaj u obliku vijenca.

SASTOJCI: 1 kg glatkog brašna • 1 omot mješavine dodataka za pincu/sirnicu • prstohvat soli • 40 g svježeg kvasca • 240 g šećera • 2 jaja • 2 žumanca • 100 g maslaca • 1,8 dcl kiselog vrhnja • 2,2 dcl mlijeka • 8 srednjih jaja • 1 žličica vode • 1 žumance

PRIPREMA: U posudu staviti brašno, mješavinu dodataka za pincu/sirnicu, šećer i sol pa promiješati, zatim dodati dignuti kvasac te ostale sastojke za tijesto. Miješati spiralnim nastavcima miksera da tijesto postane kompaktno, zatim ga rukama još malo mijesiti i oblikovati u kuglu. Ostaviti sat vremena da mu se poveća volumen. Tijesto premijesiti i oblikovati u kuglu koju zatim treba malo spljoštiti pa kao tortu odrezati na osam jednakih dijelova. Svaki trokut malo oblikovati pa podijeliti na dva dijela. Isto tako tijesto možete oblikovati u valjak pa odrezati 16 jednakih dijelova. Uzimati po dva komada, oblikovati svaki u valjak dužine 30 cm pa spiralno isplesti, odnosno zavrtjeti valjke u pletenicu čije krajeve spojiti tako da nastane krug. Odložiti na lim obložen papirom za pečenje. Isto ponoviti s preostalih 14 komada tijesta. Oprati jaja te mokra pažljivo utaknuti u sredinu svakog vjenčića. Ostaviti pokrivene da odstoje 20-ak minuta.

Uključiti pećnicu na 180° C. Kad je pećnica ugrijana, premazati tijesto jajarice mješavinom žumanca i vode te peći 30 minuta.

Pečene jajarice ohladiti pa jaja premazati masnoćom da dobiju sjaj, po želji obojiti jestivim bojama.

CMC TV TOP 30

1. **Zdravko Čolić** - Kuća puna naroda
2. **Kedžo** - Vojnik ljubavi
3. **Petar Grašo** - Ako te pitaju
4. **Vanna** - Najbolji ljudi
5. **Mia** - Kiša
6. **Ž. Bebek & Gospodari noći** - Gospodari noći
7. **Hladno Pivo feat. J. Lisac** - Soundtrack za život
8. **Bang Bang** - Papar i sol
9. **Colonia** - Maskenbal
10. **Buđenje** - Budi moja
11. **Joy** - Sve jeseni, zime
12. **Gea** - Ti si ona koju tražim
13. **Bosutski bečari** - Moje sve
14. **Adastra** - Predajem se
15. **Luka Basi** - Seko moja
16. **Boris Novković** - Čista ljubav
17. **Markiz** - Sve što sada želim
18. **Mladen Grdović** - Jubim dan kad san te srija
19. **Zsa Zsa & Vanna** - Tragom tvojih tragova
20. **Antonela Doko** - O čemu pričamo
21. **Antonija Šola** - Tvoja
22. **Pirati** - Godina za godinom
23. **Jole** - Maksimalno
24. **Tragovi** - Ljubav za jednu noć
25. **Ante Cash** - Ante
26. **Ž. Bebek & O. Dragojević** - Ako voliš ovu ženu
27. **J. Pađen & Aerodrom** - Ja te jednostavno volim
28. **Lorenzo feat. Antonela Doko** - Sve što pomislim
29. **Marko Vukos** - Žedan tvoje ljubavi
30. **Tedi Spalato** - Najlipša na svitu

"Kad pomisliš da gotovo je..."

Projekt kojem tepaju da je najbolja konferencija u Hrvatskoj u posljednjih 20 godina fascinantna je po mnogočemu. Prije svega po profilu samih predavača – za nas rijetko viđena koncentracija hrvatske pameti i izvrsnosti na jednome mjestu

"Kad pomisliš da gotovo je..." - tako bismo mogli sročiti najavnu poruku *Petar Ćurić* agencije koja stoji iza velikoga nacionalnog projekta pod nazivom "Branding Hrvatske u svijetu" - konferencija iz brendiranja nacije i javne, kulturne i znanstvene diplomacije, a na kojoj će izlagati neki od najuspješnijih hrvatskih povratnika, useljenika i budućih povratnika.

U suradnji s Državnim uredom za Hrvate izvan RH, Hrvatskom maticom iseljenika, Hrvatskom gospodarskom komorom, Karlovačkom županijom – te ove godine pod posebnim pokroviteljstvom Grada Ozlja i gradonačelnice Gordane Lipšinić – ovaj projekt održava se četvrtu godinu zaredom u našoj zemlji, a prvi put u Ozlju, u Dvorcu Zrinskih i Frankopana (Zavičajni muzej) od 20. do 22. travnja.

Projekt kojem tepaju da je najbolja konferencija u Hrvatskoj u posljednjih 20 godina fascinantna je po mnogočemu. Prije svega po profilu samih predavača – za nas rijetko viđena koncentracija hrvatske pameti i izvrsnosti na jednome mjestu (Davor Pavuna, Martina Filjak, Andrija Čolak, Miroslav Vrankić, Goran Bandov, Anja Bauer) te istaknutih pojedinaca s nespornim financijskim talentom i utjecajem (Plinio Cuccurin jedan je od deset najbogatijih Hrvata prema Forbesu; Tomislav Antunović je "kralj nafte" i jedan od najuspješnijih bosanskih Hrvata i dr.), a tu su i poštovane društvene i TV-komentatorice Marija Selak, Višnja Starešina, mladi operni pjevač iz Ozlja koji je debitirao u Kraljevskoj operi u Londonu Leon Košavić i dr.

Ipak, najveća posebnost konferencije krije se u inovativnom pristupu rada

Projekt se realizira pod pokroviteljstvom Grada Ozlja i gradonačelnice Gordane Lipšinić, mr. sc., te u partnerstvu s Državnim uredom za Hrvate izvan RH, HMI-jem, Hrvatskom gospodarskom komorom i Karlovačkom županijom.

predavača s polaznicima koji je naglašeno "hands-on", odnosno praktičan, interaktivan i prije svega osoban (nastoje izbjeći suvišnu akademičnost te u opuštenome "američkom stilu" postavljati pitanja i otvoriti dijalog do maksimuma). To je ostvarivo jer se koncept konferencije temelji na ekskluzivnom pristupu 50 polaznika iz čitave Hrvatske, u cilju kreiranja atmosfere maksimalnog povjerenja, slobodnog protoka

misli i razgovora te nesmetane izmjene informacija, a prijavi prethodi slanje životopisa i proces predselekcije.

What a Difference a Day Makes/Kakvu razliku čine tri dana? Organizator jamči otvorena i 'bez uvijanja' predavanja koja ne govore o stvarima kako knjige nalažu da bi trebale biti, već kakve one uistinu jesu. Daju se primjeri iz stvarnog života, mogućnosti diskutiranja vlastitih projekata te uvid u mogućnost financiranja i investiranja. Razgovara se o važnosti lobiranja, pozitivnog razmišljanja, pravnoj državi (i što učiniti ako ona ne funkcionira?). Tu su: inspiracija, edukacija, brand-nacija. Očekujte tri dana u Ozlju koja će promijeniti sve!

Prijave na: Branding.Hrvatske@gmail.com ■

ENG Applications are open for the 4th Branding Croatia Conference in Ozalj (April 20th to 22nd). The conference is fascinating in many respects, above all in terms of the profiles of the event lecturers—a rare concentration of brains and excellence in Croatia.

Rudolf Crnković

Tekst: **Franjo Bertović**

Foto: **Glazbena biblioteka HBZ-a**

Hrvatsko iseljeničtvo od uvijek se ponosilo malim instrumentom koji zove-mo tamburica. Donosilo je tamburicu u svojoj iseljeničkoj torbi, izrađivalo u novoj domovini i uvijek imalo pri ruci da bi ublažili nostalgiju koja se uvlačila u ljudsko tijelo natopljeno znojem i umorom poslije radnoga dana. Izvrsnih tamburaša i ljubitelja žičanih instrumenata ima diljem svijeta, a jedan od njih bio je Rudolf Crnković (*Rudolph Cernkovich*) koji se doselio u Ameriku 1905. i to s tamburicom u ruci. Došao je u Pittsburgh, grad željezne i rudarske industrije, gdje je dobio prvo zaposlenje. O ovome velikanu tamburaške glazbe malo se zna u domovini Hrvatskoj iako je njegov doprinos u razvoju i napredovanju tamburaške glazbe u SAD-u golem.

Rudolf Crnković rodio se 1889. u Gornjim Kutima, u Brod Moravicama, u Gorskom kotaru. Već na samome početku svoga iseljeničkog života pridružuje se raznim tamburaškim sasta-

“Bez tamburice nema duše našeg naroda”

Rudolf Crnković rodio se 1889. u Gornjim Kutima, u Brod Moravicama, u Gorskom kotaru. O njemu se malo zna u domovini Hrvatskoj iako je njegov doprinos u razvoju i napredovanju tamburaške glazbe u SAD-u golem

vima. Grad Pittsburgh već početkom 20. stoljeća postao je prijestolnica tamburaške glazbe. Nicali su mnogi tamburaški sastavi i zborovi. Još 1900. godine u New Yorku, u poznatoj dvorani Carnegie Hallu održan je tamburaški koncert, a 1937. osnovana je daleko poznata *Duquesne University Tamburitans* koja je kasnije, poslije Drugoga svjetskog rata utemeljila *Tamburitans Philharmonic Orchestra*.

VODEĆI PRIMAŠ

Crnković napreduje kao tamburaš i svira u nekoliko sastava kao vodeći primaš. Obično su to bile svirke za zabave, vjen-

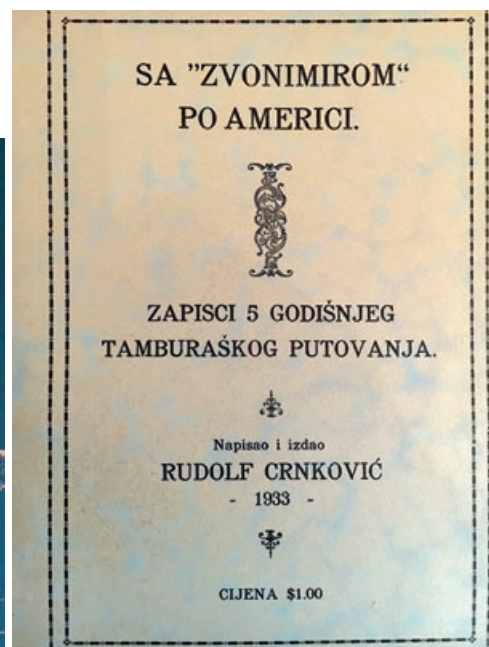
Bio je član Tamburaškog društva “Zvonimir” koje je u to vrijeme bilo vrlo popularno diljem Amerike, održavalo turneje i koncerte.

čanja, krstítke i slična obiteljska te društvena okupljanja. Zahvaljujući tim prvim uspjesima Crnković se odlučio u potpunosti posvetiti glazbi te se pridružuje profesionalnome Tamburaškom društvu “Zvonimir” koje je u to vrijeme bilo vrlo popularno diljem Amerike. “Zvonimir” je tada sa svojim turnejama krstario diljem Amerike i održavao koncerte.

Tamburaško društvo “Zvonimir” osnovano je 1906. godine u Steeltonu (Pennsylvaniji), a nakon temeljnih priprema i uvježbavanja preselilo se u Buffalo, u saveznu državu New York te nešto kasnije u Cleveland u Ohiju. U Clevelandu je društvo zapravo dobilo ime “Zvonimir” po hrvatskome kralju Zvonimiru.

Rudolf Crnković na svom putovanju sa “Zvonimirom” vodio je dnevnik

puta od 1913. do 1918. godine. Tako prikupljene podatke u petogodišnjem razdoblju objavljuje u knjizi pod naslovom "Sa Zvonimirom po Americi". Knjigu je napisao i izdao 1933. godine. Dnevnik je doista zanimljiv jer Crnković bilježi kronološkim redom nastupe "Zvonimira", reagiranja publike te opisuje je američke države kroz koje je putovao i u kojima je susretao ljude. Opisuje i svoje susrete s Hrvatima koji se pojavljuju na koncertima ili ih slučajno susreće na putu širenja tamburaške glazbe i hrvatske baštine. To su bili većinski rudari u rudnicima ugljena, željeza, olova, srebra, bakra i cinka, poljodjelci (farmeri) i šumski radnici.

KOMPONIRA I ARANŽIRA

Rudolf Crnković završio je trogodišnje školovanje na *University Extension Conservatory* u Chicagu tako da je stručno osposobljen da se potpuno posveti glazbenom stvaralaštvu. Ostavio je mnoge notne zapise. Komponirao je i aranžirao mnoge pjesme i tamburaške komade. Napisao je aranžmane za više od 1.000 pjesama, svojih ili drugih autora, napisao kataloge narodnih i drugih skladbi te notne zapise gotovo za sve glazbene instrumente.

Napisao je nekoliko udžbenika o poučavanju sviranja tamburice s naslovima: *Kratka povijest tambure*, *Tamburaška škola*, *Tamburaški priručnik*, *Američki sistem tambura*, *Tamburaški savjetnik*, *Kako se*

**Posthumno je primljen u
Tamburašku kuću slavnih
(Hall of Fame) u Americi 1973.**

**Priznanje u njegovo ime primila
je supruga Ann Crnkovich u
Youngstownu u Ohiju.**

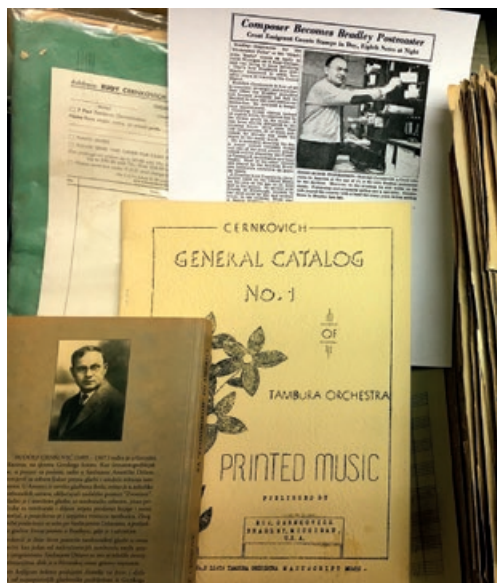
tvo. Neki u tome uspiju, i uz takve iskre proisteče kašnje veliki zbor, nu neki u svojim nastojanjima padnu."

Crnković nikada nije zaboravio svoje podrijetlo iz Gorskoga kotara i domovinu Hrvatsku. Uvijek je o tome bio jasan i glasan iako je surađivao s mnogim narodima svoje multinacionalne Amerike i visoko ih cijenio. Rudolf Crnković posvetio se svome radu u hrvatskoj i tamburaškoj baštini, do kraja života. Svoj radni vijek okončao je u Bradleyu, Michiganu, gdje je kao ravnatelj pošte 1960. otišao u mirovinu. Sa svojom suprugom Ann (Ankom r. Vanušić) nekoliko puta posjetio je svoj rodni kraj. Umro je i pokopan u Bradleyu 1967. godine. Posthumno je primljen u Tamburašku kuću slavnih (*Hall of Fame*) u Americi 1973. Priznanje u njegovo ime primila je supruga Ann Crnkovich u Youngstownu u Ohiju. ■

ustroji tamburaško društvo i još neke. Suradivao je s mnogim tamburaškim sastavima tadašnjice kao što su bili *Skeritch Brothers Tamburica Orchestra*, *Frank Yankovich "Yanks"* i mnogima drugima, ne samo u Americi već i u Kanadi, Australiji i Novome Zelandu. U Chicagu je u 1920-im imao svoju tvornicu izrade tamburice.

DO KRAJA ŽIVOTA

Čvrsto je vjerovao u tamburicu i njezinu svirku. Njegove riječi najbolje upućuju na to: "Bez tamburice nema duše našeg naroda. Gdje se nađe skupina naših ljudi, bilo to u fabričnom mjestu, majni (*rudnik*) ili na štreki (željeznici), već nastoje pokrenuti kakvo tamburaško dru-

ENG Gorski Kotar region native Rudolph Cernkovich (1889–1967) emigrated to the United States and went on to become one of the country's top tamburitza players and champions of the instrument. He was posthumously inducted into the Tamburitza Association of America Hall of Fame in 1973.

Zagrebačka panorama

Za vrijeme ljetnih školskih praznika i godišnjih odmora većina naših ljudi krene s još uvijek “privremenog” boravka put najljepšega mora na svijetu bilo da su tamo rođeni i imaju kuće ili, kao turisti, odsjednu kod rodbine, prijatelja ili kumova. Tako su se ovoga ljeta i junaci “berlinskih priča”, dobro natovarenih automobila i prikolica, uputili put Jadrana svrativši, usput, na dan dva, u rodni kraj da vidiju kaj delaju stari mamek ili tatek. Tako zdušno podržavaju akciju - kupujmo hrvatsko - ipak su se u Berlinu dobro opskrbili s raznim prehrambenim artiklima od kojih su mnogi, mora se priznati, puno jeftiniji nego u “Lijepoj našoj”. No to je samo jedan od razloga jer ne smije se zaboraviti da u Njemačkoj vlada recesija i tko zna kak bu sutra pak treba paziti na svaki cent i čuvati ga za crne dane. “Je, je oprez je majka mudrosti” stalno ponavlja naš Štefina i tjera Baru da po stoti put provjeri je li sve kupljeno jer bolje je i “milijun” put pogledati nego na putu kupovati skupo pivo i sokove. Pajdaša Juru su pripreme i provjeravanja mimoišle jer je ovoga ljeta odlučio ne ići, na more, jer će konačno sa svojom Micikom razgledati Zagreb s okolicom, po mogućnosti Plitvička jezera, za koja mu je njemački prijatelj pripovedal da su čudo prirode i da je prava šteta što nisu bolje iskorištena. “Samo vi uživajte na moru” reče Jura uoči odlaska “i dok bute jeli, Aldijeve mesne doručke, ja bum s Micikom vu Kaptolskoj kleti mlatil štrukle i drmal gemišteke”.

Dogovorili su se da nitko nikoga telefonski ne zove, osim u hitnim slučajevima, a da će o svojim doživljajima razgovarati za četiri tjedna pod starim hrastom. Prvi se, nakon samo petnaest dana, vratio Toni koji je, pojevši staru konzervu, morao u Zadru potražiti liječnika i s laganim trovanjem želuca nastaviti liječenje u Berlinu. Nakon četiri tjedna počeli se polako vraćati i ostali koji su se zabrinuto pitali što je sa Jurom, zašto ga još nema? Kad su tako nakon jednog kišnog jutra pod velikom krošnjom staroga hrasta pričali o svemu i svačemu iznenada se, s demižonkom u ruci, pojavi Jura. Nakon srdačnoga pozdrava za riječ se javi “otrovani” Toni rekavši da k vragu i penezi, jer da je znal kakve bu muke preživljavao da bi svaki dan na moru jeli svježije lignje

i škarpine. Nakon Tonijeve jadikovke pajdaš Francek se veselo nasmije rekavši da na sreću nije imao problema sa želucom, ali da je skoro umro od straha čuvši za pojavu Crne udovice. “A ti Jura” povikaše svi u jedan glas “daj poveć kak su šmekali štrukli i zagorski kiseliš. Nekak ne zgledaš baš naj-sretniji, otpri gubec ili ti ga bume mi otpri!” “Fileki, štrukli, gibanica i gemišti su prva liga, ali nisam mogel jesti kad sam videl kak hrvatski glavni grad zgleda. Dragi moji, možete li zamisliti glavnu zagrebačku ulicu Illicu koja je u subotnju večer puna najlonskih vrećica iz kojih se, u vrućim ljetnim danima, širi nesnosni smrad. Kaj je Zagreb postal tak siromašan da nemre pred svaku kuću postaviti kontejner ili kantu za smeće? Zagreb je negda bil - beli grad, a danas podsjeća na gradove u kojima dela tko kaj hoće!”

Vračara Vava

Iva je tako na svoju Miciku vikao da ga je čulo pola ulice. “Bedača jedna, kaj misliš da se bum ja mučil i delal na baušteli - a ti buš toj prokletoj coprnici Vavi nosila peneze. Odeš li još samo jempu k njoj, mi smo za navek gotovi”. Tresući se od straha Micika je stalno ponavljala da nije mislila ništa loše i da je bila uvjerena kako će savjeti i “preparati” vračare Vave vratiti harmoniju u njihov brak. U posljednjih godinu dana Micika je zapazila da se nešto čudno s Ivom događa, da je nervozan i brzo plane, a nije više ni tako revan u ispunjavanju “bračnih dužnosti”.

Radeći kao piljarica na jednoj berlinskoj tržnici, povjeri se dugogodišnjoj mušteriji i ispriča sve o bračnim tegobama. Mušterija ju pomno sasluša i preporučila vračaru Vavu, koja kartama i receptima liječi sve duševne boli. Micika dobije termin jer je “pacijenta” puno, a vračara “liječni” samo od 16-18 sati poslijepodne. Kako je Iva morao znati i za najmanji izdatak, Miciki padne na pamet dobra ideja: da muž ne bi zamijetio, ona neće za “seanse” uzimati novac iz ormara, nego će ga posuditi i polako vraćati susjedi Bari.

Nestrpljivo je čekala dan kad će je primiti i iz dlana čitati sudbinu tajanstvena Vava. Kad je konačno došao taj dugo

očekivani dan, Micika, puna nade, stupi u polumračnu prostoriju u kojoj je, ogrnuta nekim čudnim plaštom sa zmajevim motivima, sjedila Vava. Upita Miciku što

može za nju učiniti. Kad joj ova ispriča sve o sebi i mužu, vračara okrene špil karata i tobože se duboko zamisli.

“Reći ću ti, sestro, sve, ali će malo više stajati. Vidiš li ovaj polomljeni kotač na karti? To ti je ta godina za koju kažeš da nije bila dobra, a sada mi pruži dlan da vidim što crte kažu. Nije dobro, ali imam lijek za to. Spravit ću ti prašak koji ćeš svakodnevno stavljati lvi u jelo i jamčim ti da će mu se povratiti negdašnja ljubavna želja. Evo sestro, to je sve što mogu za tebe u ovom času učiniti. Ako ne pomogne, navrati opet, za tebe će biti nešto jeftinije.”

Puna nade, Micika odjuri kući i počne brzo spremati večeru koja će biti obogaćena čudnim, zelenkastim praškom.

Kad je umorni Iva zagrizao komad pečene svinjetine, nešto pukne i on na svoj užas iz punih usta izvadi komadić zelenoga stakla. Pitao je ženu kako je moguće da u mesu ima stakla te da odmah ode mesaru zatražiti povrat novca. Vidjevši da je vrag odnio šalu, Micika mu ispriča sve, na što naš Iva dignuo veliku galamu i upita ženu za koliko ju je ta “coprnica” opuhнула.

“Dragi Iva, petsto eura i nije tak pune, same ak bi pomogle”, u jednom dahu reče naivna Micika i zagonetno se nasmiješi.

Kuća bez dimnjaka

Izdaleka se čuo glasan Jurin smijeh, sličniji kozjem meketanju nego ljudskome smijehu. Došavši bliže, upitam Juru čemu se smije, na što on odgovori da se smije Anti kojem su zidari zaboravili napraviti dimnjake.

“To je Božja kazna, jer je kuću napravil s tuđim novcem”, reče Jura, nakon što je prije toga dobro potegnul iz svoga “flahmana”. Dobro je poznavao Antu i znao za sve

njegove poroke i mane. Jura nam ispriča da Ante i njegova Biba imaju dva sina, a nijedan nije završio zanat ili školu, pa danas rade na berlinskim bauštelama. Ante je dobar tesar i uvijek je dobro zarađivao, ali i gubio na pokeru ili ajncu. I čašicu je volio, pa bi se često dogodilo da prije plaće ostanu bez novca. Širokih pleća, velika trbuha i prgave naravi znao je kada se napio biti i neugodan, pa je iz njemačkih lokala često izbacivan na ulicu. Iako su Ante i Biba dobro zarađivali i u Berlinu proveli najbolje godine života, u rodnome selu nisu sagradili ništa, pa su vjerojatno i zbog toga samo jednom godišnje dolazili pogledati stare roditelje.

Na očevo pitanje kada će početi graditi kuću, Ante je redovito odgovarao da će to biti nešto posebno, nešto što u selu nitko nema.

Jednoga dana pristupi mu na baušteli čovjek i upita ga bi li mu htio na crno, bez poreza, sagraditi kuću. Vidjevši da je riječ o mnogo novca, Ante prihvati ponudu i obveže se da će u roku tri mjeseca predati vlasniku ključ kuće. Brzo je našao radnu snagu (ljude iz naših krajeva koji su u Njemačkoj radili na crno), otišao na višemjesečno bolovanje i primio se posla. Da bi bio siguran da ga investitor neće prevariti, zatraži 80.000 maraka predujma, a ostatak će dobiti kada završi posao. Radnicima je obećao dobre plaće, ali novac će dobiti tek kada kuća bude gotova.

Prošla su tri mjeseca, kuća je gotova i radnici su čekali Antu da im donese teško zarađenih 100.000 maraka. Čekali su danima, a njihova “poslodavca” nema i nema. Nisu znali kako se zove ni koji mu je broj telefona. Dok su ga prevareni radnici proklinjali i tražili po Berlinu, Ante je, stavivši 150.000 marka u džep, počeo graditi kuću na svome otoku. Stari roditelji bili su sretni što je njihov Ante postao pravi čovjek i što će seljani napokon zatvoriti gubicu. “Priča se da je Ante htio smanjiti čvrsto ugovorene plaće, pa su zidari iz osvete sagradili kuću bez dimnjaka”, reče na kraju Jura i potegne iz srebrne pljoske. ■

LJEPOTE HRVATSKE OKOM FOTOGRAFA

LIKA KARLOVAC

PHOTO BY MARIO ROMULIĆ & DRAŽEN STOJČIĆ

U pitoresknom ličkom mjestu Smiljan nedaleko od Gospića nalazi se memorijalni centar jednog od najpoznatijih svjetskih znanstvenika i izumitelja svih vremena! Memorijalni centar Nikole Tesle, smješten u sklopu njegove rodne kuće u Smiljanu, objedinjuje znanost, umjetnost i turizam te predstavlja Tesline izume koji su promijenili tijek svjetske povijesti. Postav Memorijalnog centra otkriva kompleksni lik Nikole Tesle, znanstvenika i čovjeka. Slojevitost povijesnih događanja koja prate Teslin put od Smiljana do Amerike prikazana je vremenskom crtom, a Tesline slike i misli, zabilježene u autobiografskoj knjizi Moji pronalasci, vode posjetitelje kroz postav Memorijalnog centra. U sklopu centra izložena je replika objekta ispitne stanice iz Colorado Springsa, Teslina turbina u potoku Vagancu, prototip broda na daljinsko upravljanje i još mnogo zanimljivih stvari iz bogatog života velikog Nikole Tesle.

KONCERT TEREZE KESOVJE

Tereza Kesovija u velikoj dvorani 'Lisinskog' na najljepši je način obilježila 60 godina briljantne glazbene karijere, koncertnim spektaklom pod nazivom "To sam ja", pod producentskom palicom Paule i Đela jr. Jusića, u organizaciji Udruge Trubadur. Tereza Kesovija rođena je u Dubrovniku, 3. listopada 1938. Upravo u Dubrovniku, u kojem je Tereza živjela isprva skromno sa svojim ocem, pomajkom i bratom, počela je njezina karijera osnovnim glazbenim obrazovanjem.

OBUKA U ZIMSKOME KAMPU U UDBINI

U vojarni "Josip Jović" u Udbini u razdoblju od 11. do 23. veljače 2018. godine 79 kadeta 12. i 13. naraštaja Hrvatskoga vojnog učilišta "Dr. Franjo Tuđman" obučavala su se na Zimskom kampu. Pred mlade kadetkinje i kadete stavljeni su različiti izazovi, privikavanje na rad i život u otežanim klimatskim uvjetima na nepoznatome terenu te primjena stečenog znanja iz taktike, pješačkog naoružanja, vođenja i zapovijedanja.

JAVNA AKCIJA UDRUGE "KRIJESNICA"

U organizaciji udruge "Krijesnica" na Trgu bana Jelačića u Zagrebu održana je javna akcija u povodu Međunarodnoga dana djeteta oboljelog od maligne bolesti. Informacije o problematici s kojom se susreću obitelji suočene s malignom bolešću širene su s pomoću letaka obješenih na balone s logom Krijesnice, koji su pušteni u tramvaje na glavnome zagrebačkom trgu.

U ŠUME OKO VRBANJE PUŠTEN 21 JELEN

U sklopu europskoga prekograničnoga hrvatsko-srbijanskog projekta "ForestFlow" iz uzgajališta je pušten u šume na području Šumarije Vrbanja 21 jelen obični radi obnavljanja populacije divljači stradale u katastrofalnoj poplavi u svibnju 2014. Na hrvatskoj strani u šume će se pustiti ukupno 41 jelen čija se vrijednost procjenjuje na oko 550.000 kuna, a sa srbijanske strane njih 38.

VITEŠKA BITKA POKRAJ SAMOBORA

Bitka pokraj Samobora ove godine još je atraktivnija i brojnija, a u samoj bitci bilo je manje koreografiranih detalja, a više stvarne borbe. Uz srednjovjekovni sajam i viteške tabore bitku su uprizorili vitezovi, kopljanici, kuburaši, mušketeri i topnici raznih viteških udruga. Na događaju je sudjelovalo oko 400 sudionika, među kojima je 100-tinjak vitezova u oklopima.

SANJKALIŠTE NA CMROKU

Nakon što su dva snježna topa spuštена sa Sljemena kako bi livadu na zagrebačkome Cmroku pretvorili u snježnu idilu, ali i zahvaljujući zimskim vremenskim prilikama, otvoreno je 2. ožujka sanjkalište na popularnoj zagrebačkoj livadi. Sanjkalište je službeno otvorio Milan Bandić - na sanjkama. Pozivu da se pridruže zimskim radostima odazvao se veliki broj Zagrepčana, pogotovo djece s roditeljima, koji su uživali u sanjkanju.

TEK PRVA POBJEDA KOŠARKAŠA

Hrvatska muška košarkaška reprezentacija u susretu 4. kola skupine D prvoga kruga kvalifikacija za odlazak na Svjetsko prvenstvo, koje će se održati u Kini, ostvarila je prvu pobjedu svladavši u Zadru Nizozemsku s 82 - 78. Željko Šakić s 22 i Filip Krušlin sa 17 koševa predvodili su Hrvatsku, dok je Thomas van der Mars s 20 ubačaja predvodio Nizozemsku. Hrvatska je pobjedom protiv Nizozemske zadržala izgleda za prolazak u drugi krug kvalifikacija, no nije ispunjen i drugi cilj, a to je bila pobjeda sa sedam ili više koševa razlike s koliko je izgubila u prvome dvoboju ovih momčadi u studenome u Nizozemskoj. Hrvatska će u preostala dva susreta u skupini igrati tijekom ljeta, 28. lipnja na gostovanju u Italiji, a 1. srpnja također na gostovanju u Rumunjskoj. Sada je jasno da mora pobijediti u barem jednoj od te dvije utakmice kako bi izborila prolazak u drugi krug u koji će se plasirati tri prvoplasirane reprezentacije.

ZIMSKE OLIMPIJSKE IGRE U PJONGČANGU

Najuspješniji nastup od 18 hrvatskih predstavnika na XXIII. zimskim olimpijskim igrama u Pjongčangu imao je skijaš Filip Zupčić koji je u alpskoj kombinaciji osvojio 12. mjesto. Iznenađenje ovih ZOI predstavlja nastup naše sanjkašice Darije Obratov te boba dvosjeda i četversjeda. Splićanka Obratov, prva hrvatska predstavnik u sanjkanju na ZOI, nakon prve tri vožnje nije uspjela ostvariti plasman u zadnju četvrtu vožnju te je na kraju zauzela 27. mjesto od 28 natjecateljica koje su ostvarile plasman. Bob dvosjed - Dražen Silić i kočničar Benedikt Nikpalj, osvojili su nakon tri vožnje posljednje, 30. mjesto. Hrvatski bob četversjed u sastavu - pilot Dražen Silić, Benedikt Nikpalj, Mate Mezulić i Antonio Zelić, nakon tri vožnje zauzeo je 28. mjesto u konkurenciji 29 posada.

NETSI POSVETILI NOĆ DRAŽENU PETROVIĆU

Brooklyn Netsi napravili su još jednu veliku gestu i prisjetili se ostavštine Dražena Petrovića posvetivši mu večer kad su u Barclays Centeru gostovali Chicago Bullsi koje su domaći košarkaši pobijedili sa 104 - 87 i tako prekinuli niz od osam uzastopnih poraza. Uoči početka utakmice Draženova majka Biserka, u čijoj je pratnji bio Draženov nećak Marko, primila je na dar prigodnu loptu iz ruku generalnoga menadžera Netsa, Seana Marksa. "Dražen je i danas uzor europskim igračima. Mladi igrači moraju naporno trenirati kako bi postali jednako dobri tako da mogu zaigrati u NBA ligi. Trening je najvažniji. Zahvaljujući košarci Dražen je stanovnik svijeta. Ponosna sam na svog sina i na Netse", izjavila je uoči svoga prvog dolaska u Barclays Center u Brooklynu Draženova majka Biserka Petrović.

OTVORENA ATLETSKA DVORANA U ZAGREBU

Sandra Perković i Stipe Žunić otvorili su prvu atletsku dvoranu u Hrvatskoj, u Paviljonu 1 Zagrebačkoga velesajma. Preuređenjem dijela 1. paviljona napravljena je atletska dvorana na površini od 9.000 m² koja ima atletsku stazu – 200 m s četiri staze, atletsku stazu – 60 m sa šest staza, bacalište kugle te zaletište s doskočištem za skok u dalj, vis i skok s motkom. Također su napravljene garderobe,

teretana i teleskopske tribine za 300 gledatelja. - Ovo je najljepša dvorana na ovim prostorima. Republika Hrvatska i Grad Zagreb dobili su što zaslužuju. Atletika je puno napravila za hrvatski sport i ova dvorana je pravi način da se odužimo 'kraljici sportova' - rekla je Sandra, dok je Stipe dodao - Sretan sam i zahvalan zbog ove dvorane, meni je dvorana važna zbog dvoranske sezone.

PPD ZAGREB SE OPROSTIO OD LIGE PRVAKA

Rukometaši PPD Zagreba ostali su bez plasmana u drugi krug Lige prvaka nakon što su u susretu posljednjeg kola A skupine u Areni izgubili od švedskog Kristianstada 24 - 27 (10 - 10) i natjecanje u skupini završili na posljednjem mjestu. Bio je to dvoboj izravnih suparnika za prolaz u osminu finala, a na kraju su slavili Šveđani. U isto vrijeme igrala se i utakmica između Vardara i Wisle. Poljaci su također lovili 'zadnji vlak' za prolaz, no osvojeni bod u Skoplju (31 - 31) nije im bio dovoljan pa su poput Zagreba zaključili europsku priču. Prvo mjesto u skupini osvojio je Vardar, dok je PPD Zagreb posljednji.

EBEL: POBJEDA MEDVEŠČAKA U LINZU

Hokejaši Medveščaka okončali su drugu fazu natjecanja EBEL lige na petome mjestu, a za kraj su slavili protiv trećeplasiranih Black Wingsa u Linzu s 3 - 2 (2 - 0, 1 - 1, 0 - 1), koji su ih izabrali za protivnika u četvrtfinalu doigravanja. Zagrebački sastav poveo je s 2 - 0 u prvoj trećini golovima Biovina (3) i Lehtonena (13), a na 3 - 0 je povećao Boivin u 34. minuti. Domaćini iz Linza do kraja su uspjeli smanjiti pogocima Hofera (40) i D'Aversa (45). S prvog mjesta u doigravanje krenut će Vienna (24) ispred Red Bulla (24), Linza (20), KAC-a (15), Medveščaka (12) i Innsbrucka (8), dok su među osam ušli još Dornbirn i Bolzano. Medveščak neće imati prednost domaćeg leda u playoffu.

OTKRIJTE SVOJU PRIČU NA hrvatska.hr

Puna života

Ne ispunjavajte život danima, ispunite dane životom.

HRVATSKA

PHOTO BY ALEKSANDAR GOMIĆ

PHOTO BY IVAN ČORIĆ